

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

2500
1900
J. J. Arvanitidi
Arvanitidi
Arvanitidi

M

Αγαστική γράμμα.

Μετὰ μαυροῦ χρόνου ἐπερίσσει ἐπὶ μετὰ δεξιῆ ἡδὴ ἐπισημῶν μου, ὅτι ἀνὰ αἰδέσσει, ἀνάβυστον
δὲ ἔρανον, ὑψιῶδες ἐπὶ θεοῦ τῆ ἀπὸ δεξιῆ ὑψηλῶν ἐπισημῶν, ἐν ἡ σελήν ἢ δάσσορα ἐπίσημον,
ἀποδογῆ δὲ τῶν ἀνάβυστον μνήσεως, διότι αὐτὸ τὸ μέτρον ἐξ ὧν γράμμα σὺν ὁ χρόνος ἐπιφέρει μου
νὰ ἐρευνῶν.

Καὶ πρῶτον ἐπὶ τῶν ἐπισημῶν ἐπιπέδων ἐξῆς ἡμῶν ὅτι ὁ σὺν Αἰθιοπίαν τοῦ Βυζαντίου
ἢ Κωνσταντίνου τοῦ Πρωτοσποζοχαρίου βραβύδι ἀναχρονισμοῦ ἐροῦνται ἐν τῇ παραδρομῇ τοῦ
βυζαντινοῦ, οἵτινες σχηματίζονται τῶν 59 ἢ 60 σελήδα, σαρξίμοι ἐξ ὧν γὰρ ἀπαγγαγοῦ (δύο
ἢ ἐπὶ δὲ σαρξίμοι) ἐν τῇ ὁσείᾳ ἐπέλε ὅτι ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πρωτοσποζοχαρίου, ἐπὶ
ὅτι ἡ τοῦ Αἰθιοπίου Βυζαντίου ἐπισημῶν ὑπάρχει ἢ ἐπισημῶν ἀποδογῆ ἀνάβυστον αὐτῶν, οἵτι
ἐν τῶν ἀνάβυστον τῆ ἐπισημῶν αὐτῶν ἀνάβυστον. Μετὰ δὲ τῆ ἀπαγγαγοῦ ταύτης ὑπάρχει
ἐν ἀρχῇ τῆ 60 σελήδα ἀπαγγαγοῦ. Μᾶλλον αὖ ἐπὶ ἀνάβυστον ἢ διαδρομῶν φυλάδα βυζαντινοῦ
κατὰ καὶ αὐτῶν ἀνάβυστον, τῶν αὐτῶν ἡμέρας κατὰ ἢ ὁ βυζαντινοῦ μοι ἐπισημῶν φυλάδα, ἀνάβυστον
ἐπὶ αὐτῶν τὸ λαχνοδρομῶν ἢ δὲ ἔρανον κατὰ νὰ ἀπαγγαγοῦ τὸ μετρίμοιον γὰρ) εἶδη
ταῦτα ἢ δὲ ἐπέλε νὰ σίσηον τῶν ἀποδογῆν διαδρομῶν, ὅτι ἢ μετρίμοι με ἐπισημῶν, ἐπὶ
ἢ τοῦ ἀναχρονισμοῦ γὰρ φάνηται κατὰ ἀνάβυστον - ἐπὶ τὰ κατὰ γὰρ φυλάδα ἐπὶ
νελο ἢ δυνατὴ διαδρομῶν, ὅτι ἔραρα, ἐπὶ ἐπέλε, ἢ ἢ τὸ σίσηον διὰ τοῦ αὐτῶν ἐπισημῶν
ἐπισημῶν ἀνάβυστον ἀπὸ ἡμῶν φυλάδα ἀπαγγαγοῦ δὲ ἐπὶ ἀνάβυστον μοι νὰ διαδρομῶν ἢ τὸ
ἀπὸ ἡμῶν ἀποδογῆν ἢ τὸ ἐπισημῶν τῶν Αἰθιοπίων σαρξίμοι, ἐπὶ ἢ σαρξίμοι, ἢ ὑψηλῶν
ἐπισημῶν. Κατόσσει δ' ἀπαγγαγοῦ ἢ Αἰθιοπίαν τοῦ Βυζαντίου, ἐπὶ αὐτῶν αὐτῶν ἀπὸ μνήσεως ἢ
ὅτι ἀνάβυστον ἢ τὸ ἀποδογῆν πρῶτον, ἢ ὅ καὶ ἢ ἀπαγγαγοῦ.

Χάρις τὰ μέτρον δὲ ὁ ἀποδογῆν κατὰ ἀνάβυστον ἢ σαρξίμοι, τῶν ἐπισημῶν ἢ ἀνάβυστον

μ' εὐνοῦν ἀνοῦα καὶ εὐνοῦν δυνάτις ἐν ἡμέρῃ ἰσορῶν ἐν τῶν αὐτῶν ἰσορῶν δὲ ἄνευ ἐπιδοσῶν
φρονῶν δὲ δὲ δυνάτις ἐν ἡμέρῃ. Ἐγγράφον ἐν Νάξῳ συγγράμματα μινύσων μόνον ἐν ἡμέρῃ τοῦ
ἴσου καὶ ἰσορῶν Νεοφύτου 1. καὶ ἄλλοις ἐν ἀρχῇ ἐπιδοσῶν ἀπὸ τῶν μόνων τοῦ Πυθαγόρου
τοῦ ἀνοῦσῶν ἐν τῶν μινύσων - Παροναξίας.

Περὶ τῶν ἀνοῦσῶν τῶν ἰσορῶν ἰστέον ἐπὶ τῶν ἐπιδοσῶν μου τῶν ἀπὸ Δαμνασίου ἐν ἡμέρῃ, ἐν
ρωμαῖς ἴσως, ἀνοῦσῶν ἀλλὰ, ἔχοντες ἄνευ ἰσορῶν ἰσορῶν ἢ ἄλλῃ δὲ δὲ ἰσορῶν
ἐν ἐπιδοσῶν ἐν ἡμέρῃ, ἐπὶ τῶν ἐν τῶν ἐν τῶν ἐπιδοσῶν τῶν ἀνοῦσῶν ἐπιδοσῶν δὲ τῶν
ἡμέρῃ ἡμέρῃ. ἴσως δὲ ἐπιδοσῶν ἡμέρῃ ἐπιδοσῶν ἡμέρῃ ἢ ἀλλῃς μιν ἐπιδοσῶν ἢ ἐπιδοσῶν ἐπιδοσῶν
τῶν ἡμέρῃ δὲ ἰσορῶν ἀνοῦσῶν ἐπιδοσῶν μινύσων δυνάτις ἐν ἡμέρῃ. Τῶν κ. Κωνσταντίνου ἀνοῦσῶν
δὲ μινύσῶν, ἐπὶ δὲ ἡμέρῃ ἰστέον τῶν ἐπιδοσῶν, ἀνοῦσῶν ἐν τῶν ἐπιδοσῶν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐπιδοσῶν
τῶν ἀνοῦσῶν ἡμέρῃ ἐπὶ τῶν ἐπιδοσῶν. ἴσως δὲ μινύσῶν ἐν τῶν ἐπιδοσῶν τῶν ἐπιδοσῶν ἀνοῦσῶν
ἐπιδοσῶν Μουσίου κ. Παροναξίας - ἡμέρῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τῶν ἐπιδοσῶν ἀνοῦσῶν, ἐπὶ τῶν ἐπιδοσῶν
ἐπὶ ἡμέρῃ ἡμέρῃ ἐν κατὰ τῶν κ. ἀνοῦσῶν μινύσῶν ἢ ἄλλῃς ἢ κατὰ τῶν κ. δὲ ἡμέρῃ ἢ ἡμέρῃ
ἐπιδοσῶν ἢ ἐν ἀνοῦσῶν ἀνοῦσῶν, ἀπὸ τῶν ἐπιδοσῶν ἢ ἀνοῦσῶν ἀνοῦσῶν, ἐπιδοσῶν ἢ
δὲ ἡμέρῃ ἢ ἀνοῦσῶν ἢ ἀνοῦσῶν.

Τὸ δὲ ἐν τ. μινύσῶν τῶν Παροναξίας μινύσῶν, ἢ μινύσῶν, δὲ ἡμέρῃ μινύσῶν τῶν
μινύσῶν, καὶ ἢ ἐν ἡμέρῃ ἀνοῦσῶν δὲ ἐν τῶν ἐπιδοσῶν ὅταν ἐπιδοσῶν. ἡμέρῃ μινύσῶν δὲ ἡμέρῃ
δὲ ἐν ἀνοῦσῶν τῶν ἀνοῦσῶν ἐπιδοσῶν ἀπὸ τῶν ἐπιδοσῶν τῶν ἐπιδοσῶν ἀνοῦσῶν τῶν ἐπιδοσῶν
μινύσῶν ἢ ἡμέρῃ.

Ἐπὶ ἡμέρῃ ἀνοῦσῶν, ἐπὶ τῶν ἐπιδοσῶν τῶν ἐπιδοσῶν ἀνοῦσῶν ἀπὸ τῶν ἐπιδοσῶν ἐπιδοσῶν
τῶν ἐπιδοσῶν μινύσῶν ἀνοῦσῶν ἀνοῦσῶν, ἐπιδοσῶν, ἐπιδοσῶν ἢ ἡμέρῃ ἀνοῦσῶν
ἐπιδοσῶν, ἐπὶ τῶν ἐπιδοσῶν τῶν ἐπιδοσῶν ἀνοῦσῶν ἢ τῶν ἐπιδοσῶν ἀνοῦσῶν ἀπὸ τῶν ἐπιδοσῶν
κατὰ τῶν κ. ἡμέρῃ τῶν ἐπιδοσῶν ἐπὶ τῶν ἐπιδοσῶν ἢ ἡμέρῃ τῶν Μουσίου δὲ τῶν ἐπιδοσῶν
ἀνοῦσῶν, δὲ μινύσῶν ἀνοῦσῶν, ἢ ἀνοῦσῶν. ἔχει ἡμέρῃ ἀνοῦσῶν ἢ ἡμέρῃ ἀνοῦσῶν, ἐπὶ τῶν ἐπιδοσῶν
ἀνοῦσῶν, ἀνοῦσῶν, ἢ μινύσῶν ἀνοῦσῶν, ἐπὶ τῶν ἐπιδοσῶν ἢ ἡμέρῃ ἢ ἡμέρῃ ἀνοῦσῶν, ἀνοῦσῶν.

μου να βου τα Βουλγανο-Ρουσία ανάκλη τον τι Κοσμάκου Ρίππη, α σπαχού έβίθια
έ δού αφοίση τον ίδιον έγραφα ές Πελοπόννη, άνευ δευδύναμ, δόλι υψοόν ταύτη, σπαρ
αυ να αφοίση να μοι ζήτη εν αβέλλω, σπαρ μοι έ την βίβλη τον, αγγ άνάβλην δέν
εσθον. Οθεν σπαρ αγγ έγραψ ήμω, έτι όστα ές αγγελοσπαρ μετ αϊτω, να ές έγραψ ές
μοι ζήτη εν αβέλλω- έ την βίβλη τον ές έβίβλη έμω. Τη χάρι ταύτη σπαρ έτι δέν
δέν έ μοι άρσεν.

Τόρα μεταβάν ές τά σπαρ αγγ εν ένα ζαζαυ βεβάν δέν ές έγραψ έ χρήσε έγραψ.
αγγ εν την έναρξωτη ήμω έ δύναι γενίω. Μόνο ήμω α ές έναρξωτη δύναι, α έναρξω
έναρξω δέν, να έναρξωτη τά έναρξωτη, έναρξω έ έναρξωτη έναρξω.

Εν τούτοις έναρξω έτι δέν δά έναρξω έναρξω έναρξω έναρξω έναρξω έναρξω έναρξω

έναρξω
έναρξω

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Δυσκό Μ. Γ. Γεωργίου.

Ἐξ ἑγέρσεως τῆς 12 Σεπτεμβρίου 1889

Εἰς τὸν

Ἐξ ἑγέρσεως ἀποκαταστάσεως ὑμῶν διὰ τὸν Χριστὸν αὐτῶν, ἡχο-
μαι ὅσον ἐπὶ ἀποκαταστάσεως ὑμῶν διὰ τὸν Χριστὸν αὐτῶν
ὅσα ἔστιν ἐν ὑμῶν, εὐφροσύνη καὶ χαρμῶν, ἐὰν ἀγαθὸν τὸ
πραγματοῦν καὶ ἀπὸ χαρᾶν τὸν ἀποκαταστάσεως ὑμῶν φέρει, ὅτι
ὅτι ναυχήσῃ καὶ ἡμῶν ὅτι.

Διὸ ἔδοξε καὶ ἐπιτελεῖν ταῦτα ἡμῶν ἀποκαταστάσεως ὑμῶν ἀπὸ
τῆς τῶν ἀποκαταστάσεως καὶ ἀπὸ τῶν ἀποκαταστάσεως καὶ ἀπὸ
καὶ ἀπὸ τῶν ἀποκαταστάσεως ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἀποκαταστάσεως
ἀποκαταστάσεως τῶν ἀποκαταστάσεως, ἀπὸ καὶ ἀπὸ τῶν ἀποκαταστάσεως
ἀποκαταστάσεως ἡμῶν. Διὸ ἔδοξε καὶ τῶν ἀποκαταστάσεως ἀποκαταστάσεως
ἐπὶ ἔχει ὑμῶν τὰ φερὰ ἀπὸ 1-4, ἀπὸ καὶ ἀπὸ τῶν ἀποκαταστάσεως
καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἀποκαταστάσεως ἡμῶν 7 καὶ 8, ἀπὸ καὶ ἀπὸ τῶν ἀποκαταστάσεως
καὶ 6 ὅσον ἔχει ὑμῶν τὸν ἀπὸ καὶ ἀπὸ τῶν ἀποκαταστάσεως ἡμῶν

549
Νῦν ἀπομένει, ἵνα μοι ἐξέλθῃ καὶ τὰ ἐπιγράμματα μοι
φωτίζῃς 5 & 6 διὰ τὰ ἔργα τοῦ συγγραμματος τῆς
σεφῆς. ἐπιγράμματα δὲ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ ἔργου καὶ τὸ
μέρος, ἐν ᾧ αὐτὸ ἐπιγράφεται καὶ τὸ ὅσῳ τὸ ἐπιγράμ-
μα εἶναι ἀνάσσει, δὲ ἀπὸ τῆς δὲ οὐ καὶ πρὸς
τὴν φύσιν αὐτὸ ἐπιγράφεται ἀπὸ τῆς φύσεως, δὲ τὸ τῆς οὐ-
ρα καὶ οὐρα, ἐν τῷ ὅσῳ δὲ ἀπὸ τῆς οὐρα καὶ οὐρα καὶ
ἀπὸ τῆς οὐρα καὶ οὐρα. ἐν τῷ ὅσῳ δὲ ἀπὸ τῆς οὐρα καὶ οὐρα
δὲ ἀπὸ τῆς οὐρα καὶ οὐρα, ὅρα τὰ ἐπιγράμματα καὶ τὰ
ταχὺ ἀπομένει τῶν συγγραμμάτων ἡμῶν τῶν ἀπομένει
δὲ ἀπὸ τῆς οὐρα
Μητροπολίτης

ΕΚΚΑ

ΕΠΑ

ΣΤΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΥΛΛΕΚΤΑ

ΕΚΔΙΔΟΝΤΟΣ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΟΥ Ι. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ

ΕΤΑΙΡΟΥ ΠΟΛΛΩΝ ΣΟΦΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

ΕΝ ΣΑΜΩ

ΕΚ ΤΟΥ ΗΓΕΜ. ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1891

25 μαρτίου 1891

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԱՍԻՍԻ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ

ԱԴՆՄԻԱ

ՏՄԱՅԻՆ

ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ

1911

Τοῖς περι τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν ἰδίᾳ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἀσχολουμένοις, γνωστὸν βεβαίως τυγχάνει ὅποια τις ἐν ταῖς σελίσιν αὐτῆς διακέχυται ἀγλὺς καὶ σκοτία, καὶ ἡλίκον ἐν αὐταῖς τὸ ἀσαφές καὶ ἀόριστον ἀπαντᾷ. Ἐξίτηλων διὰ τὰς καιρικὰς περιστάσεις ἢ καὶ παρανάλωμα τοῦ πυρὸς ἔστιν ὅτε γενομένων τῶν πατριαρχικῶν κωδίκων καὶ τῶν πλείστων ἐπισημῶν ἐγγράφων, ἅτινα, διχσωζόμενα, εἶχον ἂν ἐνημέρους ἡμᾶς περὶ τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τότε διαδραματισθέντων, οὐχὶ μόνον δευτερεύοντα καὶ ἥττονος σημασίας συμβεβηκότα καθ' ὀλοκληρίαν ἀφ' ἡμῶν ἀπεκρύβησαν, ἀλλὰ καὶ γεγονότα μέγιστα, οὐσιωδῶς ἐπὶ τὰς τύχας τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὴ καὶ τοῦ ἔθνους ἐπιδράσαντα, ἢ ἀτελῶς ἢ καὶ ὅλως παρηλλαγμένα εἰς γνῶσιν ἡμῶν περιήλθον. Χαράγματα δὲ παρὲνθουσα χρονογράφων γραφόντων ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἐνεφορεῖτο συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας, ἢ ὡς ἕκαστος αὐτῶν εἶχεν εὐθυκρίας ἢ ἀκρισίας, ἔλαβον οὐχὶ σπανίως τὴν τάξιν ἱστορικῶν συγγραφῶν καὶ ἐχρησίμειυσαν εἰς τὸ μετέπειτα ὡς βάσις παντοίων τερθρευμάτων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, μεγίστη ἐγένετο ἡ τῆς ἀληθείας παραμόρφωσις ἐν τε ταῖς βιογραφίαις καὶ ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν πράξεων ἀνθρώπων πολλῶν, οἵτινες, εἴτε διὰ τὸ ὑψηλὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀξίωμα εἴτε διὰ τὴν ὑπέροχον ἐν τῇ κοινῶνίᾳ θέσιν καὶ διὰ τὴν ἐκ ταύτης ἀρουομένην δύναμιν, παράγοντες διετέλεσαν ἐνεργεῖας οὐ μικρὰς κατὰ τοὺς τότε χρόνους. Καὶ πόσοι ἄρα γε ἄνδρες, δράσαντες ἔρρωμένως καὶ μογήσαντες καὶ ἀνυποίστα χάριν τοῦ κοινού συμφέροντος παθόντες, ἀγνωσούντων ὅμως ἢ καὶ ἀγνωμόνων κριτῶν ἐν τοῖς μεταγενεστέροις περιτυχόντες, διὰ κηλίδων δυσεκνίπτων ἐχρωματίσθησαν καὶ λύκων βορώτεροι καὶ ὄφειων κακοβουλότεροι ἐλογίσθησαν, καὶ ὡς τοῦ γένους ἐπίβουλοι καὶ ἀλάστορες μέχρι τοῦ νῦν παρὰ τοῖς πολλοῖς θεωροῦνται; Πόσοι δ' ἔμπαλιν ἄνδρες, διὰ τὴν φιλοδοξίαν καὶ διὰ τὸ εὐπερίτρεπτον καὶ τοῖς πάθεσιν εὐάλωτον τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας, τὰ κοινὰ πράγματα καὶ τὴν τῆς Ἐκκλησίας

ὀλκάδα κατὰ σκοπέλων καὶ καθ' ὑφάλων ὀδηγήσαντες καὶ εἰς τὸ χει-
λος τῆς ἀπωλείας περιαγαγόντες, διὰ τὰ κολακεύματα ὁμως καὶ διὰ
τὴν συμπάθειαν συγχρόνων χρονογράφων ὑπερφιάλων, τῆξιν ρεκτῶν
καὶ μεγαλεπήβολων καὶ πάσης ἀρετῆς καὶ φιλογενείας ἐμφορηθέντων
ἐν τῇ συνειδήσει τῶν πολλῶν δὲν κατέχουσι;

Καὶ ὁμως τῆς ἱστορίας ἔργον καὶ σκοπὸς ἰδιαιτάτος εἶναι τὸ ἐνὶ ἐκάστῳ
ἀποδιδόναι τὰ αὐτῷ προσήκοντα καὶ ἐπαινεῖν μὲν τοὺς δικαιομένους ἐ-
παίνων, καταμέφεσθαι δὲ τῶν ἀξίων μομφῆς, ἐξάγειν δ' ἐκ τῶν γεγονό-
των ἀληθείας, δυναμένας διὰ τῆς ἐφαρμογῆς πολύτιμα τοῖς ἐπιγιγνομέ-
νοις γὰ χραισμεύσωσι διδάγματα. Διότι ἐν μέσῳ τῶν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως
παρελθόντων τεσσάρων καὶ πλέον αἰώνων (δὲν ἀνατρέχουμεν δὲ εἰς χροῖους
ἀπωτέρους, τοῦ τοιοῦτου ὄντος ἀλλοτρίου τοῦ ἡμετέρου θέματος) μετ'
εὐλόγου ἐθνικῆς ἅμα καὶ θρησκευτικῆς ὑπερφανίας καὶ ἐγκαυχήσεως
δυναμέμεθα γὰ διομολογήσωμεν ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγία Ἐκκλησία πα-
ρήγαγεν οὐχὶ ἓνα οὐδὲ δύο, ἀλλ' ἐσμὸν πυκνότατον πρωθιεραρχῶν
καὶ ἱεραρχῶν, οἵτινες, ἐν καιροῖς χειμεριωτάτοις καὶ χαλεποῖς, στίβαρχῃ
τῇ χειρὶ ἐπηδαλιούχησαν τὸ δεινῶς κυμαίνόμενον σκάφος αὐτῆς, καὶ
διὰ συνέσεως οὐχὶ τυχοῦσης, καὶ δι' αὐταπαρνησίας οὐχὶ σμικρᾶς,
καὶ διὰ προσπαθειῶν παντὸς θαυμασμοῦ ἀξίων διεφύλαξαν καὶ διεσω-
σαν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ νυχαγίου. Καὶ τοῦ ἀνέμου ἀντιξωωτάτου πνέοντος,
καὶ κυμάτων σφοδρῶν, ἅτινα οὐχὶ ἀλλότριοι, ἀλλὰ οἰκεῖοι ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ καὶ ψευδάδελφοὶ ἐξήγειρον, σφοδρῶς ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ
πυφλαζόντων, καθωδήγησαν τὸ πολὺπληχκτον αὐτὸ σκάφος εἰς λι-
μένα σωτηρίας, καὶ ἀλώθητον ἀπὸ πάσης λύμης ἡμῖν παρέδωσαν, ὧν
ἡ μνήμη ἀγῆρως ἔστω καὶ τὸ κλέος ἄληκτον, καὶ ἡ τοῦ ὀρθοδόξου
πληρώματος εὐγνωμοσύνη ἐς τὴν ἄπαντα χρόνον παρακλουθήτω αὐ-
ταῖς.

Ἄλλ' ἵνα τοῦ τοιοῦτου ἐπιτύχωμεν σκοποῦ, ἵνα δῆλον ὅτι ἐκάστῳ
ἀποδώμεν τὰ προσήκοντα, ἐπάναγκες ἀποβαίνει γὰ διερευνήσωμεν
ἐπισταχμένως καὶ δι' ἀκριβείας τὸ ἀπὸ τῆς ἀλώσεως καὶ ἐντεῦθεν χρο-
νικὸν διάστημα, καὶ διασκεδάζοντες μὲν τὴν ἀγλύν, ἥτις ἐπισκοτιζεῖ
πολλὰ ἐν τῷ μεταξύ σημεία, διαλευκαίνοντες δὲ πάντα τὰ διαλευκάν-
σεως χρῆζόντα, προαγάγωμεν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐν ταῖς κρίσεσιν ἡ-
μῶν ὑπὸ τοῦ φωτὸς αὐτῆς ἐλλαμψῶμεν. Συντελεστικὸν δὲ ὑπὲρ
πᾶν ἄλλο πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ περισυναγωγὴ καὶ μελέτη τῶν γραπτῶν

ἐπιστήμων μνημείων, ἅτινα τῇ δὲ κάκεισε διεσπαρμένα εὐρηναται, καὶ ἅτινα, ἐν τάξει δὴ τινι καὶ εἰρημῶ τασσόμενα, δύνανται σὺν τῷ χρόνῳ νὰ συντελέσωσι πλῆρες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἱστορίας τὸ οἰκοδόμημα, κάλλιστον μὲν ἔνδοθεν τὴν διακόσμησιν, κάλλιστον δὲ ἐξωθεν τὴν θέαν, εἰ καὶ ἐνδεχόμενον ἐνιαχοῦ νὰ φέρῃ τὰ ρήγματα προσβολῆς τῶν καιρῶν καὶ τῶν περιστάσεων.

Ἵπῆρξεν ἐποχὴ, οὐχὶ πολλῶ ἀφ' ἡμῶν ἀφεστηκνία, καθ' ἣν μόνη ἡ τῆς κλασικῆς λεγομένης ἀρχαιότητος ἔρευνα ἰθεωρεῖτο ἀρμόζουσα τοῖς παιδεύσις μετείληφόσιν, ἡ δὲ μελέτη τοῦ ἑλληνισμοῦ τῶν μέσων καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς χρόνων, καὶ ἡ τῆς βυζαντιακῆς ἱστορίας σπουδὴ ἐλογίζετο ὡς μὴ ἀνδράσι σπουδαίσις ἐμπρέπουσα. Ἐλησμόνον οἱ οὕτω σκεπτόμενοι ὅτι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτο ὁ κρῖκος ὁ συνδέων τὴν ἀρχαίαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἱστορίαν πρὸς τὴν νεωτέραν καὶ ὅτι παραλογίζεται οἰκτρῶς, ὁ ἐκζητῶν νὰ μάθη τίς ἐγένετο αὐτοῦ ὁ πρόπαππος, ἀδιαφορῶν δὲ νὰ γινώσκῃ ὅποῖος ὑπῆρξεν ὁ ἑαυτοῦ πατήρ. Τὸ δὲ χεῖρον, καὶ οὐκ ὀλίγοι τῶν ἡμετέρων ἀπηνεῖς ὕβρισταὶ τοῦ βυζαντιακοῦ ἑλληνισμοῦ ἐγένοντο, τὰ φαῦλα μόνον καὶ ἐπίφογα ἐκείνου καταλέξαντες, οὐδὲν δὲ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐπαινετὸν ἐν χρονικῷ διαστήματι χιλίων ἐτῶν ἐν αὐτῷ εὐρόντες, ἀγνοοῦντες δὲ ἡ ἀμνημονεύοντες ὅτι διὰ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ διὰ τῶν λογῶν τοῦ Βυζαντίου ἀπεκρούσθησαν τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα μάχιμα καὶ ἄγρια ἔθνη, ἀλλεπάλληλα κατ' αὐτοῦ καὶ κατὰ τῆς ὀπισθεν αὐτοῦ κρυπτομένης Εὐρώπης ἐπελθόντα, καὶ ὅτι εἰς τοὺς μακροὺς ἀγῶνας καὶ εἰς τὰς ἀρρήτους θυσίας τοῦ βυζαντιακοῦ ἑλληνισμοῦ ἡ νῦν εὐημεροῦσα καὶ ἀκμάζουσα Εὐρώπη ὀφείλει σωτηρίαν τε ἀπαλλαγὴν τε ἀπὸ τοῦ δουλείου ἡματος καὶ φῶτα. «Τὸ ἔργον τῆς παιδεύσεως τῶν νέων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, λέγει ὁ δικηρεπὴς καθηγητὴς Οὐσπένσκις, ἔλαχεν εἰς τὸ βυζαντιακὸν κράτος. Ἡ ἐπιστήμη, ἀποδιδούσα φόρον εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν εὐεργετικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν ἀγρίων σσιφῶν, ἅτινα ἀνέθρεψεν εἰς ἱστορικὰ ἔθνη, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσῃ τὰς μεγάλας θυσίας, ἃς τὸ Βυζάντιον ὑπέστη πρὸς ὠφέλειαν ἀπάσης τῆς Εὐρώπης οἰοεὶ ἀποτελοῦν τὸ σύνορον τοῦ πολιτισμοῦ πρὸς τὴν βαρβαρότητα. Εἶναι περιττὸν νὰ ἀπαριθμήσωμεν τὴν σειρὰν ὄλων τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν, τὰς ὁποίας τὸ Βυζάντιον ἠναγκάζετο νὰ ἀποθῇ. θέτον πρὸ αὐτῶν προχώματα. Καὶ οὐ μόνον ἀπέκρουε τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ

προσεπάθει ὅτε μὲν διὰ τῶν ὄπλων, ὅτε δὲ διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ ἢ διὰ χριστιανικῶν λόγων καὶ ἐκπολιτιστικῆς ἐπιρροῆς νὰ καταδαμῶνται καὶ ἐξευγενίζῃ τοὺς βαρβάρους, διδῶν αὐτοὺς τὴν ὑπαρξίν τοῦ πολιτικοῦ βίου. Ἐκ τῶν σλαβικῶν φυλῶν καὶ τῶν βουλγαρικῶν καὶ οὐγγρικῶν ὀρδῶν ἐπλασεν ἱστορικῶς ἔθνη· ἡ ἐπιρροή δὲ αὐτοῦ ἐφθασε καὶ μακρότερον εἰς τε τὸν βορρᾶν καὶ εἰς τὴν δύσιν, εἰς τὴν Ρωσίαν, Βοημίαν καὶ Πολωνίαν. Τὸ Βυζάντιον ἐπραξε διὰ τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην ὅ τι ἡ Ρώμη διὰ τὴν δυτικὴν· εἰς αὐτὸ δὲ χροῶστούσαι ἅπαντα τὰ ἀνατολικά ἔθνη τὴν πίστιν, τὴν φιλολογίαν, τὴν καθαρῶσαν γλῶσσαν καὶ τὸν πολιτισμὸν. Τὸ Βυζάντιον διεφύλαξε καὶ δι' αὐτὴν τὴν δυτικὴν Εὐρώπην φιλολογικὸν θησαυρόν, κληροδοτηθέντα ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἀντέστη εἰς τὴν καταστρεπτικὴν εἰσβολὴν τῶν βαρβάρων, οἵτινες ἄνευ αὐτοῦ θὰ κατελάμβανον τὸ μέγιστον μέρος τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ πολλὸν δὲ χρόνον διετήρησε τὸν πολιτισμὸν. Κατὰ τὸν αἰῶνα τῆς μεγάλης μεταναστεύσεως τῶν ἐθνῶν τὸ Βυζάντιον ἠδυνήθη νὰ δώσῃ ἄσυλον εἰς ἅπαντα τὸν φιλολογικὸν κόσμον, χάρις δὲ εἰς αὐτό, τὰ γερμανικὰ, σλαβικὰ καὶ ἀνατολικά ἔθνη ἠδυνήθησαν νὰ προμηθευθῶσιν ἐκ Βυζαντίου τοὺς θησαυροὺς τοὺς κληροδοτηθέντας ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων».

Καὶ τοιαῦτα μὲν περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῆς καθόλου Εὐρώπης ἀναγράφει ἀνὴρ ἀλλογενῆς μὲν, ἀλλὰ σοφὸς καὶ δίκαιος· εὐτυχῶς δὲ ἀπὸ τινος χρόνου ἤρξατο καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων διδομένη μείζων, ἢ τὸ πρότερον, ἀξία εἰς τὸ τοῦ Βυζαντίου διὰ τῆς Πολιτείας εἴτε διὰ τῆς Ἐκκλησίας δράσαντος καὶ μείζον ἐνδιαφέρον εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἱστορίας αὐτοῦ, ἄνδρες δὲ παιδεῖα καὶ ζήλω ἔθνικῶ κομῶντες ἐπεληφθήσαν τῆς συναγωγῆς καὶ τῆς ἐκδόσεως ἐγγράφων, πολὺ τὸ φῶς ἐπιχερόντων εἰς τε τὴν κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ τοὺς μεθύστερον χρόνους πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἱστορίαν. Ἄλλ' οὐδ' ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἐμβριθεστέρα καὶ ἀκριβεστέρα μελέτη τῶν τότε χρόνων καταστήσει πάντας ἤττον γογγυστικοὺς καὶ φιλοσόφους καὶ μᾶλλον εὐλαθεῖς πρὸς τὴν μνήμην τῶν τότε βιωσάντων πολιτικῶν ἢ ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν· καὶ τούτων μὲν παρελθαικώτερον ἄλλις.

Ἐμνημονεύσαμεν δὲ πάντοτε τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν τοῖς πρόσθεν ταῦτοχρόνως, διότι ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει Πολιτεία καὶ Ἐκκλησία ὑπῆρξαν ἀδιαρρήκτως αἰείποτε πρὸς ἀλλήλας συν-

δεδεμέναι, διότι ἡ Ἐκκλησία πιστῶς καὶ τελεσφόρως πάντοτε συνέδραμε καὶ ἐξυπηρέτησε τῇ Πολιτείᾳ, τὴν δὲ ἀγαθὴν αὐτῆς ὑπὲρ ἐκείνης ἐπίδρασιν οὐδεὶς ἀναμφιλέκτως εὐρεθήσεται ὁ δυνησόμενος ἵνα διαμφοσθητήσῃ. Καὶ ἐν ὧσφ μὲν ὑφίστατο ἡ αὐτοκρατορία, ἡγεῖτο μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ Πολιτεία, παρείπετο δὲ ἡ Ἐκκλησία τῆς αὐτοκρατορίας ὅμως καταπεσούσης, ἡ Ἐκκλησία μόνη ἀνέλαβε τὸ πρόσωπον προστάτου καὶ ἀντιλήπτορος τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων καὶ αὐτὴ ἐγένετο τὸ κέντρον, περὶ τὸ ὅποιον περιεστρέφετο ἡ ζωὴ καὶ ἡ ὑπαρξίς καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ καταπεπονημένου ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρξεν ἡ λαμπὰς ἡ φωτιζουσα τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ καταπτώσεως διαβιούντας, ἡ Ἐκκλησία διετέλεσεν ἡ κιβωτὸς ἡ σῶπειρα τῶν ἐν ναυαγίῳ οἰκτρῶ διακυμαιομένων, ἡ Ἐκκλησία κατέστη τὸ μεσότοιχον τὸ μεταξύ κρατούντων καὶ ὑπεικόντων. Καὶ ἡ Ἐκκλησία αὕτη, ἡ νῦν παρὰ τινων ἀγνωμόνως, ὡς μὴ ὄφειλεν, ἐξυβριζομένη καὶ μυκτηριζομένη, καὶ ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἡ νῦν περιφρονομένη καὶ ἀπολακτιζομένη ὑπὸ τέκνων, ὧν τοὺς πατέρας πεναλεύουσ τῷ τῆς ὑγειοῦς πίστεως γάλακτι διέθρεψε, γυμνηλοὺς τῷ πυρὶ τῆς εὐσεβείας διεθέρμανεν, ἀσθενεῖς καὶ ὑποτρέμοντας τῇ δυνάμει τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ὑπομονῆς ἐνίσχυσέ τε καὶ ἐκραταίωσεν, ἡ Ἐκκλησία, λέγομεν, αὕτη διέσωσεν ἀπὸ τοῦ ναυαγίου ἐθνισμὸν, διέτῆρσεν ἀπὸ τῆς ἀπωλείας γλῶσσαν, τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν ἐγένετο ἵνα εἰ μὴ τοὺς πάντας, ἀλλὰ γοῦν τοὺς πλείονας κερδήσῃ.

Οἱ τοιοῦτοι τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας ἀγῶνες καὶ αἱ τοσαῦται προσπάθειαι οὐδ' ἀσήμαντοι βεβαίως ἦταν, οὐδ' ἀνεπικινδύνως διεξήχθησαν· ἐπέτεινον μάλιστα τὸν κίνδυνον καὶ αἱ σκευωρίαι καὶ ἐπιμεμπτοὶ ἐνέργειαι ἀνδρῶν ὁμοφύλων καὶ ὁμοθρήσκων, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησίας φεῦ! ἔσθ' ὅτε μελῶν, οἵτινες, ἐκ παθῶν φιλοδοξίας ἀτασθαλοῦ ἢ φιλοκερδείας ἢ ἐχθρότητος καὶ μνησικακίας ἐλαυνόμενοι, οὐδαμῶς ἐδίσταζον πρὸς κορεσμὸν αὐτῶν καὶ τὰ τιμαλφέστερα νὰ καταπροδώσωσι καὶ θυσίαν νὰ προσαγάγωσι. Τῆς τοιαύτης πονηρᾶς τῶν πραγμάτων καταστάσεως εἰκόνα δυσεχθῆ παριστάσῃ καὶ τινὰ τῶν παρακατιῶν δημοσιευομένων ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων· πλὴν ἀλλ' εἰάν μετὰξὺ δώδεκα εὐρήθῃ ὁ ἀμνήμων πρὸς τοσαύτας εὐεργεσίας καὶ χάριτας γενόμενος καὶ τὸν αὐτοῦ διδάσκαλον καὶ κύριον ἐπὶ τιμῇ ἀργυρίων τριάκοντα παραδούς, ἄρὰ γε θαυμαστόν τι εἶναι ὅτι καὶ μετὰ

ἐν τηλικούτου ἱεραρχῶν ἢ ὀρθοδόξων ἀριθμοῦ εὐρέθησιν καὶ ἄνθρωποι μηδὲλως ὀκνήσαντες χεῖρα βδελυρᾶν καὶ ἐνκγῆ νὰ ὑψώσωσι καὶ κατὰ τῆς ἐκυτῶν μητρὸς καὶ εὐεργέτιδος;

Καὶ ὁμως ἂν δυσχερεῖς καὶ ἐπίμοχθοι, ὡς ἔξεστι νὰ εἰκάζωμεν, ὑπῆρξαν οἱ τοιοῦτοι τῆς Ἐκκλησίας ἀγῶνας. ἐν τούτοις τὰ καθέκαστα αὐτῶν καλύπτει σκότος πυκνὸν καὶ δυσδιάλυτον, διότι στερούμεθα μὲν περὶ τούτων ἱστορικῶν λεπτομερειῶν, σπκνίζουσι δὲ ἢ καὶ τῆδε κῆκεῖσε εὐρηνται διεσπαρμέναι αἱ πληροφορίαὶ αἱ δυνάμεναι νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πηγὰὶ πρὸς ἀκριβῆ καὶ ἐμπεριστατωμένην τῶν κατὰ τοὺς τότε χρόνους διαδραματισθέντων ἐξιστόρησιν. Πηγὰὶ δὲ τοιαῦται εἰσιν αἱ συνοδικαὶ καὶ πατριαρχικαὶ πράξεις, τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ πᾶν τοιοῦτο γραπτὸν μνημεῖον, ἐν οἷς καταλέγονται καὶ τὰ παρ' ἡμῶν κατωτέρω δημοσιευόμενα ἔγγραφα, ὧν τὰ μὲν ἀνετεγράψαμεν ἐκ κώδικος τῆς ἐνταῦθα εὐαγοῦς Μονῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τὸ δὲ ἐκ χειρογράφου τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἕτερα δὲ ἀλλαχόθεν παρελάβομεν. Πρὶν δ' ἢ προβῶμεν εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, ἐπιτραπήτω μικρὰ τις περὶ τε τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀποτεθησαυρισμένου κώδικος παρέκβασις.

Πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Μαυρατζαίων ἐν τῇ ὑπαρῆξ τοῦ ὄρους Γραβιᾶ καὶ ἐν θέσει καταρύτῳ καὶ ὑδρολῆ κεῖται ἡ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τιμωμένη Μονὴ αὕτη. Κατὰ τὴν παράδοσιν, δύο ἀδελφοί, Νεῖλος καὶ Διονύσιος καλούμενοι, διαπεραιωθέντες ἐν συνοδείᾳ μοναχῶν τινῶν εἰς Σάμον, ὡς μὲν τινες λέγουσιν ἐκ τοῦ ὄρους Λάτρου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῷ ὁποίῳ συνησκοῦντο, ὡς δ' ἕτεροι ἐκ Πελοποννήσου, κατέφυγον εἰς τὴν θέσιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ τανῦν κεῖται ἡ Μονὴ τῆς Μεγάλης Παναγίας καὶ ἐκτίσθη τὴν Μονὴν ταύτην· ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ πληθυνθέντων τῶν μοναχῶν καὶ εἰς ἔριδας πρὸς ἀλλήλους περιερχομένων, ὁ εἰς τῶν ἀδελφῶν, ὁ Νεῖλος, παραλαβὼν τινὰς ἐξ αὐτῶν, μετόκησεν εἰς τὴν θέσιν, ἐν ἣ ὑφοδόμηται ἡ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Μονὴ καὶ συνεστήσατο ταύτην, ἐν ἀρχῇ μὲν μικρὰν κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος 1592, εἶτα δὲ μεγαλειτέραν συντελεσθεῖσαν. Ἀνοικοδομουμένου δὲ πρὸ πεντηκονταετίας ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον τοῦ τῆς Μονῆς ναοῦ, εὐρέθη ἐν τοῖς θεμελίοις τοῦ θυσιαστηρίου σταυρὸς ἐκ πύξου, φέρων ἐπ' αὐτοῦ χρυσοῖς γράμμασι, εὐκνυχνώστοις ἔτι οὔσι

τὰ ἐπόμενα, ἐξ ὧν καθορίζεται ὁ χρόνος τῆς ἰδρύσεως τοῦ μοναστηρίου τούτου.

ΙΣ | ΧΡ
—|—
ΝΙ | ΚΑ

Σταυροπήγιον πατριαρχικὸν ἁγιασθὲν ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ πλησίον τῆς μεγάλης Χώρας τῆς ἁγιοτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Σάμου ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ ἐν τῷ ἰδίῳ θελήματι παρὰ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν ἀθέντου καὶ δεσπότη τοῦ οἴκου μενικου πατριάρχου κυρίου Ματθαίου
Ἐν ἔτει ζθ μηνί Ὀκτωβρίου ιη ἡμέρᾳ
δευτέρᾳ ἰδικτιῶνος ιδ'.

Ἡ Μονὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ πολλοὺς παρήγαγεν ἄνδρας ἐπὶ χρηστότητι καὶ εὐσεβείᾳ τῇ πρὸς τὸν Θεὸν διαβεβημένους, σεμνύνεται δὲ καὶ ὅτι κουρὰ αὐτῆς ἐγένοντο δύο τῶν πρωθιεραρχῶν τῆς Σιωνίτιδος ἐκκλησίας, οἱ ἀοίδιμοι τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρχαι Κύριλλος Β' καὶ Ἱερόθεος Β'. Ὁ δὲ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς ἀποκείμενος κώδιξ, ἐξ οὗ τὰ κατωτέρω ἀντεγράφηται ἐκκλησιαστικῶν ἔγγραφα, καὶ οὗ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος λείπουσιν, χαρτῶς ὧν, ἀποτελεῖται ἐκ δικοσίων πεντήκοντα ἐπτὰ φύλλων. Εἶναι δὲ οὗτος ἐνιαχοῦ λελωθμένος καὶ ὅλως δυσανήγνωστος καὶ περιέχει τὰδε.

Λέοντος τοῦ σοφοῦ λόγους κδ'.

Βίον τοῦ ἁγίου Ἰλαρίωνος παρὰ τοῦ ἁγίου Ἱερωνύμου, οὗ ἡ ἀρχὴ «Μέλλων συγγράψαι τὸν βίον τοῦ μακαρίου Ἰλαρίωνος, τὸ ἐνοικοῦν ἐν αὐτῷ ἁγίῳ πνεύματι ἐπικαλοῦμαι, ὅπως τὸ δωρησάμενον τῆς ἀρετῆς ἐκείνῳ, κἄμοι λόγον διηγήσασθαι αὐτὰς παρὰ σῆν», τὸ δὲ τέλος «Συμμαχοῦντος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ζῶντος καὶ βασιλεύοντος εἰς αἰῶνα τῶν αἰώνων».

Διαφόρους νομικὰς διατάξεις, νεκρὰς καὶ χρυσόβουλλα περὶ συγγενείας καὶ βαθμῶν, καθ' οὓς ἐπιτρέπεται ὁ γάμος, καὶ λύσεις περὶ τοῦ νομίμου καὶ ἐγκύρου γάμων τινῶν.

Ἐκθεσίον ὅπως γράφει ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης τῷ πάπῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀρχιερεῦσι καὶ ἀρχιεπισκόποις, καὶ μὴν καὶ τοῖς μητροπολίταις καὶ τοῖς κοσμητοῖς ἄρχουσιν.

Τῆς Ἐκκλησίας ὀρφίτικα καὶ ὀρφίτικα τοῦ πικατίου.

Διατύπωσιν παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ ὅπως ἔχουσι τάξει οἱ θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριάρχει Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁμοίαν γενομένην ἐπὶ βασιλείας Ἀνδρονίκου δευτέρου τοῦ Πικατιολόγου.

Κατάλογον βασιλευσάντων ἐν Ρώμῃ ἀπὸ Ρωμύλου μέχρι Μιξεντίου υἱοῦ Μαξιμίνου.

Κατάλογον βασιλευσάντων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ Κωνσταντίνου μέχρις Ἀλεξίου Δούκα τοῦ Μουρτζούφλου.

Κατάλογον τῶν ἐπισκοπευσάντων ἐν Βυζαντίῳ ἀπὸ Ἀνδρέα τοῦ Ἀποστόλου μέχρις Ἰωσήφ τοῦ ἡγουμένου Γαλησίου.

Πατριαρχικά καὶ συνοδικὰ ἔγγραφα.

Λόγους ἐκκλησιαστικῆς ὕλης καὶ ἐν διαφόροις περιστάσεσι καὶ ἑορταῖς.

Τοιαῦτα δὲ προοιμισθέντες, δημοσιεύομεν παρακατιόντες τὰ πατριαρχικά καὶ συνοδικὰ ἔγγραφα, περὶ ὧν ἀνωτέρω ὁ λόγος.

Α΄.

Ἡ ἐπομένη ἀθροτικὴ πρᾶξις τῶν συνελθόντων ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ ἔτει ἀρχιερέων εὔρηται ἀναγεγραμμένη ἐν σελίδι διακοσιοστῇ τετάρτῃ τοῦ ἡμετέρου κώδικος καὶ ἀναφορὰν ἔχει εἰς τὰς ἔριδας, τὰς ἐπὶ Διονυσίου Α΄ καὶ Συμεῶν Α΄ τὴν ἐκκλησίαν διαταραξάσας. Ἀσαφοῦς καὶ ἐν πολλοῖς συγκεχυμένης οὔσης τῆς χρονικῆς τάξεως, καθ' ἣν ἕκαστος τῶν πρώτων μετὰ τὴν ἄλωσιν πατριαρχῶν ἐπηδαλιούχησε τὴν πατριαρχικὴν ὀλκᾶδα, οὐδὲως φαίνεται ἡμῖν ἄπορον ἂν οἱ περὶ τὰ τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου ἀσχοληθέντες, τὸν χρόνον ἐκάστης τῶν πατριαρχειῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς τοῦ Συμεῶν Α΄. ἄλλοι ἄλλως παραλλάσσωσιν. Οὕτως, ὁ μὲν αἰδιμὸς ἐπίσκοπος Θήρας Ζαχαρίας ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντι Ἱστορικῷ Καταλόγῳ τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἰγράφει περὶ Συμεῶν ὅτι ἐγένετο διάδοχος Μάρκου τοῦ Εὐλοκαράθη καὶ προέστη δις τοῦ οἴκου-

1. Ζαχαρία Μαθῆ, Ἱστορ. καταλ. κλ. σελ. 106, 107.

μηνικῶν θρόνου, πρῶτον μὲν τῷ ἔτει 1470 ἐπὶ δύο ἔτη καὶ ἡμισυ, εἶτα δὲ τῷ ἔτει 1478, ἐπὶ διαδοχῇ Διονυσίου τοῦ Α'. ἐπὶ τρία πού ἔτη. Ὁ δὲ Α. Π. Κεραμεὺς ἔμπαιβιν, Παγκρατικῶ τῷ Δημάρχῃ παρακολουθεῖν, ἀναγράφει¹ ὡς πρῶτον μὲν ἔτος τῆς τοῦ Συμεῶν πρώτης πατριαρχείας τὸ 1461, προστιθεὶς ὅτι αὐτὴ ἐπὶ ἕξ μόνον μῆνας διήρκεσεν, ὡς πρῶτον δὲ ἔτος τῆς δευτέρας αὐτοῦ πατριαρχείας τὸ 1471, τῆς δευτέρας ταύτης πατριαρχείας, κατὰ τοὺς ἐν τῇ Τουρκογραφικῇ², διαρκεσάσης ἐπὶ τριετίαν, εἴτ' οὖν μέχρι τοῦ 1474· ἐκφέρει δὲ ὁ Κεραμεὺς τὴν ὑπόνοιαν ὅτι δέον καὶ τρίτη τις νὰ ἐκζητηθῇ τοῦ Συμεῶν πατριαρχεία. Ὁ δὲ περὶ τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἱστορίας μετὰ πολλοῦ καὶ ἐπαινετοῦ ἀσχοληθεὶς ζήλου καὶ πολλὰ καὶ εὐδόκιμα γράψας Μανουὴλ Γεδεών, ὡς χρόνον μὲν τῆς πρώτης τοῦ Συμεῶν πατριαρχείας ἐπὶ διαδοχῇ Διονυσίου Α'. τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως ὀρίζει τὰ ἔτη 1472—1475, ὡς χρόνον δὲ τῆς δευτέρας ἐπὶ διαδοχῇ Μαξίμου τοῦ Γ'. τὰ ἔτη 1482—1486³.

Τὰ δὲ κατὰ τοὺς πατριάρχας Διονύσιον Α'. καὶ Συμεῶν Α'. ἔχουσιν οὕτω. Πατριαρχεύοντος Μάρκου τοῦ Ευλοκαράβη, ἀφίκετο ἐκ Τραπεζοῦντος, τῆς ἐαυτοῦ πατρίδος, εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ κατέφησεν ἱερομόναχος τις Συμεῶν τοῦνομα, ἀνὴρ, καθ' ἃ λέγει ἡ Πατριαρχικὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἱστορία⁴ ἀχρησιμώτατος καὶ φιλοξενος πολλὰ, ὅπου δὲν ἦτάν τις ὁμοίος τοῦ ὡσὰν αὐτός.» Καὶ Ἀθανάσιος δὲ ὁ Κομνηνὸς προσεπιμαρτυρεῖ λέγων αὐτὸν «ἄνδρα πολλαῖς ἀρεταῖς κοσμούμενον καὶ παρὰ πάντων φιλούμενον⁵.» Ἐρίδων δὲ ἀναφρυσῶν μεταξὺ τοῦ πατριάρχου Μάρκου καὶ τινῶν τῶν τοῦ Κλήρου, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Τραπεζοῦντιοὶ συνέλαβον τὴν ἰδέαν ἵνα ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ ἀναθιβάσωσι θρόνον Συμεῶν τὸν ὁμοπολίτην αὐτῶν, δι' ὅπερ ἤρξαντο τοὺς κληρικούς πολυειδῶς καλακεύοντες καὶ περιποιούμενοι· τῆς Τραπεζοῦντος δ' ἐναγχοῦς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ ἀλούσης καὶ τούτου ἕνεκεν πολλῶν Τραπεζοῦντιῶν αἰχμαλώτων ἐν τε τοῖς ἀνακτόροις καὶ ἐν τῆς τῶν με-

1. Ἐκκληστ. Ἀληθ. Τομ. Δ. σελ. 398.

2. Crusii Turcogr. 24, 129.

3. Μ. Γεδεών, Πατριάρχ. Πίνακας κλ. 106, 107.

4. Πατριαρχικὴ Κωνσταντινουπόλεως Ἱστορία σελ. 102.

5. Ἀθανασίου Κομνηνοῦ τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν σελ. 19.

γιατάνων μεγάρους ἐν Κωνσταντινουπόλει δικαιομένων, ἐνίων δὲ αὐ-
τῶν εὐνοίας καὶ τιμῆς παρὰ τοῖς κυρίοις αὐτῶν ἀπολαούντων, οἱ τὰ
ἀνωτέρω διχωνηθέντες ἀπηυθύνθησαν καὶ πρὸς αὐτούς, τὴν ἀντίληψιν
αὐτῶν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦμένου ἐκλιπρῶντες. Πρὸς διευκό-
λυσιν δὲ περισυλλέξαντες φλωρία χίλια, ἀπέστειλαν τῷ Σουλτάνῳ
διαμηνύοντες ὅτι, τοῦ πατριάρχου Μάρκου ὑποσχεθέντος, καθ' ὃν
χρόνον ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν ἀνεβιβάζετο θρόνον, τὴν ἔκτισιν τοῦ τοι-
οῦτου ποσῷ, αὐτοὶ μὲν ἀντ' ἐκείνου τὰ χρήματα προσφέρουσι, ἰκε-
τεύουσι ὅμως ἵνα ἀντὶ τοῦ Μάρκου, ὃν κληρικοί τε καὶ λαϊκοὶ συλ-
λήθδην ἀποστέρησιν, πατριαρχῆς γένηται ὁ Συμεὼν. Οὕτω δὴ ὁ
μὲν Μᾶρκος, ὁ οὐδέποτε τοιαύτην ὑποσχεθεὶς ἔκτισιν, ἐξέπεσε τοῦ πα-
τριαρχικοῦ θρόνου, ἀνεβιβάσθη δ' ἐπ' αὐτὸν ὡς μὲν ὁ Θήρας Ζαχα-
ρίας καὶ ἕτεροι ἱστοροῦσιν αὐτὸς ὁ Συμεὼν, ὡς δὲ ὁ Μανουὴλ Γεδεῶν
ἀναγράφει ὁ τῶς Φιλιππουπόλεως Διονύσιος.

Ὁ δὲ Διονύσιος οὗτος, πατρίδα τὴν Πελοπόννησον ἔχων, ἀφίκετο
παῖς ἔτι τὴν ἡλικίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα εἰσελθὼν εἰς τὴν
τῶν Μαγγάνων Μονήν, ἐγένετο ὑποτακτικὸς Μάρκου Εὐγενικοῦ, τοῦ
μεγαλωνύμου τῆς Ἐφέσου μητροπολίτου, παρ' οὗ καὶ ἐπαιδευθὴ τὴν
μοναδικὴν πολιτείαν καὶ παρ' οὗ διάκονός τε καὶ πρεσβύτερος ἐχει-
ροτονήθη, ἄχρι τῆς τελευτῆς ἐκείνου παρ' αὐτῷ διαμεινᾶς. Ἀλούσης
δὲ ὑπὸ τῶν Τούρκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Διονύσιος μετὰ καὶ
ἄλλων περιέπεσεν εἰς αἰχμαλωσίαν, ἐξ ἧς λύτρους ἀπηλλάγη ὑπὸ χρι-
στιανοῦ τινος ἐξ Ἀνδριανουπόλεως, Κυρίτζη ὀνομαζομένου· προήχθη
δὲ βραχυτάτῃ διαίᾳ διὰ τὴν αὐτοῦ πολυμάθειαν καὶ ἀρετὴν εἰς ἀρχιερέα, μη-
τροπολίτην Φιλιππουπόλεως, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, διατελῶν, καὶ θ'
ὃν χρόνον, θῦμα ραδιουργίας ὁ Μᾶρκος γινόμενος, ἐξέπιπτε τοῦ πα-
τριαρχικοῦ θρόνου. Ἡ δὲ τοῦ Διονυσίου ἐκλογή ἐγένετο ὡς ἐξῆς. Τοῦ
πατριαρχικοῦ θρόνου δεινῶς ἐκ τῶν περιστάσεων διακλυδωνιζομένου,
Μαρία, ἡ γνωστοτέρα ὑπὸ τὸ ὄνομα Κυρὰ Μάρω, ἡ σύνητος μὲν τοῦ
Σουλτάνου Μουράτ, μητρικὰ δὲ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ, εὐνόως πρὸς
τὸν Διονύσιον διακειμένη καὶ ὡς πνευματικὸν αὐτῆς πατέρα τιμῶσα
καὶ σέβουσα, διελογίσθη ἵνα ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἀναβιβάσῃ
τὸν ὑπ' αὐτῆς εὐνοούμενον. Ὅθεν ἐνθεῖσα ἀργυρῶ πινακίῳ δισχίλια
φλωρία προσήνεγκε ταῦτα τῷ Σουλτάνῳ ἐξαιτησαμένη ἵνα πατριάρ-
χην ἐκείνος ἀναδείξῃ τὸν Διονύσιον· ἐπινεύσαντος δὲ τοῦ Σουλτάνου

εἰς τὸ τοιοῦτο αἴτημα, ὁ μὲν τέως πατριάρχης ἐγένετο τοῦ θρόνου ἐκ-
πτώτος, ἀντεκατέστησε δὲ αὐτὸν ὁ Διονύσιος.

Ἄλλ' ἡ τοιαύτη τοῦ Διονυσίου προαγωγή ἐξήγειρεν οὐκ ὀλίγους
ἐναντίον αὐτοῦ ἔχθρους, αἵτινες καὶ ἤρξαντο καταβοῶντες ὅτι αὐτὸς ἐ-
γένετο παραίτιος τῆς τοῦ φόρου τῆς ἐκκλησίας ἐπαυξήσεως ἀπὸ χιλίων
εἰς δισχίλια φλωρία καὶ ὅτι πρὸ ἄξιαν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἐπε-
καθίσθη, διότι, καθ' ὃν χρόνον διετέλει αἰχμάλωτος, ὑπέστη περιτο-
μὴν ὧν δὲ περιτετημένος δὲν δύναται τῆς ἐκκλησίας νὰ προϊέσται.
Πολλοὺ δὲ διὰ ταῦτα θορύβου καὶ σχίσματος γινομένου, συνῆλθεν ἐπὶ
τῇ τοιαύτῃ κατηγορίᾳ μεγάλῃ σύνοδος, ἐνώπιον τῆς ὁποίας οἱ κατή-
γοροι παρουσιάσαντες, τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτῶν ὑπεστήριξαν. Μάτην
ὁ πατριάρχης ἐπειρᾶτο νὰ ἀποκρούσῃ τὴν κατηγορίαν, ὁμνύων ὅτι με-
γίστη συκοφαντία εἶνε αὕτη ἐπὶ τέλους τοῦ θορύβου ἐπιτεινομένου
καὶ τῶν μὲν πιστευόντων εἰς τοὺς λόγους ἐκείνου, τῶν δὲ ἀπιστούν-
των, ὁ πατριάρχης ἵνα πέρας δώσῃ εἰς τὸν θόρυβον, γυμνωθεῖς, ἐμπα-
νὲς κατέστησε τὸ ἀνάκληθες τῶν περὶ περιτομῆς αὐτοῦ λεγομένων καὶ
τὴν ἀτασθαλίαν τῶν κατηγορῶν. Καὶ οὗτοι μὲν ψεῦσαι καὶ συκο-
φάνται ἐξελεγχθέντες, ὠνειδίσθησαν καὶ κατησχύνθησαν, οἱ δὲ τὴν σύν-
οδον ἀποτελοῦντες ἀρχιερεῖς, τὸν πατριάρχην ἀφῶν πάσης κατηγο-
ρίας ἀνεκέρυξαν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν τιμὴν καὶ σέβας ἐπηύξησαν, κα-
τὰ τὴν κατωτέρω δημοσιευομένην πράξιν τῆς Συνόδου· πλὴν ἄλλ' ἐ-
κεῖνος, μετὰ τὰ γενόμενα, μὴ θέλων νὰ μείνῃ πλέον ἐπὶ τοῦ πατριαρ-
χικοῦ θρόνου, ὑπέβαλε τὴν ἀπ' αὐτοῦ παραίτησιν, καὶ ἀπελθὼν ἐκ
Κωνσταντινουπόλεως, μετέβη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους Μονὴν
τῆς Εἰκοσιφοινίσσης ἢ Κοσινίτζης, τῆς ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς ἀχειρο-
ποιήτου εἰκόνας τῆς Θεοτόκου τιμωμένης, καὶ ἔμεινεν αὐτοῦθι ἐφρησυχά-
ζων. ἀντ' αὐτοῦ δὲ πατριάρχης ἐξελέχθη ὁ Συμεὼν Α'.

Χρόνου δὲ τινος παρελθόντος, συνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύν-
οδος ἐκ μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων πρὸς ἐξέτασιν ἐκκλησιαστικῶν
τινῶν ὑποθέσεων· ἐνώπιον ταύτης παρουσιάσας καὶ ὁ πρῶν πατριάρ-
χης Μάρκος ἐπωδύρετο ὅτι ἐσυκοφάντησαν αὐτόν, ὡς ὑποσχεθέντα τῷ
ἄνακτι χίλια φλωρία, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀδίκως καὶ παραλόγως τοῦ
θρόνου ἐξέτριψαν. Πολλῶν δὲ διὰ τοῦτο σκανδάλων ἀναφύοντων καὶ
τῶν μὲν ἐκ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων συμφρονησάντων τῷ ἐκπτώτῳ
πατριάρχῃ Μάρκῳ, τῶν δὲ ἀρεσκομένων τῷ ἐπὶ τοῦ θρόνου κατημέ-

νω Συμμεών, ὁ τελευταῖος οὗτος, παραιτήσῃν ὑποβαλῶν, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Μοῆν τοῦ Στενημάχου· ὁ δὲ Μᾶρκος, ἀθῶος ὑπὸ τῆς συνόδου κηρυχθεὶς ἔλαβε παρ' αὐτῆς τὴν προεδρείαν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν, ἧς ἐπὶ βραχὺ προέστη, ἀποβιώσας· διάδοχος δὲ τοῦ Συμμεών ἀνεκηρύχθη ὁ Ραφαὴλ Α'. Ἡ δὲ συνοδικὴ τῆς ἀθώωσης τοῦ πατριάρχου Διονυσίου ἔχει ὡς ἐξῆς.

« Ἐπειδὴ τινες τῶν ἡμετέρων παρὰ τὸν τοῦ δικαίου λόγον ἐξήνεγκαν ἐγκλήματὰ κατὰ τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν Δεσπότου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἅπερ διτχυρίζοντο εἶναι ἰκανὰ πρὸς τὴν ἐκείνου κληρίσειν, ὀρισμῶ δὲ τοῦ κρατοῦντος ἡμᾶς ἀπαντας τοὺς ἀρχιερεῖς ἐνταῦθα συνήγαγον ὅπως, τῶν ἐγκλημάτων ἀκούσαντες, κρίνωμεν τὸ δόξαν ἡμῖν δίκαιον ἤδη τῆς συνόδου συγκροτήθεισας καὶ τῶν ἐγκλημάτων παρὰ τῶν ἀντιδικῶν σήμερον προταθέντων, ἡμεῖς τὸν τοῦ Θεοῦ φόβου πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες καὶ τὴν ἀπειλὴν τοῦ κρατοῦντος, τὸ δίκαιον ἀκριβῶς τηρῆσαι προστάττοντος, ἐπὶ τούτῳ γὰρ καὶ δύο τῶν ἀπὸ τῆς αὐλῆς ἐκείνου ἡμῖν παρεκθήντο, ἐζητήσαμεν ἐπιμελῶς ὡς καθ' ἐν ἅπαντα, ἅπερ ἐκεῖνοι κεινῆκασιν ἐγκλήματα. Εὐρόντες δὲ τὸν Παναγιώτατον ἡμῶν Δεσπότην μηδενὸς ἔνοχον ἐκείνων, ἅτε ἰκανῶς ἀπολογηθέντα πρὸς ἅπαντα καὶ τὰς ἀνθυποφορὰς λύσαντα, ἐγράψαμεν αὐτὰ κοινῇ γνώμῃ καὶ τὰς τούτων ἀπαντήσεις καὶ ἐδώκαμεν τῷ πασιζ' οὗτος δὲ ἔδειξε τῷ αὐθέντῃ, ὅστις καὶ τῶν ἐγκλημάτων λίαν καταγνοῦς, ὥρισεν ὅπως αὐθις ὁ ἡμέτερος Δεσπότης καὶ Πατριάρχης εἰς τὸν αὐτοῦ ἐπικνέληθ' ἑθρόνον, ἐξέωσαν γὰρ αὐτὸν οἱ ἐναντίοι πρὸ κρίσεως καὶ παρὰ τὴν τῶν Ἱερῶν Κανόνων διακείμεναι, μυρία ψεύδη καὶ δόλους συρράψαντες καὶ εἰπόντες εἰς τὴν Πόρταν, οἵτινες ὡς εἶδον ἑαυτοὺς ὑστερον ἀποτυχόντας τοῦ σκοποῦ καὶ μηδὲν ἀνύσαντας, αὐθις πρὸ τοῦ δυναμένου ἀναδραμόντες, χρήμασι τὴν νίκην ἀναλαβεῖν ἐπειρώτων, ἦν Κανόσι καὶ νόμοις οὐκ ἴσχυσαν. Μήτην δὲ καὶ εἰς τοῦτο μοχθήσαντες, οὐδὲν ἕτερον κατάρθωσαν, πλὴν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἐλευθέραν πρότερον οὔσαν, νῦν φόρου ὑποτελῆ τοῖς ἑαυτῶν ἔργοις ἀποφῆναι, χρυσίους δισχιλίους κατ' ἐνιαυτὸν τελεῖν εἰς τὴν Πόρταν τάξαντες καὶ καταναγκάσαντες, κἀντεῦθεν μηνόμουνον τῆς ἑαυτῶν μοχθηρίας ἀτίδιον καταλείψαντες. Οὐστίνως δισχιλίους χρυσίους οὔτε ὁ ἡμέτερος Δεσπότης καὶ Πατριάρχης οὐθ' ἡμεῖς ὑπεσχέθημεν δοῦναι τῇ Πόρτῃ, ἀλλ' ἐκεῖνοι πρῶτοι καὶ ὑπεσχέθησαν ὡς ἐγγυητὰς παρεῖχον τοῦ καταβάλλειν κατ' ἐνιαυτὸν τὸ εἰρημένον ποσόν. Ἡ δὲ Πόρτα, οὐ μόνον οὐκ ἠθέλησε δοῦναι τὸ Πατριρχεῖον ἐκείνοις, ἀλλ' ὅτι καὶ μεθ' ὕβρεως ἀπεδίωξεν, καταγνοῦσα

τὴν ἐκείνων φαυλότητα καὶ ἀκαταστασίαν καὶ ἔτι πρὸς. Ἐνόμιζον γὰρ μηδαμῶς αὐτοὺς δυνηθῆναι ἄνευ τῆς τῶν ἀρχιερέων συνδρομῆς καὶ τοῦ λαοῦ τελεῖν κατ' ἐνιαυτὸν τοὺς ὑπ' ἐκείνων ὑπεσχημένους δις-χιλίους χρυσίους· ἐπειδὴ ἅπαντες ὁμοῦ καὶ ἀπεσιόντο ὡς συκοφάντας καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐχθρούς, ὡς τοιαῦτα παρανομήσαντας καὶ ταῦτα αἰτίαι χωρὶς. Διὰ τοῦτο ἡ Πόλις, προστάξει τοῦ κρατοῦντος, ἐπέθηκεν ἡμῖν, ὡς μὴ βουλομένους τὸ τοιοῦτο βῆρος, προσθεῖσα καὶ ἀπειλὰς μεγίστας, εἰ ὄλως παρακοῦσαι τολμήσωμεν· ἐνιστάμεθα γὰρ ἐπὶ πλείεστας ἡμέρας, μὴ βουλόμενοι ὄλως τοσοῦτο βῆρος ὑπομεῖναι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ τυγχάνουσαν. Ἡ ἔνστασις ὁμοῦ ἡ ἡμετέρα οὐδὲν ἦνεν, ἀλλ' ὅσημέραι ἐπεκτείνοντο ἡμῖν τὰ δεινὰ· τοὺς τε γὰρ νχοὺς ἐκλείσαν καὶ παντελῶς ἀργίᾳ τούτοις ἠπειλήσαν. Πλὴν ἐν ὅσῃ ἡ τοιαύτη ἔνστασις ἐγένετο ἀφ' ἡμῶν, ἦλθεν ἡμῖν ὀρισμὸς φρικώδης τοῦ κρατοῦντος, κελεύων λαβεῖν τὴν Πατριάρχην ἀπαραιτήτως τὸ Πατριαρχεῖον· εἰ δ' ἄλλως ποιήσῃ, καὶ ἐκεῖνος κινδυνεύσει καὶ ἡμεῖς ἅπαντες. Διὰ τοῦτο ὡς τὰ ἔσχατα κινδυνεύοντες, ὑπέστημεν ἅπαντες ἐκ κοινοῦ συμφώνου τὸ εἰρημένον χαράτζιον κατ' ἐνιαυτὸν τελεῖν· καὶ τοῦ τοιοῦτου κακοῦ αἰτίοι γεγονότες ἐκεῖνοι, ὧν ἄνευ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία καὶ ἡμεῖς ἅπαντες ἐν ἡσυχίᾳ διήγομεν. Οὕτως εὐγνωμόνως πρὸς τε τὴν ἐνεγκοῦσαν διετέθησαν, ὡς πρὸς τὴν αὐτῶν μητέρα τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις τοσοῦτον ἐτίμησεν, ὡς μηδ' αὐτοὺς δύνασθαι χωρεῖν πρὸς ἄρνησιν τοῦ μὴ τὰ πρωτεῖα ἐν πᾶσι φέρειν. Τούτων οὕτω παρακολουθησάντων, ἔδοξεν ἡμῖν ἅπασιν δίκαιον εἶναι τὴν ἡμετέρα γνῶμην ἐγγραφῶν μετὰ καὶ τῶν ἰδίων ὑπογραφῶν ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Κώδικος καταλιπεῖν, ὅπως καὶ οἱ μὴ παρατυχόντες τῇ Συνόδῳ ταύτῃ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν ἀρχιερέων ὄρῃ δύνωνται καὶ ὕστερον τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν γεγραμμένην, τῶν ἐναντίων μηδ' ὅπως ὦν δυναμένων τοῦ λαοῦ μήτε τὸν Παναγιώτατον ἡμῶν Δεσπότην ἐνοχλεῖν μήτε μὴν ἡμᾶς ἐφ' οἷς δικαίως ἀπεφηνάμεθα. Λέγομεν τοίνυν καὶ ὁμολογοῦμεν ὡς, ἐπειδὴ ὁ Ἡμέτερος δεσπότης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τῶν ὑπὸ τῶν κτηγόρων κατ' αὐτοῦ κινήθεντων ἐγκλημάτων ἀθῶος παντάπασιν ἀνεφάνη, κἀκεῖνοι ἐπηρεῖα μᾶλλον καὶ ἰδίᾳ κακονοίᾳ ἢ ἄλλως αὐτῇ τῇ ἀληθείᾳ χιρίζοντες, τοῦτο ποιήσαντες ἐξηλέγχθησιν ἔχειν τε καὶ στέργειν αὐτὸν νόμιμον καὶ κλονικὸν Πατριάρχην καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ὡς περ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἔχομεν, καὶ ποιμαίνεσθαι ὑπ' αὐτοῦ θεοφιλῶς καὶ δικαίως, καθὼς οἱ θεοὶ καὶ ἱεροὶ Κανόνες διακελεύονται.

«Πῶς γὰρ οὐ μέλλομεν ἀρεσθῆναι ἐπὶ τῇ ἀρχῇ καὶ διοικήσει τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν Δεσπότη, ὅς, μέχρι τοῦ νῦν, οὐδὲν τῶν ὑπὸ

τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων ἀπηγορευμένων οὔτε εἰσῆζε, τῆ τοῦ Θεοῦ χάριτι, εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, οὔτε μὴν αὐτὸς ἐπραξεν, εἰ καὶ οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας τῆ σφετέρᾳ κακοηθείᾳ οὐκ ἠδέσθησαν ἐξεμέσαι τὸν ἐν αὐτοῖς πάλαι ταμιευόμενον ἰδὼν τῆς κακίας; Φυμὲν τοιγαροῦν καὶ ὁμολογοῦμεν ἅπερ καὶ ἄνωθεν φηΐσκαντες ὡμολογήσαμεν, εἶναι τε δῆλα δὴ καὶ στέργειν αὐτὸν νόμιμον καὶ κανονικὸν Πατριάρχην ὡς καὶ ἀνώτερον πάσης κατηγορίας καὶ ὄντα πρότερον καὶ νῦν ἐν τῇ παρούσῃ Συνόδῳ ἀναφνέντα. Ὅθεν ἐγένετο καὶ ἡ παρούσα παρ' ἡμῶν τῶν ἐνταῦθα εὐρεθέντων ἀρχιερέων ἀθώωσις τῷ Πανηγιωτάτῳ ἡμῶν Δεσποτῇ καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ καὶ ἐτέθη εἰς τὸν πρῶτον ἱερὸν Κώδικα μετὰ καὶ τῶν ἰδίων ὑπογραφῶν δι' ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει 6,983. Ἰνδικτ. ἡ. Μηνὶ Ὀκτωβρίου ι.

- 5584
- † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Τυρνόβου Παγκράτιος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Κυζίκου Νεόφυτος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Νικομηδείας Δωρόθεος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Νικαίας Μπακίριος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Ἰωσήφ.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως Γεννάδιος.
  - † Ὁ αὐτὸς ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἀδριανουπόλεως Θεοφάνους.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Σερρών Δωρόθεος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Βερροίας Νεόφυτος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Σωζουπόλεως καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Σίδης Ἀθανάσιος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Περιοθεορίου Ἰωσήφ.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Μηδείας Νεόφυτος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Δράμης Ἰάκωβος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Ἀγχιάλου Ἰγνάτιος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Κερασσοῦντος Κάλλιστος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Χριστιανουπόλεως Κάλλιστος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Σουλβρίας Ἰωσήφ.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Μελενίκου Μπαρθαλοῦ.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Μεσημβρίας Παχώμιος.
  - † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Εὐρίπου Λάζαρος.

Εἰς τὴν αὐτὴν ὁμοίως ἐποχὴν καὶ εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις ἀναφέρεται καὶ ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη συνοδικὴ πράξις, ἡ ἐν σελίδι δικοσιοστῇ ἕκτη τοῦ ἡμετέρου κώδικος ἀναγεγραμμένη καὶ δυστυχῶς ἑλλιπής, ἅτε τῆς τὸ τέλος αὐτῆς περιεχοῦσης σελίδος ἀποκεκομμένης ἐν τῷ κώδικι οὗτῃς. Γνωρίζει δὲ ἡ πράξις αὕτη τὰ ὀνόματα τῶν πρωτουργῶν τῶν τότε διχοστασιῶν, εἴτ' οὖν τοῦ προέδρου Ἡρακλείου Γαλακτίωνος, τοῦ μεγάλου Σκευοφύλακος Γεωργίου τοῦ Γαλησιώτου καὶ Μανουὴλ τοῦ μεγάλου Ἐκκλησιάρχου, ἡμῖν γοῦν τέως ἄγνωστα. Περὶ Γαλακτίωνος δὲ παρὰ πολλῶν ἐζητήσαμεν πληροφορίας καὶ παρ' αὐτοῦ δὲ τοῦ πρῶην τῆς μητροπόλεως Ἡρακλείου προσετηκότος ἀδίου μνήμης ἱεράρχου Γρηγορίου· ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ δια φωτίσῃ ἡμᾶς περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, οὐ τὸ ὄνομα οὔτε ἐν τῇ τοῦ Δοσιθείου Νομικῆ συναγωγῇ ἀπαντᾷ, οὔτε ἐν περισωζομένῳ τινὶ ἐγγράφῳ τῆς μητροπόλεως Ἡρακλείας, ἥτις κατὰ τὴν πρὸ τριακονταετίας συμβᾶσαν πυρκαϊᾶν ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς μετὰ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ καὶ πάντων τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς, συγκαταστραφέντων τότε συλλήβδην καὶ τῶν ἀρχείων καὶ οἰωνόηποτε αὐτοῖσι εὐρισκομένων ἐγγράφων.

« † Οὐδέποτε κόρον ἔσχε καθ' ἡμῶν ὁ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ἐχθρὸς καὶ ἐπίβουλος, ἀρχῆθεν τὴν ἀνθρωπίνην πολεμῶν φύσιν καὶ κατὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἀεὶ ὀπλιζόμενος, αἰρέσει ποτὲ μὲν διαφορῆς ἐπιβουλεύων καὶ εἰς τέλος ταύτην ἐδαφῆσαι φιλονικῶν ἀνθρώποις διαστραμμένοις τὸν λογισμὸν καὶ τοῖς ἐκείνου θελήμασιν ἐπιμένους, ποτὲ δὲ καὶ εἰρήνης σταθερᾶς διακρατούσης καὶ τῆς εὐσεβεῖς ἀναφανδὸν ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων κηρυττομένης, τὰ αὐτῆς τέκνα, εἰ γρη καὶ τέκνα τοῦς τοιοῦτους καλεῖν, κατὰ τῆς ἰδίας ἐπεγείρων μητρὸς καὶ πρὸς διχόνοιαν καὶ μερισμὸν καὶ στάσιν ἀναπέθων χαιρεκίρκους ἀθρώπους καὶ φθορεῖς, τοὺς τὰ ὦτα αὐτῷ ὑποκλίνοντας. Ὡς καὶ νῦν πάλιν οἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν καὶ ἡ κοινὴ πάντων διαφορὰ καὶ κακία καὶ ἡ πληθυνθεῖσα τῶν πολλῶν ἀνομία ἐξήγειρε πάλιν κατὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν καὶ τῶν αὐτῆς τέκνων καὶ ποιμένων τοὺς διώκτας αὐτῆς καὶ κοινοὺς ἐχθροὺς τε καὶ πολεμίους, ὅτινες, ἐπὶ κακῇ μοίρᾳ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ, γεννηθέντες καὶ τραφέντες καὶ αὐξηθέντες κακῶς, ὡς μὴ ἄρελε, προσφθάρντες αὐτῇ, οὐδὲ ἔλειπον ἐκ-

τοτε μυρία σκάνδαλα και συγχίσεις και βλάβας προξενούντες αὐτῇ και κακοὶ και ἀχάριστοι φανέντες πρὸς αὐτήν. Τί γὰρ οὐκ ἔδρασαν τῶν χειρίστων; μᾶλλον δὲ τί τούτων οὐ μεθ' ὑπερβολῆς ἐπανάστησαν και πολλάκις μετὰ και τῆς συμμορίας αὐτῶν, οὓς προσελάμβανον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ, φατρίας εἰργάζοντο συνεχῶς· δόλους ἀεὶ και τυρεύματα κατὰ τοῦ ἰδίου πατριάρχου, τοῦ κοινοῦ πατρὸς και δεσπότη, ἐσκεύαζον. Ὡς και νῦν ἐξετάσαντες εὔρομεν, πρὸ δύο ἐγγύς χρόνων τὰ αὐτὰ δεινὰ και ἔπραττον και ἐτύρευον και πάντα στάσεως και παραχῆς και συγχύσεως ἐνεπλήρουντο· αὐτὰ γὰρ και ὁ πρὸ μικροῦ ἀποθανῶν μέγας σακκελᾶριος μετὰ φόβου Θεοῦ τῷ παναγιωτάτῳ δεσπότη και οἰκουμενικῷ πατριάρχῳ ἐξωμολογήσατο και συγχώρησιν ἤτει. Τινὲς δὲ και τῶν ἀρχόντων παρέσυραν κατὰ τῶν νόμων και τῶν κανόνων τῆς ἐκκλησίας, οἵτινες διαρρήδην ὁ μὲν τῆς β'. Συνόδου κανὼν ιστ'. τὸ τῆς συνωμοσίας ἢ φατρίας και παρὰ τῶν ἔξω νόμων πάντη κεκόλυται, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ γίνεσθαι ἀπαγορεύειν προσήκει. Εἴ τινες τοίνυν κληρικοὶ ἢ μονάζοντες εὐρεθεῖεν κινούμενοι ἢ φατριάζοντες ἢ κατασκευὰς τυρεύοντες τοῖς ἐπισκόποις ἢ κληρικοῖς, πιπτέτωσαν πάντη τοῦ οἰκείου βαθμοῦ. Ὁ δὲ τῆς στ'. Συνόδου λδ'. κανὼν, οὗ τοῦ ἱερατικοῦ κανόνος σαφῶς διαγορεύοντος ὡς τὸ τῆς συνωμοσίας ἢ φατρίας ἔγκλημα εἰ τῶν ἔξω νόμων κεκόλυται, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ οὐ γίνεσθαι ἀπαγορεύει. Και ἡμεῖς φυλάττειν σπουδάζομεν ὡς εἵτινες κληρικοὶ ἢ μοναχοὶ εὐρεθεῖεν ἢ συνομνύοντες ἢ φατριάζοντες ἢ κατασκευὰς τυρεύοντες ἐπισκόπων ἢ συγκληρικῶν, ἐπιπιπτέτωσαν παντὸς τοῦ οἰκείου βαθμοῦ. Ὁ δὲ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου κανὼν ια'. εἴ τις ἐπίσκοπος φησὶν, ἢ πρεσβύτερος ἢ ὄλως τοῦ κανόνος ἄνευ γνώμης και γράμματος τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπων και μάλιστα τοῦ κατὰ τὴν μητρόπολιν ὁρμήσειε πρὸς βασιλέα ἀπελθεῖν, τούτον ἀποκηρύττεσθαι και ἀπέβλητο γίνεσθαι οὐ μόνον τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ και τῆς ἀξίας, ἧς μετέχων τυγχάνει, ὡς παρενοχλεῖν τολμῶντα τὰς τοῦ βασιλείως ἀκοὰς παρὰ τὸν θεσμὸν τῆς ἐκκλησίας. Ταῦτα τοίνυν οἱ τοιοῦτοι πρὸς τοὺς πρῶην ἀγιωτάτους ἔδρασαν πατριάρχας, ὅσα πάντες εἶδμεν, και κατ' αὐτῶν εἰργασμένῳ και εἰς τὴν τοῦ κρατοῦντος πύλην περιελθόντες κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότη και πατριάρχου παράνομα πολλὰ και θανάσιμα ἐπ' ὀλέθρῳ και πικτελεῖ τῆς ἐκκλησίας ἀφηνισμῷ ἠρεύξαντο μανικώτερον, οὔτε τὸν Θεὸν φοβηθέντες, οὔτε τοὺς ἀνθρώπους αἰσχυνηθέντες, οἱ δυστυχεῖς καταπατήσαντες τὴν ἰδίαν συνειδήσιν. Και ταῦτα τοῦ πδ'. κανόνος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κηρύττοντος εἴ τις ὑβρίσει βασιλέα ἢ ἄρχοντα παρὰ τὸ δίκαιον, τιμωρίαν τινῶντω· και εἰ μὲν

κληρικός εἶη, καθαιρεῖσθω, εἰ δὲ λαϊκός, ἀφορίζεσθω. Οἱ δέ, οὐ μόνον εἰς τὸν ἀγιώτατον ἡμῶν ποιμένα καὶ πατριάρχην, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς καθημένους ἐν τῇ συνόδῳ ἐξύβρισαν, ψεύστας καὶ παρανόμους καὶ καθαιρέσεως ἀξίους ἀποκατέσαντες. Δι' ὃ καὶ διὰ τὰ προγεγονότα παρ' αὐτῶν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἢ κατ' αὐτῶν γενομένη συνοδικῇ πρᾶξι τῶν λδ'. ἀρχιερέων κατὰ μέρος διεξέεισι, τὰς ἀθεμίτους αὐτῶν ἐλέγχουσα πράξεις καὶ διὰ τοῦτο δικαίως αὐτοὺς πεσεῖν ἐκ τῆς ἱερωσύνης καὶ τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσεν, ἀκοινωνήτους καὶ ἀναξίους αὐτῆς κρίνουσα, ὡς ἅπαντα τὰ περὶ τούτων εἶδαμεν ἀκριβῶς. Ἄλλ' ἐπειδὴ πάλιν θελήματι τοῦ Κυρίου, ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἐπανεκλήθη καὶ ὁ ἀγιώτατος ἡμῶν δεσπότης καὶ πατριάρχης κοινῇ γνώμῃ καὶ συνδρομῇ πάντων ἡμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ κατέστη καὶ οὔτε ἐμνησικαχῆσε τούτους, οὔτε ἡμίνατο οὔτε τι ἔπραξεν εἰς αὐτοὺς λυπηρὸν (καὶ πᾶς ὅστισόν ἐποίησατο ἄν) πάντα ἐκύρωσεν αὐτοῖς καὶ ἀγάπην τελείαν καὶ συγχώρησιν πάντων ἀποδιδούς, εἴτα τὴν ἱερωσύνην καὶ τὴν τάξιν καὶ πάντα ἀπλῶς. Πρὸς τοῦτοις προνοίας αὐτοῦς μείζονος ἀξιώσεως καὶ πληροφορίας καὶ κανονικὰς τετραχὰς ποιῶν καὶ στάσεις καὶ τὸ σῶμα σχίζων τῆς ἐκκλησίας ὀρθοδοξίας τηρούμενος, ὁ τοιοῦτος εἰ καὶ ἀπὸ εὐλαθείας κινεῖσθαι δοκεῖν λέληθεν ἑαυτόν, εἰ καὶ ἐπαχθῆς λύκος ὢν, ἐξωθεν μὲν ἐν δορᾷ προβάτων ἐχόμενος, ἔσθωεν δὲ γέμων δόλου καὶ ἀρπαγῆς καὶ μὴ καθ' ἡμῶν ἀγανακτήσει ἀκούων· οὐδὲ ἡμέτερος οὗτος λόγος, ἀλλὰ τῆς πᾶσαν τὴν ὑφήλιον αὐγαζούσης καὶ λόγῳ καὶ βίῳ σεπτῆς ξυνωρίδος, Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου, φημί, καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσορρήμονος. Ὁ μὲν γὰρ τοιοῦτος, φησί, λύκος ἢ ἀρπαξ ἔστω, προβάτου φθορὰν ἐν προβάτου δορᾷ κατεργαζόμενος, ὃν μηδὲ μαρτυρίου αἷμα ἐκπλύνειν ἰσχύσει τὴν αὐτοῦ ἁμαρτίαν. Διὰ ταῦτα τοίνυν καὶ πολλὰ ἐτρέπετο αὐτῶν εἰργασμένα ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, ἅπερ διὰ τὸ μακρὸν τοῦ λόγου εἶσαμεν, ὡς πρὸς τοὺς κατ' ἐκεῖνον φιλευσεβεῖς νόμους καὶ τοὺς τῶν ἁγίων πατέρων κανόνας καὶ μὴ μόνον καθαιρέσεως ἄξια, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἐπιτιμιῶν καὶ ἀλύτου ἀφορισμοῦ ἐνόχους ἑαυτοὺς καταστησάντων. Ἡμεῖς δέ, φιλάνθρωποτέρα γνώμῃ χρώμενοι περὶ αὐτῶν, ἀποφαινόμεθα μόνον ἀπὸ τῆς εἰς ἡμᾶς ἐνεργούσης χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος τὸν τε διαληφθέντα Γαλακτιῶνα, τὸν πρόεδρον Ἡρακλείας, δι' ἄλλας τε παρανομίας πολλὰς κληθείσας ἐπὶ συνόδου καὶ διὰ τὴν ἀρτίως συνωμοσίαν αὐτοῦ καὶ φατρίαν, ἐπ' ὀλέθρῳ καὶ ἀφανισμῷ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας συσκευασθεῖσαν, καὶ δι' ὅσα ψευδῶς καὶ παρανόμως ἠρεύξατο κατὰ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν ποιμένος καὶ πατριάρχου, ἔχειν αὐτὸν νομίμως καὶ κανονικῶς τῇ χά-

ριτι τοῦ κυρίου, τελεῖζ καθιρέσει καθυποβάλλομενον ὃν οὐ μόνον οὐκ ἠδικήσεν ἢ ἄξιόν τι λύπης εἰργάσατο εἰς αὐτὸν ὁ ἀγιώτατος καὶ οἰκουμενικός πατριάρχης, καὶ τοὶ πολλὰ ἔχοντα τὰ ἐγγλήματα, ὡς πολλῶν ἄξιζ καθιρέσεων, ἀλλὰ διὰ τὰ μελετώμενα τῆς ἐκκλησίας δεινὰ παντοίως καὶ ἐθεράπευσε καὶ τὰ αὐτοῦ περιεκάλυπτε παραπτώματα. Καὶ πέρσι προσπεσόντα τῷ παναγιωτάτῳ ἡμῶν πατριάρχῃ καὶ μετάνοιαν ἐξικιτήσαντα τάχῃ, εἶτα μετὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν συγχώρησιν καὶ τὰς εἰς αὐτὸν ὕσας ἔσχεν εὐεργεσίας, πάλιν συνελθόντα τοῖς εἰρημένοις σταυροφόροις καὶ τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα δεινὰ μετ' αὐτῶν, ὅσα πᾶντες εἶδομεν, κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐργασχόμενον· δι' ὃ πᾶσα ἡ ἱερὰ ἡμῶν σύνοδος τῶν ἀρχιερέων, κοινῇ γνώμῃ καὶ ψήφῳ δικαίᾳ, πάσης αὐτὸν ἀπογομνοῦμεν ἱερωσίῃς ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ὡς ἰδιώτην μοναχὸν καθιστώμεν. Ὅμοιως τὸν τε Γαλησιώτην Γεώργιον τὸν μέγαν Σκευοφύλακα καὶ Μανουὴλ τὸν μέγαν Ἐκκλησιάρχην ὡς πρωτικλήτους καὶ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ μηδέποτε πρὸς εἰρηνικὴν ἀπιδόντας κατὰστασιν μηδὲ ἰδεῖν προσδοκηθέντας, νομίμως καὶ καλονικῶς, τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι, δι' ὅσα πειρήματα, τελεῖζ καθυποβάλλομεν καθιρέσει καὶ ἔξω παντάπασι καθιστώμεν αὐτούς τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας. Τῆς τῶν διακονημάτων τιμᾶς καὶ τῶν ὀφικίων καὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἀπογομνοῦμεν καὶ ταῦτα τέλειον μὲν οἰκειώσεως ἀγαθῆς, βουλόμενοι ἐντρέψαι τὴν πονηρὰν καὶ ἀχάριστον αὐτῶν γνώμην καὶ εἰς διόρθωσιν καὶ μετάνοιαν καὶ σωφρονισμὸν ἀγαγεῖν. Ἄλλὰ καρκίνος, τὸ τοῦ λόγου, βαδίζειν ὄρθα οὐ μεμάθηκε. Καὶ οὗτοι τοῖς τοιαύταις εὐεργεσίαις καὶ δωρεαῖς οὐ μόνον οὐκ ἐσωφρόνησαν, οὐδὲ βελτίους ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ χεῖρους πολλῶ καὶ πρᾶνομώτεροι καὶ τῶν προγεγενημένων αὐτοῖς κακῶν χεῖρῳ τετολημάκσι καὶ πᾶν εἶδος ἀχαριστίας καὶ ὕβρεως καὶ ἐπιβουλῆς καὶ κκουργίας εἰς τὸν ἡμέτερον δεσπότην καὶ πατριάρχην ἐπιδεδράκκσι· μετ' αὐτοῦ γὰρ ἄντες, καὶ τραπίζης αὐτῷ καὶ ἄλλων κοινωνοῦντες, δόλου καὶ κακίας καὶ πανουργίας ἦσαν μεστοί, ἀφανῶς ἐπιβουλεύοντες, καίπερ γράφοντες, ψευδεῖς αἰτίας συμπλάττοντες, φήμας δυσφήμους ἐκτρέποντες κατ' αὐτοῦ, ὕβριστὰς ἀφανεῖς κινουῦντες, φατρίες συνιστῶντες, κατηγοροὺς πικροὺς ὑποβάλλοντες, συνεχῶς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ κρατοῦντος κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότητος διατριβόντες, ἄλλα τε μυρία κακὰ ἐργαζόμενοι. Τέλος καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκ διαφορῶν ἐπαρχιῶν μετὰ μυρίων πόνων καὶ κόπων καὶ ἀνυπατάτων καὶ κινδύνων συνάγαγόντες ἐνταῦθα ἐπ' οὐδεμιᾷ χρεῖζ ἢ τινι δικαίῳ καὶ ἐγγλήματι εἰς τὸν παναγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην. Οὐκ ἄλλοθεν ποθεν ἐκινήθη τὰ σκάνδαλα ταῦτα, καὶ τὸ

μέγιστον ἐπατίθη τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ τὸ κατ' ἔτος χαράτζι φλω-
ρίων δισχιλίων ἢ ἐξ αὐτῶν τῶν δύο πρωτικτιῶν, τοῦ τε Γαλησιώτου,
μεγάλου Σκευοφύλακος, καὶ τοῦ μεγάλου Ἐκκλησιάρχου. ὁ παραλαβὼν
τοὺς ἐξόχως διὰ κλύμμα μόνον καὶ τὸν παράφρονα Γαλακτιῶνα ὡς
κατήγορον ἀνακιδῆ, πολλὰ καὶ αὐτὸν κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότητος καὶ κοι-
νοῦ πατρὸς καθυλακτήσαντα καὶ συκοφαντήσαντα ψευδῶς τε καὶ πλ-
ρυνόμως. Οὗτοι τοιγαροῦν καὶ τὴν σύνοδον ταύτην ἀθέσμως καὶ πλ-
ρυνόμως συγκροτήσαντες, κατεσκεύασαν ὅτι καὶ πρὸ συνόδου καὶ
κρίσεως τινος ἐξέωσαν τὸν ἀγιώτατον ἡμῶν ποιμένα καὶ πατριάρχην
τοῦ αὐτοῦ θρόνου καὶ ἐκ τῆς τοῦ κρατοῦντος πύλης δύο ὑπασπιστὰς
καὶ οἷον συμμάχους αὐτοῖς προσεκαλέσαντο, συνέδρους ἡμῖν παρα-
καθήσαντας καὶ φρικώδεις ἀπειλὰς ἀπὸ τοῦ κρατοῦντος καθ' ἡμῶν
ἐπαπειλοῦντας ὡς δῆθεν μὴ παρακρίνωμεν. Τοιαῦτα καὶ εἰργάζοντο
καὶ ἔπραττον, ἀνακιδῆν ἀντιφερόμενοι παντὶ τῷ χριστιανῶμι λαῷ καὶ
πᾶσιν ἡμῖν τοῖς ἀρχιερεῦσιν, αἵτινες ἐβουλεύομεθα καὶ παρηνοῦμεν
αὐτοὺς εἰρηνεύειν καὶ τῶν πονηρῶν σκανδάλων ἀπέχεσθαι καὶ μὴ
πάλιν κινεῖν κατὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἄλλον γαιμῶνα καὶ
ζήλην καὶ κλύδωνα, ὡς περ καὶ ὁ μακάριος Φώτιος, ὁ ἀγιώτατος πα-
τριάρχης, ἐν τινι τῶν αὐτοῦ λόγων εὐτῷ φησὶν ὅτι κρεῖσσόν ἐστιν ἢ
ὁμόνοιαι καὶ ἡ εἰρήνη τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἀστασιάζτως καὶ ὁ-
μονοητικῶς τηρουμένη παρὰ πάντων μετὰ φόβου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγά-
πης ἢ τὸ τὴν ἀκριβείαν διώκειν δοκεῖν καὶ τὸ καλόν, σχίζειν τὸ σῶμα
τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ. Ἐν τούτῳ γὰρ φησὶ καὶ ὁ Κύριος γινώσκονται
πάντες ὅτι μαθηταὶ μοῦ ἐστέ. Οὐχὶ τὰ ἀκριβῆ πάντων ἐξέχεσθαι,
ἀλλ' ἐὰν ἀγαπήτε ἀλλήλους· ὁ γὰρ δι' ἀκριβείας δῆθεν. . . . »

Γ'.

Τὸν πατριάρχην Συμειὼν διεδέξατο, ὡς μὲν ὁ Θῆρξ Ζαχαρίας
πρωθυτέρως καὶ ἕτεροι σὺν αὐτῷ ἀναγράφουσιν ὁ Διονύσιος Α'. ὡς
δὲ ὁ Γεδεὼν ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς αὐτοῦ Πίναξιν ὁ Ραφαήλ Α'. πα-
τριαρχεύσας ἀθλίως ἐν που ἔτος, καὶ τοῦτον Μίξιμος ὁ Γ'. τὴν πα-
τριαρχικὴν ὀγκύδα ὁσῶς διακυβερνήσας ἐπὶ ἐξ ἔτη. Αὐτὸν δὲ ἔτι
1482 ἀποβίωσαντα, διεδέξατο τὸ δεύτερον ἐν τῇ πατριαρχείᾳ ὁ Συμειὼν
Α'. ὅστις ἔσπευσε κατ' ἀνάγκην ἵνα προσφέρῃ ὡς πεσκέσιον τὰ
χιλία φλωρία, ἅτινα κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ πατριαρχεῖαν ἐδέησε νὰ
προσενέγκῃ τοῖς κρατοῦσι· πλὴν ἀλλ' ὁ τῶν ἀνακτόρων ταμίαις, εὐρών
ὅτι ὁ προκλάτοχος αὐτοῦ ἐξέτισε φλωρία δισχιλία, κακῶς τοὺς τὰ χι-

λικ μόνα φλωρία ἐνεγκόντας ἀπεδίωξεν, ὥστε οὗτοι, μὴ δυνάμενοι ἄλλως ποιῆσαι, ἐπέστρεψαν φέροντες διςγίλια, ἅτινα ὁ πατριάρχης ἐπὶ τόκοις ἐδανείσχετο βρυτάτοις. Διὰ τοῦτο δὴ τῆς Μεγάλτης Ἐκκλησίας εἰς πολλὴν περιελούσης οἰκονομικὴν δυσχέρειν, ὁ Συμεὼν ἠνγκάσθη νὰ ἐκλίπη τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀπέλθῃ πρὸς ζήτησιν ἐλεῶν· πρὸ δὲ τῆς ἀνχωρήσεως αὐτοῦ, ἀπέλυσε τὴν κατωτέρω δημοσιευομένην πατριαρχικὴν ἐπιστολήν, χρονολογίαν δυστυχῶς μὴ φέρουσαν, ἣν ἐκ τοῦ ἡμετέρου κώδικος ἀναγράφομεν. Ἐκόσμησε δὲ ὁ Συμεὼν τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀπὸ τοῦ 1482—1486 ἄγνωστον ἡμῖν διὰ τί αὐτοῦ ἐκπεσὼν καὶ τότε τὸν βίον μεταλλάξῃς.

« † Ὁ περιούσιος καὶ χριστῶνυμος τοῦ Κυρίου λάος, πρὸ πάντων οἱ νῦν ἤδη κηλευρέντες ἐν τῷ δεσπότηι ἁγίοι ἀρχιερεῖς, ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργοί, οἱ τε τιμιώτατοι σταυροφόροι τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ καὶ οἱ τῆς κοσμικῆς τάξεως ἐπιφανεῖς ἄρχοντες, οἱ τε ἱερομόναχοι καὶ πνευματικοὶ πατέρες εὐλαβέστατοι καὶ ἱερεῖς κληρικοὶ καὶ μονάζοντες καὶ ἅπαν τὸ Χριστῶνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ, τέκνα μοι ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, χάριν, εἰρήνην, σωτηρίαν καὶ ἔλεος καὶ πᾶν ὅ τι ἀγαθὸν καὶ σωτήριον ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ καρδίας ἐπαύχομαι ὑμῖν ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος. Οἶδατε ἅπαντες τὰ καλ' ἡμᾶς, καὶ οὐδεὶς ἀνήκοος ἢ ἀμύητος τῶν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ καθέστηκε, καὶ ὡς ἐγὼ μὲν ἀφ' οὗ, κρίσει Θεοῦ, ὡς ἐκεῖνος ἐπίσταται μόνος, εἰς τὸν ὑψηλὸν τοῦτον τῆς πατριαρχείας ἀνήχθηθῃ θρόνον, οὐ δειλίπον πάση μου σπουδῇ καὶ δυνάμει τὰ πρὸς εἰρήνην καὶ τὴν κοινὴν ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην τῆς ἐκκλησίας τῶν χριστιανῶν ἀγωνιζόμενος καὶ τελῶν, καὶ ὅτι πρὸς τὴν συνειδήσειν διὰ τὸ τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας καλόν, καὶ διὰ τὸν τὴν εἰρήνην ἀφέντα ἡμῖν ὡς καλὴν παρακαταθήκην, ἀμνηστεῖαν τελείαν τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐπανισταμένων καὶ διωκόντων τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀτόποις μὲν αἰεὶ προφάσει καὶ ψυχραῖς, χαιρεκακίῃ δὲ μόνῃ καὶ οἴησει σατανικῇ, ἐπ' ἀγαθῷ τάχα τέλει, πραγματευόμενος, καὶ οὔτε ἐμνησικακῆσα ὄλωσ οὔτε ἐνεκάλεσα οὔτε τῇ πνευματικῇ ἐξουσίᾳ εἰς ἄμυναν ἢ τινος αὐτῶν λύπησιν ἐχρησάμην· ἀλλὰ καὶ ἀγάπην ἐκεῖνοις τοῖς ἐχθροῖς καὶ διώκταις ἐμοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ ἐπεκύρουν, καὶ ὡσπερ πατρικὰ σπλάγγνα ἠνοιγον τοῦτοις πᾶσιν ὁμοίως τε, δωρούμενος τὴν συγχώρησιν, καὶ μετὰ τῆς ἱερωσύνης καὶ τοῦ βαθμοῦ πάντα παρεῖχον ἐκεῖνοις ἀπλῶς καὶ μερίζονος αἰεὶ τῆς προνοίας ἡξίου, τὴν τοῦ κειροῦ καὶ τῶν πραγ-

μάτων σθένωσιν και ἀνάγκην μήτε ἄλλων τινῶν ὑπολογιζόμενος παραλύτῳσιν, ἵνα μόνον τὴν πονηρὰν και ἀχάριστον και ἀκόρεστον ἐκείνων γνώμην κατασιγῶσω και σωφρονίσω, ἄλλως τε και τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ και τὸ ταύτης ἀτάραχον ἐκ παντὸς τρόπου ζητῶν. Ἄλλ' ἀντὶ πάντων ἐκείνων φεῦ, τῆς ἀνοσίτου τῶν πονηρῶν τῆς ἀπανθρωπίας και τῆς ὠμότητος! οἶδατε, πατέρες και ἀδελφοὶ και τέκνα μοι ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ, οἷά μοι ἀποδεδώκασιν, οἷα και οὐκ ἐμοὶ μόνον, ἀλλὰ πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ. Τὰ γὰρ εἰς ἐμὲ και ἀφίημι. Ἄλλὰ και μέχρι τοῦ νῦν πάσῃ σπουδῇ τε και μηχανῇ και τοῖς διαβολικοῖς ἐνθυμήμασιν ἐργάζονται καθ' ἡμῶν. Πλήν ἐκείνοι μὲν τὰ ἐπιχειρα τῶν ἰδίων λήψονται ἔργων και, σιωπῶντων ἡμῶν, ὁ τῆς δικαιοσύνης πρύτανις, ὁ τὸ ἴδιον αἷμα ἐχέας ὑπὲρ ἡμῶν και τὴν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ναυαγῆσασαν μυριάκις ἐπανασῶσαι ταῖς τῶν αἰρετικῶν και τοιοῦτων λοιμῶν φθοροποιῶν ἀντιπνοίαις, και μάλιστα ἐκ τῆς αὐτῶν ἐπιβουλῆς και ἐνέδρας και διωγμῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς πατριαρχείας τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, τοῦ κοινοῦ πατρὸς και διδασκάλου κυροῦ Γενναδίου· ὁ τοῖνον πινάγαθος ἐκεῖνος Θεός, ὁ ἀδέκαστος ὀρθλαμός, ἀνταποδώσει τούτοις εἰ μὴ κἀνταῦθα, ἀλλ' ἐκεῖ πάντως ἄξια κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν και τὰς πράξεις. Ἐγὼ δὲ διὰ τὸ μέγα φορτίον τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς ὕστερον και τοῦτο ἐπενεχθὲν ὑπὸ τῶν ταύτης ἐχθρῶν, καθάπερ κορωνίς τῶν κακῶν, ἐπίεγομαι και νῦν ἀψασθαι τῆς προκειμένης ὁδοῦ οὐ κατ' ἐμὴν ἔλως ἰσχὺν ἢ πρόχειρον θέλησιν, ἀλλὰ στεναγμοῖς τε και δάκρυσι τὴν τῆς ψυχῆς μανθάνων δυσχέρειαν. Ὅτι και τοῦ αἰτεῖν ἔλως οὐ πέφυκα, ἀπεχθῶς πρὸς τοῦτο ἔχων, και δυσχερῶς και τὰς τοῦ καιροῦ δυσχερείας ὄρων τοῦ κρύου και τῶν παγετῶν τοῦ χειμῶνος, κινδυνεύων παρ' ἐχθρῶν τε και ψευδαδελφῶν. Ταῦτα δ' ἐπέκεινα λυπεῖ και θραυεῖ μου τὴν καρδίαν, ὅτι κατὰ ταύτας τὰς δεσποτικὰς ἡμέρας τῶν ἱερῶν ἑορτῶν ἡ ἐμὴ συμβέβηκεν ἀποδημία, καθ' ἃς ὀφειλή μοι και πόθος συμπανηγυρίζειν τοῖς φιλοθέοις ὑμῖν και ἐν Κυρίῳ μοι τέκνοις ἀγαπητοῖς. Ἄλλὰ τί πάθω; συγγέομαι και τῷ πάθει και λέγειν ἔλως οὐκ ἔχω τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας καθ' ἃς και ἐπίεγομαι ὑπὲρ τοῦ συνίστασθαι και διαμῆνειν αὐτῇ; Πορεύομαι τοῖνον, ἀν δὲ ὁ Κύριος, μετὰ μικρόν, και διὰ τὸ τοῦ μέλλοντος ἄδηλον, και τὸ ἄωρον τοῦ θανάτου και ταῦτα στελλομένοις τῷσάυτῃ ἀποδημῶν και τοιοῦτω καιρῷ και πράγμασι τοιοῦτοις, πρῶτον μὲν ἐπικυρῶ πᾶσιν ὑμῖν ἀγάπην τελείαν, και συγγώρησιν και εὐλογίαν ἐκ μέσης δίδωμι τῆς καρδίας, πᾶσιν ὑμῖν ἐπευχόμενος ἅπαν ἀγαθῶν και σωτήριον ἐν τε τῷ νῦν αἰῶνι και ἐν τῷ μέλλοντι παρὰ Θεοῦ Παντοκράτορος· και παρ' ὑμῶν δ' ὁσ-

αὐτως ἐγὼ τὴν ἴσῃ ἀγάπῃν καὶ εὐχὴν καὶ συγχώρησιν αἰτῶ. Καὶ ὡς ἀπικντας αὐτὸς ἔχω συγκεχωρημένους καὶ εὐλογημένους ἀπὸ Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, οὕτω καὶ παρὰ πάντων ἐγὼ ἐξαιτουῦμαι ἐγκαρδίῳ καὶ καθαρᾷ τῆς ἀγάπης εὐχὴν καὶ συγχώρησιν, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἐλεηθῆτε παρὰ τοῦ Πανκικτίρμονος Θεοῦ καὶ ἡμᾶς διὰ τῶν ὑμετέρων εὐχῶν ἐλεήσῃ ὁ Κύριος. Μετὰ δὲ τοῦτο παρκατίθῃμι τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ καὶ παραδίδωμι ταύτην πρῶτον μὲν τῆς ἱερωτάτοις μητροπολίταις ἐν Κυρίῳ ἠγαπημένοις μοι ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς ἐνταῦθα εὐρισκομένοις τῷ τε Ἐφέσου καὶ τῷ Τορνόβου διὰ τε τὴν κατὰ Θεὸν ἀρετὴν αὐτῶν καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας ἐνθεον ζῆλον, τὴν τε γνῶσιν αὐτῶν τὴν εἰς τὰ θεῖα καὶ τὴν ἀνόθευτον ἀγάπῃν τὴν εἰς ἡμᾶς. Μετὰ δὲ τούτους καὶ τοῖς τιμωτάτοις σταυροφόροις σὺν αὐτοῖς καὶ τῷ τιμωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Μακκαρίῳ τῷ δικαίῳ, πρὸς τούτοις καὶ τοῖς ἐντιμωτάτοις δυσὶν ἄρχουσι καὶ διδασκάλοις τῷ τε Κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Δοκιανῷ καὶ τῷ Κυρίῳ Δημητρίῳ τῷ Καστρινῷ, ἔτι τῷ τιμωτάτῳ νομοφύλακι καὶ τῷ τιμωτάτῳ δευτερεύοντι τῶν ἱερέων, ὡσαύτως καὶ τοῖς λοιποῖς εὐλαθεστάτοις ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατράσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῖς μου υἱοῖς ἐν Κυρίῳ, τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἄρχουσι σὺν παντὶ τῷ εὐσεβεῖ καὶ Χριστωνύμῳ τοῦ Κυρίου πληρώματι, οἵτινες πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ κατοπιάκατε ὑπὲρ αὐτῆς καὶ λόγοις καὶ ἔργοις τὸ ἐρ' ὑμῖν ἐστηραῖζατε καὶ ἐπεδώκατε καὶ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὸ κατὰ δύναμιν καὶ προαίρεσιν προθυμεῖσθε καὶ ἐπαγγέλεισθε. Ὅπερ καὶ ἡμῖν ἀγαπητὸν καὶ τοῦτ' ἀπαίτουμεν ὑπὲρ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τὸ κατὰ προαίρεσιν ἰδίαν ἐκάστου εἶ καὶ ἐλάχιστον μόνον μετὰ ἀγάπης. Ὡσπερ ὑπὲρ τῆς σκηνῆς γὰρ τότε τοῦ μαρτυρίου, καὶ νῦν ἐκάστος ὀφείλει προθυμηθῆναι ἐκτελεῖσαι τὸ κατὰ δύναμιν καὶ προαίρεσιν, ἵνα καὶ παρ' ἡμῶν συγχώρησιν καὶ εὐχὴν καὶ εὐλογίαν διὰ τῆς δωθείσης ἡμῖν ἐξουσίας καὶ χάριτος παρὰ τοῦ Παναγίου Πνεύματος κομισήσθε καὶ παρὰ Θεοῦ τοὺς ἀξίους μισθοὺς καὶ στεφάνους, τῆς εἰς τὴν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ἀγαθῆς σπουδῆς τε καὶ προθυμίας ἔνεκα. Ταύτην οὖν τὴν Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ νῦν ἥδη παρακατατίθεμαι καὶ πιστεύω πᾶσιν ὑμῖν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τῆς ἁγίας αὐτοῦ μητρὸς, τῆς ἀειπαρθένου καὶ Θεοτόκου καὶ τῶν Θεοειδῶν ἀγγέλων καὶ πάντων αὐτοῦ τῶν ἁγίων, ἦν τῷ ἰδίῳ αἵματι περιεποιήσατο, ὑπὲρ ἧς καὶ ἄπασιν ἐτέλεσε τὴν οἰκονομίαν. Ταύτην μοι διατηρήσατε ἐν Θεῷ τῷ Χριστῷ. Φυλάξατε ταύτην, ὅσον τὸ ἐρ' ὑμῖν, ἀσκανδάλιστον καὶ ἀκλόνητον, ἀνεπιθούλευτον καὶ ἀνεπηρέεστον ἐκ πάντων τῶν πονηρῶν, καὶ πιστοὶ καὶ γνήσιοι ταύτης υἱ-

οὶ καὶ τῆς μερίδος τῶν σωζομένων. Τοὺς δὲ ἔχθρους καὶ ἀποστάτας αὐτῆς, ὡς θῆρας ἐξ ὑμῶν ἀπελαύνοντες, οὓς καὶ ἡ ἐμὴ μετριότης, ὡς διώκτης ἡμῶν τε καὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ κοινούς ἀλάστορας ὄντας, τοιοῦτους γενέσθαι βουλευσομένους ποτέ, ἔχω διὰ τῆς δοθείσης μοι χάριτος παρὰ τοῦ Πανκρηίου καὶ ζωαρχικοῦ Πνεύματος, καὶ τῆς τοῦ λύειν καὶ δεσμεῖν παρ' αὐτοῦ ἐξουσίας, ἐπιτετιμημένους καὶ ἀφορισμένους τῷ ἀλύτῳ ἀφορισμῷ εἰς σωφρονισμόν καὶ εὐπειθειαν καὶ ταπεινωσιν ἄλλων, ἵνα καὶ οὗτοι μανθάνοντες ὁποῖον κακοῦ αἴτιοι γεγένησιν καὶ εἰσὶ, πρὸς μετάνοιαν ποτε ἀποκλίνωσι. Τοιοῦτος γὰρ ἔστω τῶν πόνων καρπὸς τοῖς τῆς Ἐκκλησίας πολεμισταῖς. Τοιούτην δραπεσίθω τὴν ἀντιμισθίαν πᾶς ἀποστάτης καὶ κατάρτος καὶ βρῦς λύκος τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ. Ὑμῖν δὲ τοῖς ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ συλλειτουργοῖς, καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ πνεῦμά μοι υἱοῖς καὶ τέκνοις φιλόστοιχοις μοι ἐν Χριστῷ, τοῖς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ γνησίως ἀγωνισαμένοις, χρήματά τε καὶ εἴ τι ἄλλο πρὸς τὴν αὐτῆς τελείωσιν σύστασιν, τελείαν ἀγάπην καὶ συγχώρησιν ὀλοφύχως ἐπικυρῶ, καὶ ἐξ ὅλης εὐχομαι τῆς καρδίας ὑγείην καὶ ρῶσιν ψυχῆς καὶ σώματος, εὐμαίριαν βίον, καὶ πᾶν ὃ τι σωτήριον ὑμῖν ἀγαθὸν βραβευθῆναι παρὰ τοῦ Πανοικτιρμοнос Θεοῦ. Ὅπως ἐπικνηθῶν κἀγὼ πάντας ὑμᾶς καταλάβω ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ καὶ ἀνέσει διὰγοντας κατὰ τῆς τρικυμίας τοῦ βίου καὶ τῶν δεινῶν, καὶ κοινῇ μετ' ὑμῶν δοξάσω τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. Ἡ χάρις καὶ ἡ εἰρήνη καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ἡμῶν ἀμήν.

† Συμεὼν ἐλέψ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμὲν κὺς Πατριάρχης».

Δ'.

Μαξίμου τοῦ Γ'. τοὺς οἵκτας τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἰθύοντος, συνεκλήθη σύνοδος ὅπως ἀποκηρύξῃ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ συντελεσθεῖσαν δῆθεν τῶν ἐκκλησιῶν ἔνωσιν καὶ τὰ ὑπὸ τῆς αὐτοῦθι συνελθούσης ψευδοοικουμενικῆς συνόδου δογματισθέντα ἀκυρώσῃ. Ἀποβιώσαντος δ' ἐν τῷ μεταξύ τοῦ Μαξίμου, ἡ σύνοδος συνῆλθεν ἐπὶ τοῦ αὐτὸν διαδεξαμένου Συμεὼν Δ'. δευτέρου ἡδὴ πατριαρχεύοντος, ἐν τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναφ τῆς Παμμκαχρίστου τῷ 1484 καὶ τίτλον οἰκουμενικῆς προσλαβούσα, ἀνέτρεψε μὲν τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ συστάξαν σύν-

οδον καὶ ἄπερ ἐθέσπισεν ἀργὰ καὶ ἀνενέργητα ἀπεφήνατο, διετύπωσε δὲ καὶ τὴν ἀκολουθίαν τὴν δέουσαν γίνεσθαι ἐπὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ λατινικοῦ σχίσματος εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ἐπιστρέφουσι. Καὶ ἡ μὲν ἀκολουθία αὐτή, ὑπὸ Δοσιθέου ἐκδεδομένη, εὖρηται καὶ ἀλλαχόθι μετατετυπωμένη¹, ἡμεῖς δὲ μεταγράψαντες ἐκ τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς τετάρτης σελίδος τοῦ ἡμετέρου κώδικος τὴν τῆς ἀποκηρύξεως συνοδικὴν πράξιν, δημοσιεύομεν παρακατιόντες, λελωθήμενην δυστυχῶς ἐνιαχοῦ οὖσαν.

Σημειωτέον ὅτι τῆς Πατριαρχικῆς Ἱστορίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, τοῦ Κυρίλλου Λαυριώτου καὶ ἄλλων χρονογράφων παραλλασσόντων τὴν τῶν πατριαρχῶν σειρᾶν, ὁ Α. Π. Κερκαμύς² ἐκφέρει τὴν ὑπόνοιαν ὅτι δεόν νὰ ἐκζητηθῆ τρίτη τοῦ Συμεῶν πατριαρχεῖα, καθ' ἣν συνεκλήθη ἡ σύνοδος· πλὴν ἀλλ' ἡμεῖς περὶ τούτου οὐδὲν ἔχομεν νὰ εἴπωμεν, περιοριζόμεθα δὲ μόνον εἰς τὴν τοῦ συνοδικοῦ τόμου δημοσίευσιν.

« . . . ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου. . . . .
ἀγιωτάτων πατριαρχῶν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων Κωνσταντίνου, συναθροισθεῖσα ἐν τῷ θείῳ καὶ πανσέπτῳ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Παμμακαρίστου τοῦ τε αἰιδίμου ἐκείνου τοῦ ἤδη προαποχομένου κυροῦ Μαξίμου καὶ τοῦ νῦν τοὺς οἴκας τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἰθύνοντος κύρ Συμεῶν ὤρισε τὰ ὑποτεταγμένα.

(Τὸ σύμβολον τῆς πίστεως ἀλλ' ἐν πληθυντικῷ ἀριθμῷ πιστεύομεν, ὁμολογοῦμεν, προσδοκῶμεν).

† Ἦρκει μὲν οὖν εἰς ἐντελῆ τῆς εὐσεβείας ἐπίγνωσιν τε καὶ σύστασιν τὸ σεπτὸν τοῦτο καὶ ἅγιον τῆς πίστεως σύμβολον ἀμετακινήτως οὕτω κείμενον, περὶ τε γὰρ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος ἐκδιδάσκειται καὶ τὴν ἔνσαρκον τοῦ Θεοῦ Λόγου οἰκονομίαν ἐναργῶς παρίστησι, καὶ οὐκ ἔδει τινὰ πρὸς τόσῃ ἀναίδειαν ἀφικέσθαι καὶ τολμῆν, ὥστε προσθῆναι τι ἢ ἀφελεῖν ἐξ αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπεὶ ὁ τῆς κακίας εὐρετῆς καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀρχῆθεν πολέμιος, αἰεὶ καὶ ὀσημέρῃ καινὰ ἐφευρίσκει κατὰ τῆς εὐσεβείας, νεανιευόμενος ἐπεὶ

1. Δοσιθέου Τόμος Ἀγάπης σελ. 658—Ράλλη καὶ Ποτλῆ Σύνταγμα τῶν Κανόνων Τόμ. Β'. σελ. 143—147—Μ. Γεδεῶν Κανονικαὶ Διατάξεις Τόμ. Β'. σελ. 65.

2. Ὁρὲν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλην. Φιλολ. Σύλλογος Τόμ. ΙΖ' σελ. 16.

περ χείποτε τὰ ἑαυτοῦ βουλευματα ἐώρα τῶν κατὰ κόσμον . . . ἐκκλησιῶν ἱερῶν μυστηπόλων στρατευομένων κατὰ τῶν ἐπινοιῶν αὐτοῦ καὶ Θεῖα ἰσχύϊ τὰς μηχανὰς αὐτοῦ ὅσας πονηρεύεται κατὰ τῶν ἁγίων συνοδικῶς καθεστώτων, ἔγνωκε δεῖν εἶναι καὶ τὴν ὑστάτην βλασφημίαν τῷ τῶν ἰταλῶν γένει ἐνθῆναι καὶ δι' αὐτοῦ ἀπερισκέπτως καὶ λίαν ἐπισφαλῶς ἔξευρεῖν ὅτι τὸ πανάγιον Πνεῦμα, τὸ ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ συναΐδιον, ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ καὶ τὴν ὑπαρξίν ἐξ αὐτοῦ ἔχει, ὡσπερ ἀμέλει καὶ ἐκ τοῦ Πατρὸς, κατὰ τὴν ἄρρητον ἐκείνην καὶ ἀναρχον πρόοδον, καὶ προσθήκην ἐν τῷ συμβόλῳ ποιῆσαι. Ὡς ἐκ τούτου πολλὰ βλάβημα ἔπεσθαι τῇ θέσει ταύτῃ καὶ δύο συνάγεσθαι ἐν τῇ ἁγίᾳ Τριάδι εἶναι τοῦ πνεύματος καὶ σμικρύνειν ἐνταῦθα τὴν ἀξίαν τούτου καὶ αὐθεντίαν καὶ οὐκ ὀλίγας ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ τῶν αἰρέσεων ἀναζῆν ἄρχεσθαι αὐτῆς. Τῶν τε οἰκουμηνικῶν συνόδων ἐν τούτῳ τῷ μέρει τὰς ἀποφάσεις ἐκ Πατρὸς δογματισθέντων ἀπασῶν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεσθαι . . . . .

θεολογίας εἰρηκῶς ὅταν ἔλθῃ ὁ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ περὶ τούτου ὑπὸ τῶν ἡμῶν μακαρίων πατέρων ἐλάτῃ ἀνερευνήτων ἢ ἀθεράπευτον ὄθεν καὶ συνόδου ἐδέησεν οἰκουμηνικῆς, ἥτις δὴ, ἐπὶ τοῦ μακαρίου Φωτίου, τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως προέδρου, ἐν τῇ τῶν πόλεων βασιλίδι συστάσα, τοὺς τὸ προσκυνητὸν καὶ πανάγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ τὴν ὑπαρξίν αὐτὸ ἔχεν φηναφοῦντας καὶ προσθήσομένους λέξιν τυχὸν ἐν τῷ συμβόλῳ, τῷ αἰωνίῳ καθυπεβαλεν ἀναθέματι. Καθ' ἃ καὶ χρόνους ὕστερον οὐκ ὀλίγους ἢ μετὰ τοῦ Βέκου συναθροισθεῖσα μεγάλη σύνοδος τὰ ὅμοια κατὰ τῶν τοιούτων ἀπεφήνατο. Ἄλλ' οὐδ' οὕτως ἔγνωκεν ἐφησυχάσαι ὁ τῆς κακίας ἐφευρετής· ἀλλὰ διὰ προσχήματος οἰκουμηνικῆς δῆθεν συνόδου, ἥτις ἐν Φλωρεντίᾳ οὐ πρό πολλοῦ τῆς Ἰταλίας συνέστη, αὐτῆς τὴν εἰρημένην καὶ προαποιομένην αἵρεσιν καὶ ἄλλ' ἄττα ἀλλόκοτα ἀναγέσασθαι οὐκ ἠμέλησεν. Ὅθεν ἔκοτε ἀπὸ δεῦρο λοιπὸν τῆς ἐκκλησίας οὕτω ταραττομένης καὶ κυμαινομένης διὰ τὸ παραδέξασθαι πολλὰς καὶ τῶν ἡμετέρων τῆς ἐκκλησίας τροφίμων τὰς τοιαύτας αἰρέσεις καὶ σπουδάζειν ἀπ' ἐναντίας τοῦ θεοῦ θελήματος ταύτας κατέχειν, ἢ ἁγία αὕτη καὶ οἰκουμηνικὴ τῶν ἀρχιερέων καὶ πατριαρχῶν σύνοδος διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ὄρου ἔγνωκε δεῖν τὰ κακῶς τε καὶ ἀπερισκέπτως ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ συνοδικῶς πραχθέντα καὶ δογματισθέντα ὡς δόγματα νόθα καὶ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀλλότρια ταῦτα καταστρέψαι καὶ τὸ κατ' αὐτὴν ἀφρνεῖν παραπέμψαι καὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ταῖς οἰκουμηνικαῖς ὁμοιοῆσαι συνόδοις καὶ ἐνώσαι ταύτην

ἐκείναις καλῶς. Δι' ὃ δὴ καὶ ψυχῇ καὶ διανοίᾳ πιστεύομεν καὶ γλώτ-
τη κηρύττομεν καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι τὸ παντοδύναμον καὶ ἅγιον Πνεύ-
μα, κατὰ τὴν ἄρρητον ἐκείνην καὶ αἰδίον πρόσοδον, κατὰ τὴν τοῦ Κυ-
ρίου φωνήν, ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, δῆλον ὅτι ἐκ μό-
νης τῆς πατρικῆς κατ' . . . . αὐτοῦ ὑποστάσεως, μηδὲν ὅλως τοῦ Υἱοῦ
συμβαλλομένου ἢ μεσιτεύοντος πρὸς τὴν τοῦ Πνεύματος ἐκπόρευσιν,
ἵνα μὴ δύο τὰ αἷτια ἐν τῇ Τριάδι νεηται καὶ δύο ἀρχαὶ ἐν τῇ ἀκτί-
στῳ θεότητι. Ὑποστάσεως ἴδιον, ἀλλ' οὐκ οὐσίας τὸ γεννᾶν τε καὶ
προβάλλειν ἥτις ἀρχὴ μόνη ἐστὶν ἡ πατρικὴ καὶ μόνη πηγὴν καὶ
αἰτίαν οἶδαμεν τὸν ἐξ αὐτοῦ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα. Ἐπόμενοι καλῶς
τῇ τοῦ Κυρίου θεολογίᾳ, ταῖς ἀποφάσεσι τῶν ἱερῶν καὶ μεγάλων τῆς
ἐκκλησίας θεολόγων· τῷ μὲν μακαρίῳ Διονυσίῳ τῷ Ἀρεοπαγίτῃ
λέγοντι, μόνη πηγὴ τῆς ὑπερουσίου Θεότητος ὁ Πατὴρ καὶ τὸ πῶς
ἐκ τοῦ αὐλοῦ καὶ ἀγαθοῦ . . . . . τὰ ἐγκάρδια τῆς ἀγαθότητος
ἐξέφυ φῶτα, καὶ τῷ θεολόγῳ Γρηγορίῳ εἰρηκῶτι κοινὸν τῷ Πατρὶ καὶ
Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς, Γρηγορίῳ τῷ Νυσσαεῖ φάσκοντι ἐν
πρόσωπόν ἐστι καὶ τὸ αὐτό, ἐξ οὗ περὶ ὁ Υἱὸς γεννᾶται καὶ τὸ Πνεῦμα
τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται· καὶ πολλῶν ἐτέρων ἁγίων ἀποφάσεσιν εἰς τοῦτο
συντεινοῦσαι καὶ ταύτῃ τῇ δοξῇ τῆς εὐσεβείας μέχρι τέλους εὐχόμε-
θα διαμείναι ἀσάλευτοι. Τοὺς δὲ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου
Πνεύματος φρονούντας ἢ καὶ κηρύττοντας ἢ, ὡς φασιν, ἐναντία τῇ ἀ-
ληθεῖα δοξάζοντας καὶ κενοφωνοῦντας ἀποστρέφομεθα ὡς αἰρετικούς
καὶ ἀναθέματι καθυπάρχομεν. Ἐτι δὲ καὶ διὰ τοῦ παρόντος συνοδικοῦ
τόμου καὶ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ συστάσαν ἀνατρέπομεν σύνοδον καὶ ἄπερ
ὁ ἐκδοθεὶς ὑπ' αὐτῆς ὄρος περιέχει κεφάλαια, καὶ ἀργὴν καὶ ἀνερέ-
γητον ἀποφαινόμεθα ἀπὸ τοῦδε ταύτην εἶναι καὶ ὡς μηδὲ κατ' ἀρχὴν
ὅλως συστάσαν ἡγοῦμεθα καὶ ἔχομεν, ὡς ἀσύμφωνα δογματίσασαν καὶ
πολέμια ταῖς πρὸ αὐτῆς ἁγίαις ὀκτώ καὶ οἰκουμενικαῖς συνόδοις περὶ
τε τοῦ ζητήματος τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τῶν
λοιπῶν. Ἐτι δὲ καὶ τὴν δι' ἀζύμων θυσίαν ἀποστρέφομεθα καὶ τὰ
λοιπά, ἄπερ ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ ἐστέρχθη καὶ τῷ ἐκεῖ γενομένῳ ὄρφ ἐμ-
περιέχεται, καθὼς προειρήκαμεν, συμφωνοῦντες ἐν ἅπασι δόγμασι τε
καὶ ἔθεσιν ἐκκλησίας ἐγγράφοις τε καὶ ἀγράφοις ταῖς προλεχθείσαις
ἁγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς συνόδοις καὶ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὰ δογ-
ματισθέντα ὑπ' αὐτῶν καὶ παρ' ἡμῶν ἐν τῷ παρόντι τόμῳ συμφώ-
νως φυλάττεσθαι ἀπαραποίητα καὶ ἀσάλευτα καὶ βουλόμεθα καὶ εὐ-
χόμεθα, σκέπη καὶ βοήθεια τῆς ἁγίας καὶ ἀκτίστου καὶ ἁμοουσίου
Τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῶν ὅλων δεσπότης τε καὶ Θεοῦ, ὅτι αὐτῷ πρέπει

ἡ δόξα, τιμὴ καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας, ἀμήν».

«Ἐπεγράφη ὁ παρὼν ἱερός Τόμος καὶ ἐβεβαιώθη ὑπὸ τῶν τὴν ἀγίαν ταύτην καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον ἀναπληρούντων.

«Ἐν ἔτει 6,992 Ἰνδικτιῶνος βας ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ Θεοτόκου τῆς παρμακαρίστου. 1484

† Συμεὼν ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέος Ῥώμης καὶ οἰκουμενικός πατριάρχης.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἐφέσου καὶ πάσης Ἀσίας Δανιὴλ καὶ καθολικὸς τοποτηρητὴς τοῦ ἀγιωτάτου πάπα καὶ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κύρ Γρηγορίου, τὰ ἄνωθεν βεβαιῶν ὀρίσας ὑπέγραψα.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Χαλκηδόνος Ἰωσήφ καὶ καθολικὸς τοποτηρητὴς τοῦ ἀγιωτάτου θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Νικαίας, τοποτηρητοῦ ὄντος τοῦ ἀγιωτάτου θρόνου τῆς Ἀντιοχείας, τὰ ἄνωθεν βεβαιῶν ὀρίσας ὑπέγραψα.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἡρακλείας Κἄλλιστος τὰ ἄνωθεν βεβαιῶν ὀρίσας ὑπέγραψα.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Θεσσαλονίκης καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Ἀγκύρας τὰ ἄνωθεν βεβαιῶν ὀρίσας ὑπέγραψα.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀγχιάλου Νεόφυτος τὰ ἄνωθεν βεβαιῶν ὀρίσας ὑπέγραψα.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης πρῶην Σουγδαίας τὰ ἄνωθεν βεβαιῶν ὀρίσας ὑπέγραψα Θεοφάνης.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Πισσιδείας Μητροφάνης τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα βεβαιῶν.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Αἰνου Νήφων τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα βεβαιῶν ὑπέγραψα ὀρίσας.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μυτιλήνης Μεθόδιος τὰ ἄνωθεν βεβαιῶν ὀρίσας ὑπέγραψα.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Γοθθίας Γρηγόριος τὰ ἄνω βεβαιῶν ὀρίσας ὑπέγραψα.

. . . . .

Ε΄.

Ἡ ἐπομένη συνοδικὴ πράξις, ἀναγεγραμμένη ἐν σελίδι 193 τοῦ ἡμετέρου κώδικος, ἔχει ἰδιόζουσαν ἀξίαν ὅτι γνωρίζει ἡμῖν δι' ἀκριβείας τὸ ἔτος καθ' ὃ τὸ δεύτερον ὁ Διονύσιος Α' περιεβλήθη τὴν πατριαρχικὴν τήβεννον, ἀμφιβόλον τέως ὄν, τῆς περιβολῆς ταύτης γενομένης ὡς ἐξῆς.

Ἐν ᾧ χρόνῳ, καθ' ὃ προϊστορήσαμεν, ὁ Διονύσιος, ἐκπεσὼν τῆς πατριαρχείας, διέμενον ἐν τῇ μονῇ τῆς Κοσινίτζης, ἧς οἱ μοναχοὶ ἀχρι τοῦ νῦν ἐκ παραδόσεως παραλαβόντες ἀφηγοῦνται ὅτι ἐπὶ τριετίαν διέτρεψεν ἐν αὐτῇ ἄγνωστος, ὑπηρετῶν ὡς ὁ ἔσχατος ὑπηρετής, πολλὰς εὐεργεσίας ποιῶν καὶ τὴν μονὴν καλλωπίζων τε καὶ εὐτρεπίζων, τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριαρχικὸν θρόνον ἀλληλοδιαδόχως ἴθυνον Συμεῶν ὁ Τραπεζούντιος, Ραφαὴλ ὁ Σέρβος, Μάξιμος, Συμεῶν ὁ Τραπεζούντιος τὸ β' καὶ Νήφων ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης. Τοῦ τελευταίου τούτου πατριαρχεύοντος, ἀπεβίωσεν ὁ πρόφρων Κωνσταντινουπόλεως Συμεῶν, καταλιπὼν οὐσίαν πολλήν, ἣτις, ἔλλειπει κληρονόμων, περιήλθεν εἰς τὸν πατριάρχην Νήφωνα. Τὸ τοιοῦτο ἐξήγειρε τὰς πλεονεκτικὰς διαθέσεις Ἀμηρουτζή τινός, ἐξωμότου Τραπεζούντιου, παρὰ τῷ πατριαρχεῖῳ οἰκοῦντος καὶ τὸ ἀξίωμα θησαυροφύλακος τῶν ἀνακτόρων περιβεβλημένου, ὅστις, ἐξοργισθεὶς κατὰ τοῦ πατριάρχου Νήφωνος, ὡς δῆθεν μὴ τιμήσαντος αὐτὸν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν μὴ ἐκ τῆς τοῦ Συμεῶν κληρονομίας δόντος αὐτῷ τὴν τοῦ λέοντος μερίδα, χρησάμενος οἷς διέθετεν ἰσχυροῖς μέσοις οὐ μόνον ἐδήμειυσεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἄπασαν τὴν τοῦ ἀποβιώσαντος πατριάρχου περιουσίαν, ἀλλὰ κατέλαβε καὶ αὐτὰ τὰ πολύτιμα τῆς ἐκκλησίας σκευή, ἀξίας ἐκατὸ καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδων ἀσπρων, ἐν φυλακῇ τοὺς κληρικούς καὶ τοὺς τοῦ πατριαρχείου ὑπαλλήλους κατακλείσας. Εἰς δεινὴν ὁ πατριάρχης Νήφων θέσιν περιελθὼν, προσήγαγε τρεῖς μάρτυρας κληρικούς ὁμολογήσαντας ὅτι ὁ ἀποβιώσας Συμεῶν εἶχεν ἀνεψιόν, Βασίλειον τοῦνομα, ὅστις ἐδικαιούτο νὰ κληρονομήσῃ τὸν θεῖον αὐτοῦ· πλὴν ἀλλ' ὁ Ἀμηρουτζής, ἰσχυρὸς ὢν, ἐξεκάλεσε τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτου καὶ ἐπέτυχεν ἵνα οἱ μὲν τρεῖς μάρτυρες ρινοτηθῶσιν, ὁ δὲ πατριάρχης Νήφων ἐκβληθῇ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ αὐτῆς ἐτι τῆς πόλεως ἐπονειδίστως ἐκδιωχθῇ.

Οὕτως ἄρα ὁ πατριαρχικὸς θρόνος ἔμενε χηρεῦν, ἐκ διαλειμμάτων δὲ ὁ ἐκπτώτος πατριάρχης μετέβαινε κρύφως εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκτελῶν ὑπηρεσίας τινὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀπήρχετο καὶ πάλιν, κρυφίως, προσέχων μὴ κατάφωρος γένηται καὶ συλλαμβανόμενος ἀποτιμηθῆ τὴν κεφαλὴν. Ἐπὶ τέλους τῆ προσταγῆ τοῦ Σουλτάνου πρὸς τοὺς κληρικοὺς ὅπως νέον ἐκλέξωσι πατριάρχην καὶ ἐπὶ τῆ ἀπειλῆ ἀπαγχονίσεως ἐὰν ἤθελον ἀνακαλυφθῆ σχέσεις ἔχοντες πρὸς τὸν ἐκπτώτον Νήφωνα, οὗτοι ἀνεμνήσθησαν τοῦ ἐν τῇ Μονῇ τῆς Κοσινίτζης ἐφυσυχάζοντος Διονυσίου καὶ πέμψαντες προσεκέλευσαν καὶ ἄκοντα ἓνα εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔλθῃ καὶ τοὺς οἰακὰς τῆς πατριαρχικῆς ὀλιγάδος τὸ δεῦτερον ἀναλάβῃ.

Εἰς τὴν δευτέραν τοῦ Διονυσίου πατριαρχεῖαν ἀναφέρεται ἡ παρακατιὸν δημοσιευομένη συνοδικὴ πράξις. « Ἐπ' αὐτοῦ, λέγει ἡ Πατριαρχικὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἱστορία, ἦτον μεγάλη εἰρήνη καὶ ὁμόνοια εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ μεγάλην Ἐκκλησίαν. Ἦτον δὲ τοῦτος ὁ πατριάρχης τέλειος εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ πεπαιδευμένος τὴν καλογορικὴν, ὅπου δὲν ἦτον ἄλλος ὡσὺν αὐτόν· ἐνήστει δὲ πολλὰ καὶ ὄλην τὴν νύκτα ἦτον ἄγρυπνος εἰς προσευχὴν, καὶ ὅταν ἤθελε νὰ ὑπάγῃ εἰς τίποτα ὑπόθεσιν τῆς ἐκκλησίας, ποτὲ δὲν ἐκαβαλίκευε, μόνον πεζὸς ὑπῆγαινε, καθὼς ἦτον καὶ καλόγερος». Μείνας δὲ ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἔτη δύο καὶ μῆνας ἕξ, παρητήθη αὐτοῦ καὶ ἐπέστρεψε εἰς τὴν προσφιλεῖ αὐτῷ Μονῇ τῆς Κοσινίτζης!

« Μηνὶ Ἰουλίῳ Ἰνδικτιῶνος στ'. τοῦ ἔτους 6,996 (1488) ὁ παναγιώτατος δεσπότης ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Διονύσιος εἰς τὸν ὑψηλὸν πατριαρχικὸν αὐθις ἀνήχθη θρόνον ἐν ᾧ καὶ αἱ συνοδικαὶ πράξεις ἤρξαντο καταστρώωνυσθαι ἐν τῷ ἱερῷ κώδῃκι.

† Πολλὰ τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς βίῳ ὁ ἔσχει ρέων καὶ πολλὺς μεταποιεῖν καὶ οἷον μεταπλάττειν εἴωθε χρόνος· ἐπειδὴ τῶν ἀνθρωπίνων ὀλίγα ἐστὶν ἄπερ τὸ μόνιμον κέκτηται, ρευστὰ καθάπαξ ὄντα. Τῆς γὰρ πασῶν ἀνωτάτης οὐσίας ἐνι, τῆς θεότητος, τὸ πᾶγιον ἐξ αἰδίου ἰδρῦσθαι, τὸ ἀμετάβλητον εἰς ἅπαν φυσικῶς κειτημένης· ἐπομένως δὲ κατὰ τινὰ μετοχὴν ὑψηλοτέρας ἐννοίας καὶ οἷς αὕτη διδωσιν ἄλλων

1. Crusii Turcoogr. 129. Πολιτ. Ἱστορ. Κωνσταντινουπόλεως σελ. 133—
 Ἄθην. Κομν. Ἰψηλάντου τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν 31.

ἀρετῆς, τοῖς ὁσίως βιοῦσι τῶν ἀνθρώπων. Τοῦθ' οὕτω ἐπικρινῶς ἀνομολογουμένου, οὐ δεῖ λοιπὸν ἐπὶ τοσοῦτο θαμβεῖσθαι, εἰ συμβῆ καίνότερόν τι καὶ ἀνέλπιστον συμβῆναι εἴτ' ἄρα τοῖς ἐν κόσμῳ κατέρχουσιν εἴτ' ἄλλως καὶ εἰς αὐτὰ δὴ ἄπερ ἀνήκει καὶ τὴν ἀναφορὰν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν ἔχει. Καὶ ὅτι μὲν καὶ πάλαι καὶ νῦν τινὰ τῶν εἰωθότων ταύτην τυχάρπτειν ἀλλεπκλήλως τε καὶ ἀπεικταίως, ταῦτα συνέβη μυριάκις ὡς καὶ νῦν τὰ τοιαῦτα συμβαίνει, οὐ δεόν τινος ἀγνοεῖν, τῶν πραγμάτων αὐτῶν θαμὰ σχεδὸν καὶ ὁσημέραι τοῦτο βούωντων· ὅτι δὲ τινὰ τῶν τοιούτων, τὰ μὲν αὐτῶν κατ' οἰκονομίαν ἴσως θειοτέραν, τὰ δὲ κατὰ παραχώρησιν γίνεται, οἱ καθ' ἡμᾶς τῆς εὐσεβείας ἡγεμόνες, δι' ὧν πνευματοκινήτως διεξιῶσι γράψαντες, ἀρκούντως, οἶμαι, δηλοποιοῦσι. Πλήν, ὡς ἔφημεν, οὐ . . . . δοκεῖ καὶ διαφόρως συμβαίνει τοῖς ἀνθρωπίνους πράγμασιν· ἀλλ' οὖν γε ὡσεὶ τι δοκίμιον εὐσεβείας καὶ ἔκτισιν ἀμαρτιῶν τάχα τὰς τοιαύτας κκιρικὰς μεταβολὰς ἡμᾶς δεχέσθαι χρὴ . . . . . πρόνοιαν τῆς ἀνωτάτω. Καὶ τοῦθ' ἕνεκα λοιπὸν οὐχ' ἡμᾶς δὴ τινος ἄλλου νεάζοντας ἔργους τοῖς . . . . τῇ θείᾳ ψήφῳ καὶ οἰκονομίᾳ, ἧς . . . . τακτέον . . . . πολλά. Τούτων τοιγαροῦν οὕτως ἐχόντων, οὐκ ὀλιγ' ἄτα τῇ καθολικῇ ταύτῃ ἐκκλησίᾳ ἀλλεπκλήλως . . . . . τυχάρπδῃ καὶ ἐπιζήμιᾳ ὅτι μάλιστα μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ταύτης ἤδη συνέβη. Καὶ ὅπως μὲν ταῦτα ἐπῆλθον καὶ δι' ὧν ὀργάνων οὐ τοῦ παρόντος καταλέγειν κκιροῦ· πλὴν τοῦτο καὶ μόνον ἐπειδὴ . . . . καὶ τινὰ εὐλογα δῆθεν τῶν ἐγκλημάτων ἦσαν παρὰ τῶν τὰ τοιαῦτα κκινηκότων ἀρχιερέων τε καὶ πατριαρχῶν κατ' ἀλλήλων . . . . τὸν ἀγιώτατον ἐν πατριάρχαις κύρ Σωφρόνιον δῆλα δὴ, ἀλλ' οὐκ ἔδει τοσοῦτο ἀκαιίρως ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων κκινεῖν ταῦτα . . . δι' ὧν οὐκ ἦν δεόν καθοπλίζεσθαι φεῦ! κατ' ἀλλήλων. Ὅμως μὲν οὖν, ἐπεὶ οἱ πρὸς ἀλλήλους διαφερόμενοι ἀρχιερεῖς νόμιμοι ἦσαν καὶ πατριαρχαὶ πρὸς πατριάρχας, οἱ πάντες γὰρ οὗτοι τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ χρήσιμοι πολυειδῶς καὶ διὰ τοῦτο δεκτοὶ ὑπῆρξαν, ἐνὸς μόνου τῶν τοιούτων Ραφαὴλ ἐκείνου τοῦ Τριβαλοῦ, ὅς ἀναιδέστατος διὰ τῆς ἔξω καὶ μόνης ἀρχῆς τῇ ἐκκλησίᾳ προσέβαλε βίαις ἀνευ γὰρ, μόνου καὶ τούτου προφανῶς ὄντος κατεγνωσμένου καὶ ἀποβλήτου, οἱ λοιποὶ συγγνώμης ἔτυχον πρότερον παρὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ὡς καὶ νῦν ἐφ' ὁμοίῳ τρόπῳ παρ' ἡμῶν. Τοῖνον ἐν ταῖς τοιαύταις ταραχαῖς τε καὶ ζήλαις ταις ἐκκλησιαστικαῖς καὶ ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης κύρ Διονύσιος εὐρεθεὶς καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τότε ἐξωσθεὶς βίαι τῆς ἔξω χειρὸς καὶ μετὰ τοῦτο καὶ συνοδικῶς καταδικασθεὶς, ὡς ἔθος ἐν τοῖς τοιούτοις συμβαίνει, μηδὲ παρὰ τινος ἐναχθεὶς εἰς τι τῶν ἀπηγορευμένων

τοῖς θεοῖς κανόσι, ἀλλ' ὅτι ἔκτοτε καθ' ἑαυτὸν ἰδιάζων, δεήσει καὶ Θεῷ προσπενέχων, πρὸ καιροῦ ἤδη τοῦ πατριάρχου κύρ Νήφωνος καὶ αὐτοῦ δευτέρου τοῦ πατριάρχικου θρόνου ἐξωσθέντος, δι' αἰτίας ἃς ὁ κρατῶν προ . . . καὶ πολλὰ καμόντος αὐτοῦ καὶ πολλοὺς ἄλλους εἰς τὸ ἀντεισαχθῆναι τῷ θρόνῳ καὶ μὴ ἰσχύσαντος τοῦτο. Ἡμῶν τε συναχθέντων προσταγῇ τοῦ κρατοῦντος εἰς τὸ ἐπισκέψασθαι τὴν μητέρα ἡμῶν ταύτην, τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἕτερον ποιμένα καὶ πατριάρχην ἀποκαταστήσαι καὶ ἵνα μὴ εἰς χειρὸν καὶ ἀφανισμόν τέλειον τὰ ἐκκλησιαστικὰ προχωρήσῃ τῇ περισσοτέρᾳ ἀναβολῇ τοῦ πράγματος τούτου, ἣδη λοιπὸν καὶ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου κύρ Διονυσίου . . . ἐνθάδε παραγεγονότες εἰς βοήθειαν τῆς Ἐκκλησίας, ὀρισμῷ τοῦ κρατοῦντος. Καὶ μετὰ τοῦτο περὶ πατριάρχου συζητήσεως γενομένης, συνοδικῶς ἐκρίθη παρ' ἡμῶν πάσαις ψήφοις δίκαιον εἶναι δι' αἰτίας, τῷ κοινῷ τῆς Ἐκκλησίας οὐκ ἀπρόδούσας, ἵνα καὶ αὐθις ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης κύρ Διονύσιος ἐπανέλθῃ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τοῦτον, ἀφ' οὗ προεξεβλήθη, εἰς τὸ ποιμαίνειν εἰς τέλος τὰ λογικὰ τοῦ Θεοῦ πρεσβυτά. Δι' ὃ καὶ αὐτὴ ἡ προτέρα δοθεῖσα τούτῳ ἄδεια παρὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νῦν παρ' ἡμῶν ἀνακαινίζεται εἰς τὸ ἔχειν ἀπασὴν ἄδειαν συνοδικῆ ψήφῳ, ὥστε πράττειν ἀκωλύτως ἅπαντα τὰ τῷ οἰκουμένικῳ πατριάρχῃ ἀνήκοντα, ἱεροτελεστίας δὴλα δὴ, προσέτι δυνάμει τῆς ἀγίας Τριάδος διαλυσάμενοι καὶ τι ἄρα ἐκ μικροψυχίας ἐν τῇ ἐκβολῇ τούτου συνέβη. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω διώρισται παρ' ἡμῶν καὶ ἐντετύπωται· ἔτι δὲ ἀποφαινόμεθα διὰ τοῦ παρόντος ψηφίσματος ἵνα, ἐάν τις φανῇ τῶν ἐνταῦθα ἢ ἀλλαγῶν ὄντων ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν ἐναντιωθεὶς τῇ συνοδικῇ ταύτῃ πράξει μετὰ τὴν ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἀποκατάστασιν τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου κύρ Διονυσίου καὶ οὐκ ἐβελήσῃ στέρεξαι τοῦτον καθολικὸν καὶ οἰκουμένικόν πατριάρχην, εἰ μὲν ἱερωμένος εἴη, ἵνα εἴη πάσης ἱεροπραξίας ἀργός, μέχρις οὗ τῷ διαληφθῆντι ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ κύρ Διονυσίῳ διαλλαγῇ· εἰ δὲ λαϊκός ἐστιν, ὅποιος ἄρα καὶ εἴη ὁ γε τοιοῦτος, ἵνα μὲν ὑπὸ βάρους αλύτου ἀφορισμοῦ μέχρις οὗ καὶ οὗτος διαλλαγῇ τῷ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ. Καὶ εἰς ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν ψηφίσμα καὶ ὑπεγράφη παρ' ἡμῶν ἐν ἔτει 6,996».

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἐφέσου καὶ πάσης Ἀσίας Δανιὴλ, ἔχων τὴν γνώμην καὶ τοῦ Χαλκηδόνος καὶ τοῦ Μυτιλήνης.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Σερρών Μαννασῆς ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἡρακλείας.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μαλενίκου καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Σάρδεων Γεράσιμος.

- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μεσημβρίας Δοσίθεος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Περιθεωρίου Ματθαῖος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ζιχνῶν Παχώμιος, ἔχων καὶ τὴν τοῦ Λαρίσσης καὶ τοῦ Δράμας.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης πρῶν Σουγδαίας καὶ πρόεδρος Νικαίας Θεοφάνης.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἰκονίου Ἀμφιλόγιος.

ΣΤ'.

Ἡ ἐπομένη κατὰ σιμωνίας συνοδικὴ πρᾶξις εὔρηται γεγραμμένη ἐν σελίδι ἐκτοστῇ ἐνενηκοστῇ ἐβδόμῃ τοῦ ἡμετέρου κώδικος καὶ ἀνατρέχει εἰς τὸ χιλιοστὸν τετρακοσιοστὸν ὀγδοηκοστὸν τέταρτον ἔτος.

« Ἐπειδὴ πρὸ χρόνων τινῶν ἐν τῇ πατριαρχείᾳ τοῦ αἰοδίου πατριάρχου κυροῦ Μαξίμου ἐκείνου, συνελθόντων τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων ἐκκλησιαστικῶν ἕνεκα ζητημάτων, ὧν ἦν καὶ τὸ κατὰ τὴν σιμωνιακὴν νόσον, προέβη εἰς ψήφισμα συνοδικὸν περὶ τῶν ἄλλων καὶ περὶ τῆς εἰρημένης σιμωνιακῆς νόσου, διοριζόμενον μηκέτι τοῦ λοιποῦ τολμηθῆναι τὰ κατ' αὐτὴν κατ' οὐδένα τρόπον, μετὰ ταῦτα ἐπαναχθέντος τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότου καὶ οἰκουμένου κυρίου πατριάρχου κυρίου Συμεῶν εἰς τὸν ἑαυτοῦ θρόνον, λόγου πάλιν κινήθεντος περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀνεγνώσθη τὸ τότε γεγενημένον ψήφισμα ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν καθειρηθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων καὶ ἐβεβαιώθη παρ' αὐτῶν, χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐξηγήθη τις φήμη παρὰ τινῶν ἀδιαφορούντων ἀνθρώπων ὡς παρεβάθη τὸ τοιοῦτο συνοδικὸν ψήφισμα ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ νόσῳ τοῦ Σίμωνος καὶ διὰ τοῦτό τινες τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων ἐσκανδαλίσθησαν καὶ ἐδέησεν αὐθις συγκροτηθῆναι σύνοδον καὶ ἐπισκέψασθαι τὸ περὶ τούτου, πότερον ἐγένετο ὡς ἡ φήμη εἶπεν ἢ οὐ, συνήχθη ἡ σύνοδος, ἀκριβῶς ἐξητάσθη τὸ περὶ τούτου, εὔρηται ἡ φήμη ψευδής. Ἐλύθη τὸ σκάνδαλον, εἰρήνευσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ μετ' ἀλλήλων ἠνώθησαν. Ἐβεβαιώθη ὁ προγεγονεν ἐκεῖνο συνοδικὸν ψήφισμα καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον βεβαιοῦται διὰ τοῦ παρ' ἡμῶν ἤδη συνοδικοῦ γινομένου ψηφίσματος, καὶ ἀποφαινόμεθα ὡς, εἴ τις τοῦ λοιποῦ τοιοῦτό τι ποιῆσαι τολμήσειε, κἂν ὁποίας ἄρα καὶ εἴη τάξεως, τοῦ οἰκείου ἐκπεσεῖται βαθμοῦ, πρὸς δὲ καὶ τῇ ἀρᾷ τοῦ ἀναθέματος ἰποκείσεται ὡς παραβάτης τῶν θεῶν καὶ ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν παρ' ἡμῶν κανονικῶς ψηφισθέντων, ἵνα γινῶ παιδευθεῖς εἰς εἰς ἐκυτὸν κατεστήσατο τάξιν. Οὐδὲ γὰρ

βουλόμεθα ἐξῆν καινοτομεῖν τοῖς πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐτοιμῶς ἔχουσι· οὐ χάριν γέγονε καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν ψήφισμα καὶ ὀφείλει ἔχειν τὸ βέβαιον καὶ ἀμεταποίητον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, γραφὴν κατὰ μῆνα Μάϊου τῆς δευτέρας ἰνδικτιῶνος τοῦ 6, 992 ἔτους».

- † Συμεὼν ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἐφέσου καὶ πάσης Ἀσίας Δανιήλ.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἡρακλείας Κάλλιστος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Χαλκηδόνος Ἰωσήφ.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Νήφων.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Κυζίκου Νεόφυτος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης . . . . .
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Πισσειδίας Μητροφάνης.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀγχιάλου Νεόφυτος, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Σωζουπόλεως.
- † Ὁ Προύσης Μακάριος.
- † Ὁ Σοφίας Κάλλιστος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Νεόφυτος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Βάρνης Κάλλιστος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἰκονίου Ἀμφιλόχιος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μηδείας Νεόφυτος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Γοτθείας Γρηγόριος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μυτιλήνης Μεθόδιος.

Z'.

Ἡ ἐπομένη συνοδικὴ πράξις, ἀναγεγραμμένη ἐν σελίδι ἑκατοστῇ ἐνενηκοστῇ ὀγδόῃ τοῦ ἡμετέρου κώδικος, ἐγένετο ἐπὶ τῆς δευτέρας τοῦ Νήφωνος Β' πατριαρχείας (1497—1498) καὶ σκοπὸν ἐπ' ἴσης εἶχε νὰ πατάξῃ τὴν σιμωνιακὴν λέπραν, ἣτις δεινῶς τότε τὴν ἐκκλησίαν ἐλυμαίνετο.

Ὁ δὲ πατριάρχης Νήφων οὗτος ἦτο Πελοποννήσιος τὴν πατρίδα, πατὴρ μὲν ἄρχοντος Ἀλθανίτου, καλουμένου Μανουήλ, μητὴρ δὲ εὐγενεστάτης Ἑλληνίδος, ὀνομαζομένης Μαρίας, Νικόλαος αὐτὸς τῶ κατὰ κόσμον ὀνόματι καλούμενος. Διδαχθεὶς τὰ πρῶτα γράμματα

ὑπὸ διδασκάλων ἐναρέτων καὶ ὑπὸ μοναχοῦ τινος Ἰωσήφ κλυόμενου, συναπῆλθεν αὐτῷ εἰς Ἐπίδευρον, ἔνθα ἐνέτυχεν ἐτέρῳ μοναχῷ, Ἀντωνίῳ τούνομα, ὑπὸ τὸν ὅποιον ὑπεδύθη τὸ μοναχικὸν τριβώνιον, Νήφων μετονομασθεὶς καὶ περὶ τὴν ἀντιγραφὴν χειρογράφων ἀσχολούμενος, καλλιγράφος ὢν. Τοῦ Ἀντωνίου δὲ μετὰ τινα χρόνον τὸν βίον μεταλλάξεντος, ὁ Νήφων μετέβη εἰς τὴν πόλιν τῆς Νάρδας, ἐν τῇ ὁποίᾳ οὐ πρό πολλοῦ εἶχεν ἐξ Ἄθωνος καταφύγει καὶ ἐνάρετός τις καὶ εὐπαιδευτος διδάσκαλος Ζαχαρίας καλούμενος.

Ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ γενομένη σύνοδος εἰς μεγίστην εἶχεν ἐμβάλει τὴν Ἐκκλησίαν ταραχὴν, μοναχοὶ δὲ λόγιοι καὶ τῆς πατρῴας εὐσεβείας ἐμπεφορημένοι, περιήρχοντο κηρύσσοντες κατὰ τῶν ἐν τῇ συνόδῳ ἐκείνῃ θεσπισθέντων καὶ τοὺς ὀρθοδόξους ἐν τοῖς πατροπαράδοτοις δόγμασι στηρίζοντες. Τούτοις ἀκολουθοῦντες ὁ Νήφων καὶ ὁ Ζαχαρίας, ἀπῆλθον εἰς Ἀσκάλωνα κατὰ τῆς Φλωρεντινῆς συνόδου κηρύσσοντες, εἶτα δὲ εἰς Κρόϊαν παρὰ τῷ κλεινῷ Γεωργίῳ Καστριώτῃ, τῷ καὶ Σκενδέρβει, ὅστις μεγάλων τιμῶν ἀμφοτέρους ἠξίωσε, κρατήσας παρ' αὐτῷ τὸν Ζαχαρίαν ὡς πνευματικόν. Μικρὸν μετὰ τὴν ἄλωσιν, συναπῆλθον ἀμφοτέροι εἰς τὴν ἐν Ἀχρῖδι Μονὴν τῆς Θεοτόκου, ἀλλ' ὁ μὲν Ζαχαρίας ἐχειροτονήθη ἀρχιεπίσκοπος Ἀχρῖδῶν, ἐπὶ διαδοχῇ τοῦ θανόντος ἀρχιεπισκόπου Νικολάου, ὁ δὲ Νήφων ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐν Ἄθωνι Μονὴν τοῦ Βατοπεδίου, εἶτα δὲ εἰς τὴν τοῦ Παντοκράτορος, εἶτα εἰς τὴν Λαύραν καὶ τέλος εἰς τὴν τοῦ Διονυσίου, ἐν ἣ ἐχειροτονήθη, αἰτήσας τῶν αὐτόθι μοναζόντων, διάκονος καὶ ἱερέως.

Τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἡ φήμη εἶχε διαδοθῆ καὶ ἐκείθεν τῶν τειχῶν τῆς Μονῆς αὐτοῦ δι' ὁ ἀποβιώσαντος Παρθενίου τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, οἱ ὑπ' αὐτῷ τελοῦντες ἐπίσκοποι, συνελθόντες, διάδοχον ἐκείνου ἐξελέξαντο τὸν Νήφωνα. Πλὴν ἀλλ' ὁ γενάρσιμος ἀνὴρ ἀπέκλινε τὴν γενομένην αὐτοῦ ἐκλογὴν καὶ μόλις μετὰ πολλὰς τῶν συμμοναζόντων ἐκλιπαρήσεις καὶ προτροπὰς ἐπέισθη νὰ ἐκλίπῃ τὴν Μονὴν αὐτοῦ καὶ προστῆ τῆς τῶν Θεσσαλονικῶν ἐκκλησίας. Διετέλει δὲ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ὅτε ἀποβιώσαντος τοῦ πατριάρχου, ἐξελέχθη αὐτὸς ἐκείνου διάδοχος.

Ὁ Νήφων ἦτο ἀνὴρ λόγιος καὶ περιφανὴς τὴν ἀρετὴν, ἐδίδασκει δὲ καθ' ἐκάστην ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος, εὖρος λόγου ἔχων καὶ νοήμασιν ὑψηλοῖς χρώμενος. Ἄλλὰ τὰ προτερήματα ταῦτα δὲν ἴσχυσαν

νά προσπίσωσιν αὐτὸν κατὰ τῶν βελῶν τῆς φυλοτότητος καὶ εἶδομεν αὐτὸν ἐν τοῖς πρόσθεν, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ φιλοχρημάτου Ἀμοιρούτζη, καταρριπτόμενον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως αὐτῆς ἀπελαυνόμενον. Τότε δὲ ὁ ἀνὴρ ἐλθὼν εἰς τὸ πρὸ τῆς Σωζουπόλεως μοναστήριον τοῦ Τιμίου Στχυροῦ, διετίκνυεν ἐν αὐτῷ ἐμόντασε, διάδοχον δ' ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἔσχε τὸν Διονύσιον Α'. δεύτερον ἤδη τοὺς οἴκους τῆς πατριαρχικῆς ὀλαΐδος ἰθύνοντα.

Τὸν Διονύσιον Α'. διεδέξατο Μκξίμος Δ'. ὁ ἀπὸ Σερρών, ὃν μετὰ ἐξαετῆ πατριαρχίαν παραιτησάμενον, ἀντεκατέστησε τὸ δεύτερον πατριαρχεύσας ὁ Νήφων· πλὴν ἀλλ' ἠναγκάσθη μετὰ ἐνὸς μόνου ἔτους πατριαρχεῖν νά παραιτηθῆ καὶ αὐτὸς ἕνεκα τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεως, ἐν ἣ διετέλουν τὰ τῆς ἐκκλησίας. Ἀπελθὼν δὲ εἰς Ἀδριανούπολιν, ἔμενον αὐτόθι ἐφθυσχάζων, ἄχρις οὗτου Στέφανος ὁ τῆς Βλαχίας ἡγεμῶν, ἐκ φήμης τὴν ἀρετὴν καὶ σοφίαν αὐτοῦ γινώσκων, μετεκαλέσατο ἐκεῖθεν εἰς Βλαχίαν, τῆς Ἐκκλησίας τῆς ὁποίας προεστῶτα κατέστησε, κήρυκα διαπρύσιον ἀρετῆς εὐαγγελικῆς γενόμενον. Ὁ Νήφων καὶ τρίτον ἐξελέχθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως μετὰ Ἰωακείμ τὸν Α'. πλὴν ἀλλὰ τότε ἠρνήσατο νά ἀναλάβῃ τὸ δυσόχτακτον τῆς πατριαρχείας βᾶρος καὶ ἀπελθὼν εἰς τὴν ἐν Ἀθωνι Μονὴν τοῦ Διονυσίου, ἐγκατέμεινεν ἐν αὐτῇ, ἄχρις οὗ μετήλλαξεν ἐν εἰρήνῃ τὸν βίον! Ἡ δὲ συνοδικὴ πράξις ἔχει ὡς ἐξῆς.

« † Ἄπαντα εἰωθῶς φαίνεται ὁ μακρὸς καὶ δικὴν ποταμοῦ διαιρέων χρόνος εἰς φῶς ἐξάγειν τὰ πρότερον ἀφανισθέντα, καὶ αὖθις τὰ πᾶσι διάδηλα παραπέμπειν τῇ λήθῃ· διὰ τοι τοῦτο ἐξ ἐγγίονος τῷ ἀνθρωπίνῳ λόγῳ καὶ δικαιοῦ βοήθειά τις ἐξεύρηται οὐ μικρὰ ἢ γραφικὴ διατύπωσις, ἵνα δὴ τὰ εἰς τὸ μετέπειτα διασώζεσθαι ἄξια ἐπωφελῆ τε ὄντα καὶ ἐπιεικῶς ἀναγκαῖα μὴ λήθῃς βυθοῖς παραπέμπωνται, ἀλλὰ γραφῇ ἐνσημειωθέντα περισώζωνται εἰς περιποίησίν τε καὶ τήρησιν θεοῦ τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου, ἐν ᾧ ἡ σωτηρία τοῖς ἀνθρώποις ἐγγίγνεσθαι πέφυκεν· ἀλλὰ καὶ αὕτη ἐστὶν οὐ τοῖς ἀνθρώποις παρορωμένη καταπατῆται τε καὶ ὡς μὴ οὕσα λογιζομένη παντάπασιν ἐν ἀργίᾳ καθίσταται, ὅσοις θεοῦ δῆλα δὴ μηδολως μέτεστι φόβου, καὶ μάλιστα τοῖς κοινοτέραν μὲν σχοῦσι τὴν τῶν πραγμάτων προστασίαν, ἀδιαφορώτερον δὲ δικαιεμένους ἐν πᾶσιν, οὐχ' ἥκιστα δ'»

ἐν τοῖς καιρίοις, ὡς ὁπτέρῳ τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς ἐμπλατυνομένοις μέρει κἂν τῇ πρὸς τὰ κρεῖττον ἀνατάσει κατεψυγμένοις. Ἄλλ' ἡμῖν γε τῇ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐπικουρίᾳ καὶ χάριτι τὰ πάλαι μὲν καλῶς τυπωθέντα καὶ κυρωθέντα, ὡς τοῖς ἀποστολικοῖς συνᾶδοντα δόγμασι, ἔπειτα δὲ μετὰ ταῦτά τισι παροραθέντα, νῦν αὖτις ἀνακατα- νιστέον καὶ ἀνακηρυκτέον καὶ εἰς προὔπτον τοῖς φιλοθίσις ἀκτέον καὶ ἀναμιμνηστέον. Καὶ δὴ τοῖνυν ἐπὶ τῶν καιρῶν τοῦ ἀγιωτάτου καὶ ἀοιδίμου πατριάρχου κυροῦ Μαξίμου, τοῦ ἔλλογιμωτάτου ἀνδρὸς ἐ- κείνου, συνόδου μεγίστης τῶν τῆς καθ' ἡμᾶς δύσεως καὶ ἀνατολῆς ἱε- ρωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων συγκροτηθείσης, πολλά τε ἄλλα τῶν ἐκκλησιαστικῶν τεθεώρηται καὶ τῆς προσηκούσης διαλυγώσεώς τε καὶ διορθώσεως κανονικῶς ἔτυχε καὶ κεκύρωται, καὶ δὴ καὶ ὅσα τε ἐγκληματικῶς πῶς ἐφῆπτετό τινων τῶν ἀρχιερέων ἀνακαθαθέντα, τὸ προσήκον καὶ τοῖς κανόνισιν ἐφαρμοζόν εἴληψε πέρας. Τότε δὴ τότε καὶ περὶ τῆς σιμωνιακῆς λύμης καὶ τῆς ταύτης ἐκ μέσου ἀνακαθάρ- σεως πολὺς τῷ εἰρημένῳ ἀοιδίμῳ πατριάρχῃ λόγος καὶ τῇ τῶν ἀρχιε- ρέων ἀγίᾳ γέγονε συνόδῳ, καὶ ἵνα ἐκ μέσου ἀρθῇ τὸ τοιοῦτο παρανο- μώτατον τολμημα. Ἐπεὶ εὔρηται τηνικαῦτα παρὰ τινων φεῦ! τολ- μηθὲν ἀπανθρώπως, οἷ καὶ τὴν ἀξίαν δεδώκασιν δικὴν καὶ ταῖς συνοδι- καῖς εὐθύναις παραδεδόνται προσηκόντως. Ὅθεν καὶ τόμος ἐξηνήχθη συνοδικὸς τηνικαῦτα τὰς περὶ τοῦτου ἀποστολικῆς καὶ πατριαρχικῆς ἐπικυρῶν ἀποφάσεις καὶ τοὺς τοιοῦτό τι ἐφεξῆς ὅπωςδηποτοῦν τολ- μήσαντας, ἀσυγγνώστως τε καθαιρῶν καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι πα- ραπέμπων· ἵνα τῇ τοιαύτῃ ἀπειλῇ μηδεὶς τῷ τοιοῦτῳ τοῦ λοιποῦ ἀ- σεβήματι καθελκυσθῆναι βουληθῆιη. Τοῦτον δὴ τὸν ἐξενεχθέντα εἰδι- κώτατον τόμον καὶ ὁ μετὰ ταῦτα τὸν θρόνον διαδεχόμενος ἀγιώτατος καὶ ἀοιδίμος πατριάρχης Συμεὼν μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν θείας τῶν ἀρ- χιερέων συνόδου ἐπεβεβαίωσε τε καὶ ἐπεκύρωσε. Καὶ μετ' αὐτὸν δὲ ἡ μετριότης ἡμῶν, τῇ τότε ψήφῳ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ παντὸς τοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίαις, καὶ τοῦ λαοῦ ἀπαξάπαντος καταναγκά- σαι καὶ ἀξιώσει, εἰς τὸν δε τὸν ὑψηλὸν πατριαρχικὸν ἀναχθεῖσα θρό- νον, διὰ σπουδῆς ἔθετο μεγίστης, καθάπερ ὁ ἀκοίμητος οἶδεν ὀφθαλ- μός, τὴν σιμωνιακὴν ταύτην αἵρεσιν ἀφαντώσει παραδοῦναι τελείᾳ. Ὅθεν καὶ τὸν εἰρημένον τόμον σὺν πολλῇ τῇ περινοίᾳ ἐπεβεβαίωσε τε καὶ ἐπεκύρωσεν· ἀλλ' οὐδὲν τῇ μεταπτώσει τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων μένει πάγιόν τε καὶ ἀμετάβλητον, ἄτε ὑπὸ γένεσιν καὶ φθο- ράν τελούντων τῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς, ὡς εἶπεν, ἀμφικνεροῦς κόσμου πραγμαμάτων, καὶ τοι γὰρ οὐκ ἔχρην συνυπάγεσθαι τόποις τὰ περὶ Θε- οῦ καὶ τῶν θείων, ἄπερ τῇ τοῦ Θεοῦ μακαριότητι συνεξαμοιούσθαι

εἴωθεν· ὧν γὰρ ἡ ὕλη διάφορος, ταῦτα δὴ που ἀνόμοια. Ἄλλ' ἢ πολλῇ τῆς φύσεως ἡμῶν πρὸς τὸ κἀταντες ροπῇ συνεφέλκεται καὶ συγκατασπᾶ τοῖς ἐν ροῇ καὶ τὰ ἄρευστα, καὶ συμμεταβάλλεσθαι ταῦτα πρὸς ὅπερ οὐδὲν καταβιάζεται. Δι' ὃ περ καὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κακουργίᾳ τινῶν καὶ φθόνῳ τοῦ ἀρχιεράκου ἐχθροῦ, τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξελθούσης θρόνου, τὸ τοῦ τόμου μετέπεσεν ἰσχύος καὶ τὸ τοῦ Σίμωνος ἄθεσμον ἔργον ψυχὰς οὐκ ὀλίγας κατεδηλώσατο. Ταῦν δὲ κρίμασι τῆς τοῦ Θεοῦ συρροῆς, πρόνοιαι καὶ χάριτος εἰς τὸν μέγαν καὶ ὑψηλὸν πατριαρχικὸν ἢ μετριότης ἡμῶν ἐπανελθούσα θρόνον, διὰ σπουδῆς ὅτι πλείστης ἔθετο σύνοδον καθολικὴν γενέσθαι, καὶ διαμνηυθέντες οἱ ἱερώτατοι ἀρχιερεῖς καὶ ὑπέρτιμοι ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, ὅσοι δῆπου καὶ ὑπογεγραμμένοι τυγχάνουσιν, ἐν πάσῃ προθυμίᾳ καὶ συντεταμένῃ διανοίᾳ σπεύσαντες ἦλθον, οἵπερ παρὰ Θεοῦ λάβοιεν πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μισθὸν τοῦ κόπου τῆς θείας συνελεύσεως ταύτης. Στύλοι γὰρ ὄντες καὶ στηρίγματα τῆς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ πίστεως προστάται τυγχάνουσι τῶν σωτηριῶν δογματῶν· δι' ὃ καὶ ἄνευ αὐτῶν οὐδὲν κατορθοῦται χρηστόν. Συνελθόντων τοίνυν αὐτῶν, τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος, καὶ θεωρητέων οὐσῶν καὶ αὐθίς τινῶν ἀναγκῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἢ μετριότης ἡμῶν προῦργικαίτερον τῶν ἄλλων πάντων ἔθετο τὸν κατὰ τῆς σιμωνιακῆς αἰρέσεως προβάντα ἐκείνον τόμον ἐπικυρωσάι τε καὶ σὺν πολλῇ τῇ περινοίᾳ ἐπιθεβαιῶσαι, καὶ ὡς εἰπεῖν ἀνανεῶσαι καὶ ὡς στήλην ὀρθοδοξίας τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ παραδοῦναι. Εὐροῦσα δὲ εἰς τοῦτο καὶ ὁμογνώμονας καὶ κατὰ πάντα ἐν ζήλῳ θείῳ συνάδοντας καὶ τοὺς ἱερωτάτους ἀρχιερεῖς καὶ ὑπερτίμους, ἀποφαίνεται, ὡς εἴ τις τὴν ἄπρατον χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐπὶ χρήμασι μεταδοίη ἢ ἐπὶ τινὶ ὄλῳ δόματι καὶ τῷ τυχόντι, ὁ τοιοῦτος ἐκπέσει τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ τῷ Σίμωνι μάγῳ καὶ Ἰούδᾳ τῷ Ἰσκαριώτῃ καὶ αὐτῷ τῷ δαίμονι καὶ τῷ μέρει αὐτοῦ ταχθεῖη. Τίς γὰρ τὰς περὶ τούτου τῶν ἀγίων ἀποστόλων καὶ πατέρων ἀποφάσεις διεξιῶν οὐ φρίκη ἐνσθεθεῖη μεγίστη; Ὅθεν ὁ κθ'. τῶν ἀγίων ἀποστόλων φησὶν κανῶν. «Εἴ τις ἐπίσκοπος διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγράψης γένοιτο ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος, καθαιρέσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας καὶ ἐκκοπέσθω τῆς κοινῆς παντάπασι, ὡς Σίμων ὁ μάγος ὑπ' ἐμοῦ Πέτρου»· ὁ δὲ κανὼν τῆς δ'. Συνόδου φησὶν. «Εἴ τις ἐπίσκοπος εἰς πᾶσιν κατὰγαιτο τὴν ἄπρατον χάριν τοῦ ἀγίου Πνεύματος, τὴν ἀτίμητον δῆλα δὴ καὶ πράσει μὴ ὑποπίπτουσαν, διὰ τὸ ὑπερφυᾶ ταύτην εἶναι καὶ τιμῆς πάσης ἐπέκεινα καὶ χειροτονήσειεν

ἐπὶ χρήμασιν ἐπίσκοπον ἢ χωρεπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον ἢ διάκονον ἢ ὑποδιάκονον, (οὗτοι γὰρ οἱ χειροτονούμενοι) ἢ τινα τῶν ἐν τῷ κλήρῳ προβάλλοιτο οἰκονόμον ἢ ἐκδικον ἢ νεωκόρον (οὗτοι γὰρ οἱ προβαλλόμενοι), ὥσπερ ἄρα οἱ ἀναγνώσται καὶ ψάλται σφραγίζονται) ἢ τινα ὄλως τὸν τοῦ κανόνος ἕτερον, ὁ τοῦτο ἐπιχειρήσας δι' οἰκειαν αἰσχροκέρδειαν καὶ ἐλεγχθεὶς κινδυνεύτω περὶ τὸν οἰκεῖον βαθμὸν καὶ ὁ χειροτονούμενος μηδὲν ἐκ τῆς κατ' ἐμπορείαν χειροτονίας ὠφελείσθω ἢ προβολῆς· ἀλλ' ἔστω ἀλλότριος τῆς ἀξίας ἢ τοῦ φροντισματος, οὗ διὰ χρημάτων τετύχηκεν. Εἰ δέ τις καὶ μεσιτεύων φανεῖται τοῖς οὕτως αἰσχροῖς καὶ ἀθεμίτοις λήμμασι, καὶ οὗτος, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, τοῦ οἰκειοῦ ἐκπιπτέτω βαθμοῦ, εἰ δὲ λαϊκὸς ἢ μονάζων, ἀναθεματιζέσθω. Ἐνταῦθα καὶ ἂν εἴη τὸ στῆθος πλήξαντας πεπονθῶτως ἀναδοῆσαι. Ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς, κύριε, κύριε, τίς ὑποστήσεται; Τίς γὰρ ἔστιν ὁ διοίκησιν εὐαγοῦς οἴκου ἢ διακονίαν οἰκονόμησας τῆς Ἐκκλησίας ἀναδεχόμενος ἢ κληρικὸς γινόμενος ἢ μονόδριον λαμβάνων, ἄνευ τινὸς δόσεως; Εἰ δὴ πᾶσι τούτοις, τοῖς τε πορίζουσι καὶ ποριζόμενοις, ἀθέσμως τῶν ἐσχάτων οἱ ἱεροὶ τιμῶνται κανόνες, ποῖα ἡμῖν σωτηρίας ἐλπίς μὴ ἀφισταμένοις καὶ τῆς αὐτῶν κοινωνίας παντάπασιν». Ὁ δὲ κ' τῆς στ' Συνόδου τοὺς ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένους φησὶν εἶτε ἐπισκόπους εἶτε οἰουσδήποτε κληρικούς, καὶ οὐ κατὰ δοκιμασίαν καὶ τοῦ βίου αὐστηρὰν αἴρεσιν, αὐτούς τε καὶ τοὺς χειροτονήσαντας καθιρεῖσθαι προστάσσομεν. Ὁ δὲ Μέγας Βασιλεὺς πρὸς τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν ἐπισκόπους γράφων, ὥστε μὴ χειροτονεῖν ἐπὶ χρήμασι, καὶ ταῦτά φησι. «Νομίζουσί τινες μὴ ἀμαρτάνειν τῷ μὴ ἅμα λαμβάνειν, ἀλλὰ μετὰ τὴν χειροτονίαν. Λαθεῖν δέ ἐστι τὸ ὀτεδήποτε λαθεῖν. Παρακλῶ οὖν ταύτην τὴν πρόσδοδον, σημαίνει δὲ τὴν προσαγωγὴν τὴν ἐπὶ τὴν γέεναν, ἀποθέσθαι, καὶ μὴ τὰς χεῖρας μολύνειν τοῖς τοιούτοις λήμμασιν, ἑαυτούς τε ἀναξίους ποιήσαντες τοῦ ἐπιτελεῖν ἅγια Μυστήρια». Ἡ δὲ ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ Γενναδίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα περιέχει. «Ἔστω τίνων καὶ ἔστιν ἀποκέρυκτος καὶ πάσης ἱερατικῆς ἀξίας τε καὶ λειτουργίας ἀλλότριος καὶ τῇ κατάρχει τοῦ ἀναθέματος ὑποκείμενος ὁ τε κτᾶσθαι τὴν ἱερωσύνην διὰ χρημάτων οἰόμενος καὶ ὁ ταύτην παρέχειν ἐπὶ χρήμασιν ὑπισχνούμενος εἶτε κληρικὸς εἶτε λαϊκός, κἄν ἐλέγχῃται, κἄν μὴ ἐλέγχῃται τοῦτο ποιήσας· οὐδὲ γὰρ οἶόν τε συμβῆναι ποτε τὰ ἀσύμβατα, οὐδὲ Θεῷ συμφωνῆσαι τὸν Μαμμωνᾶν ἢ τοὺς τούτῳ δουλεύοντας δουλεῦσαι Θεῷ. Δεσποτικὴ καὶ αὕτη ἀπόφασις καὶ ἀναμφίλεκτος, οὐ δύνασθαι Θεῷ δουλεῦειν καὶ Μαμμωνᾶ». Ἡ δὲ τοῦ ἐν ἀγίοις Τραχίου πατριάρχου πρὸς Ἀδριανὸν πάπαν Ρώμης σταλεῖσα,

φορητότερον μὲν ἔστι, φησί, Μκκεδόνιος καὶ οἱ τῶν ἀμφ' αὐτὸν πνευματομάχων δυσσεβῆς αἵρεσις ἢ οἱ πιπράσκουσιν τολμῶντες τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ κτίσκειν καὶ δοῦλον τοῦ Θεοῦ καὶ Πιπρὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ληρωθῶσιν, οὗτοι δὲ ἐκυτῶν ὡς δοκοῦσι δοῦλον αὐτὸ ποιοῦσιν. Ὁ γὰρ τι πιπράσκων ὡς δεσπότης αὐτοῦ πιπράσκει, καὶ ὁ ἀγορᾶζων δεσπότης εἶναι βουλόμενος τοῦ ἐξωνηθέντος, ἀργυρίου τοῦτο κτᾶται τιμῆς. Προστίθησι δὲ καὶ ὡς ἐφάμιλλον τὸ τοιοῦτο ἀμαρτημὴ τῷ τοῦ προδότης Ἰουδα, οὕτωτι συλλογιζόμενος: Εἰ γὰρ ὁμοούσιον τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμά ἐστι καὶ ὁμότιμον κατακρίνεται δὲ ὁ Ἰουδαίος, τὸν Υἱὸν ἀποδόμενος ἀργυρίου, ἀνάγκη δὴ ποῦ καὶ τοῖς τὸ Πνεῦμα πιπράσκοντες, μὴ ἐλάττονας ἢ ἐκαίνας τὰς εὐθύναις ὑπέχειν. Τοῖς αὐτοῖς καὶ ὁ θεὸς συνάδει Χρυσόστομος: ἐν δὲ τῇ βίβλῳ τῶν πράξεων ταῦτα γέγραπται. «Θεσσαλέμενος δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων διδοται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα λέγων ἂν ὄτε καὶ μοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὅτι ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ Πνεῦμα ἅγιον». Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν. Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτήσθαι καὶ τὰ ἐξῆς. «Ἡ δὲ τρίτη τῶν βασιλείων «καὶ οὐκ ἐπίστρεψεν Ἰεροβοάμ, φησὶν, ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ ἱερεῖς ὑψηλοῦς. Ὁ βουλόμενος ἐπλήρου τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο τοῦτο τὸ ρῆμα εἰς ἀμαρτίαν τῷ οἴκῳ Ἰεροβοάμ καὶ εἰς ὄλεθρον καὶ ἀφανισμόν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.» Τὰ αὐτὰ δὲ αὐθις καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς ἐν τῇ εἰς τὸν Ἠσαΐαν ἐξηγήσει φησὶν. Ἀπερ παρελκόν ἂν εἴη καὶ ταῦτα τιθέναι, ἀποχρώντως τῶν καταστρωθεισῶν ἱερῶν ρήσεων ἐξασφαλισμένων περὶ τοῦ προκειμένου πράγματος, ἐφ' αἷς πάσαις ὁ θεὸς νόμος φησὶν: Ἐάν τις διὰ δόσεως χρυσοῦ, ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς γένηται ἢ ξενόδοχος ἢ πτωχοτρόφος ἢ νοσοκόμος ἢ δικαιοκτῆς εὐαγοῦς οἴκου ἢ ἐτέρου τινὸς ἐκκλησιαστικοῦ φροντιστῆς διακονήματος, καὶ ὁ δοῦς καὶ ὁ λαθὼν, καὶ ὁ μέλος γινόμενος, τῆς ἱερωσύνης ἢ τοῦ κλήρου ἢ τῆς ἐμπιστευθείσης διοικήσεως ἀπογυμνοῦσθωσιν. Θεωρητέον οὖν ἐν τούτοις πᾶσιν ὅπως ἀθέμιτόν ἐστιν ἄγαν καὶ τῇ σιμωνιακῇ συνεπαγόμενον λύμῃ τὸ λεγόμενον ἐμβατήριον. Τοῦτο γὰρ ἔστι τὸ διοικητῆς εὐαγοῦς οἴκου καὶ μάλιστα τούτου πλέον. Τὸ γὰρ σφετερίζεσθαι διὰ δώρων ναόν, ὅστις κατοικητήριον Θεοῦ λέγεται καὶ τὸ προσαγόμενον ἀγιάζει δῶρον, κατὰ τὴν δεσποτικὴν ἀπόφασιν, ὁμοιον σφόδρα τῇ σιμωνιακῇ αἰρέσει καὶ ἀσεβείᾳ καθέστηκε. Διὰ τοῦτο ταῦτα, τῇ ἀνοθῆν περιφρουρούμενοι χάρῃτι, ἐκ τε τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας προθύρων τε καὶ περιβόλων ἐξορί-

ζόντες, καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσι τε καὶ νόμοις τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ πατέρων ἐπιστηριζόμενοι, τὸν παρόντα συνοδικὸν ἐκφωνοῦμεν τόμον, δι' οὗ ἐν ἁγίῳ παρκελευόμεθα Πνεύματι ὡς, εἴτις τῶν τοῦ ἀρχιερατικοῦ καταλόγου ἢ ὅλως τοῦ ἱερατείου περιπέσει τοῦτοις τοῖς συνηχομένοις τῇ σιμωνιακῇ αἵρέσει καὶ ἀθεότητι ὡς εἰπεῖν, τῷ αἰωνίῳ ἵνα εἴη ὑπόδικος ἀναθέματι, καὶ ταῖς Συνοδικαῖς καὶ πατριαρχικαῖς ἀσυγγνώστως ἐκδοθῆσεται καταδικαῖς καὶ ἀποφάσεσιν. Ἐπὶ πλεόν δέ . . . . ον διακλευκαίνοντος φασὶν ὡς οὔτε πύγιον τὸ λεγόμενον οὔτε τεψίον ἢ . . . . ὄξιστον ληπτέον ἵνα παντελῶς τῆς σιμωνιακῆς αἵρέσεως καθαρῶσιμεν . . . . ἐπὶ χειροτονίᾳ λάβῃ, ἔνοχος ἔσται καὶ ταῖς συνοδικαῖς ἀραῖς καὶ ἀποφάσεσιν. Ἐτι τὸ ἀπαιτεῖν τι λαθεῖν ἐπὶ τῇ θείᾳ μεταλήψει ὡς σιμωνία καὶ αὐτὸ παντάπασιν ἀπηγόρευται. Φησὶ γὰρ ὁ κγ'. τῆς στ'. συνόδου κανὼν τοῦ μεταδιδόναι τῷ λαῷ τῆς ἀχράντου κοινωνίας παντάπασιν ἀπέρισκε τοὺς μεταλαμβάνοντας εἰσπράττειν ὄβολους ἢ οἰονδήποτε εἶδος· ἢ γὰρ χάρις φησὶν οὐ πιπράσκειται. Μὴ τοίνυν διὰ χρημάτων, ἀλλὰ προῖκα τοῦ ἁγιασμοῦ τοῖς ἀξίοις μεταδοτέον. Εἰ δὲ φωραθῆῃ τις τῶν ἐν τῷ κλήρῳ καταλεγεμένων τὸ οἰονοῦν πράττειν εἶδος ᾧ τῆς ἀχράντου μεταδίδωσι κοινωνίας, καθαιρεῖσθω, οἷα ζηλωτῆς τῆς τοῦ Σίμωνος πλάνης καὶ κακουργίας· οὗτος γὰρ χρημάτων πρίσθαι τὴν χάριν ἐζητεῖ τοῦ Πνεύματος. Τῷ θείῳ τοίνυν κανόνι τῷδε ἐπιστηριζόμενοι, ἀποφαινόμεθα μηδὲ ὅλως ἀπαίτησιν γίνεσθαι οἰονδήποτε εἶδους ἐπὶ τῇ θείᾳ μεταλήψει· ὁ δὲ τοῦτο τολμήσων ἱερεὺς ταῖς προλεγεθείσαις ἀποφάσεσι καὶ ἀραῖς ἐνσχεθῆσεται ἀσυγγνώστως. Ἐκδέδοται Ἰουνίου ις'. Ἰνδικτιῶνος β'.

Ἐτι ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, ἐπεὶ εὔρηται καὶ μεμαρτύρηται ὁ Παπᾶ Κουπάτσης ἐν Βερροῖα ἀνάξιος παντάπασι τῆς ἱερωσύνης, τοῦτον καθαιροῦμεν καὶ τῆς ἱερωσύνης ἀπογομνοῦμεν παντελῶς καὶ τοῖς ἰδιώταις ἐντάττομεν τοῦ λαοῦ, ὡς πορνικοῖς καὶ μικροῖς ἐγκαλούμενον ἔργοις.»

† Νήρων ταπεινὸς ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ Οἴκουμενικὸς πατριάρχης.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἡρακλείας Κάλλιςτος.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀγχιάλου Νεόφυτος.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης . . . . Μάξιμος.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μαρωνείας Διονύσιος.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Νικομηδείας Μάξιμος.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Νικαίας Ἰωσήφ.

- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Χαλκηδόνος Ματθῆϊος ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἐφέσου.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Γαγγρῶν Παχώμιος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀθηνῶν Ἀνθιμος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Σερρῶν Κάλλιστος.
- † Βερροίας Μεθόδιος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως Ἰωάσαφ.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Κυζίκου Ἀντώνιος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης [Προύσης . . . . .
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Σωζουπόλεως Γρηγόριος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Λήμνου Ἰωάσαφ.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Περιθεωρίου Παχώμιος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μηδείας Γερβάσιος.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης . . . . .
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Δράμης Ἰωακείμ.
- † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ζιχνῶν . . . . .
- † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Θερμοπόλεως καὶ Μενδενίτζης Παχώμιος.
- † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Ὁρεῶν Παρθένιος.
- † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Ρεντίνης Ἀκάκιος.
- † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Δαυλείας καὶ Ταλαντίου Νεῖλος.
- † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Ραιδεστού Μακάριος.

Η΄.

Τὸ ἐπόμενον ἔγγραφο, ἀναγεγραμμένον ἐν σελίδι διακοστῇ τρίτῃ τοῦ ἡμετέρου κώδικος, εἶναι ὑπόμνησίς τις σιγγιλίου ἀρχαιότερου περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ὅπως χειροτονῇ τὸν Πρῶτον τῶν ἐν ἀγίῳ ὄρει μοναστηρίων, ἐκεῖνος δ' εἶτα χειροτονῇ τοὺς τῶν μοναστηρίων ἡγουμένους, πλὴν τοῦ τῆς Λαύρας· ἔτος δὲ φέρει τὸ χιλιεστὸν τετρακοσιοστὸν ἐνενηκοστὸν ἕνατον σωτήριον.

† Ἐν ἔτει ἐβδομηκοστῷ ἑβδόμῳ Ἰνδικτιῶνος β'. μηνὶ Δεκεμβρίῳ διακόμισεν ὁ τιμιώτατος Πρῶτος τοῦ ἐν τῷ Ἁθῶ ἀγίῳ Ὁρους κύριος Κοσμάς γράμματα σιγγιλιῶδες παλαιγενές καὶ ἐνεφάνισεν αὐτὸ συνοδικῶς ἐπὶ παρούσῃα τοῦ ποναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότη

τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κύρ Ἰωακείμ, συνεδριάζοντων μετὰ
 τῶν ἀρχιερέων σὺν αὐτῷ καὶ τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερ-
 τίμων, τοῦ τε Νικομηθεΐας κύρ Μαξίμου καὶ τοῦ Λακεδαιμονίας κύρ
 Μκαρίου, παρατυχόντος καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ὁρειῶν. Διελάμβανε δὲ
 τὸ ρηθὲν σιγγιλίωδες γράμματα ὅπως ἐν πρώτοις μὲν συνάγονται οἱ
 καλλιστεύοντες τοῦ ἀγίου Ὄρους καὶ ἐκ τῶν εὕρισκομένων ἐν ταῖς
 θείαις ἐκείναις Μοναῖς ἡγουμένων ἐκλέγωνται τὸν κρείττονα καὶ ἀπο-
 στέλλωσιν εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, καὶ ὁ εὕρισκόμενος πατρι-
 ἀρχης χειροτονῆ αὐτὸν Πρῶτον· ἐκεῖνος δὲ ὁ παρὰ τοῦ πατριάρχου
 χειροτονηθεὶς Πρῶτος χειροτονῆ τοὺς λοιποὺς ἡγουμένους ἄνευ μόνου
 τοῦ Ἀκύρας, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὀφείλει ἔρχεσθαι ἐνταῦθα καὶ χειροτονεῖσθαι
 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου. Δι' ὃ καὶ ἐν ταῖς συνάξεσι δέδοται αὐτοῖς κατέ-
 χειν βρακτηρίαν, ὡς παρὰ τοῦ πατριάρχου χειροτονημένοις. Πρὸς
 τούτοις δὲ τελεῖν τὴν παρὰ τῶν πατέρων ταχθεῖσαν τάξιν τε καὶ συν-
 ἕθειν, ἔχειν δὲ καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους αἰδῶ καὶ εὐπειθειαν, ἀπο-
 νέμειν τε τὴν προσήκουσαν ὑποταγὴν τοῖς μείζονσι καὶ μηδὲ ὁλως ἀντι-
 λέγειν, μηδὲ τινα τῶν ἐκεῖ εὕρισκομένων ἀπανταχοῦ εἰσάγειν παῖδα
 ἀγένειον ἢ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, κἂν γνήσιος
 ἀδελφὸς αὐτοῦ τυγχάνει. Καὶ ταῦτα μὲν πάντα τοὺς τηροῦντας εἰς
 τὸν ἅπαντα χρόνον εἶναι εὐλογημένους καὶ συγκεχωρημένους ἀπὸ Θεοῦ
 παντοκράτορος· τοὺς δὲ τολμήσοντας παρασαλευσαί τι τῶν τετυ-
 πωμένων ἀρχῆθεν, εἶναι ὑπ' ἀφορισμὸν ἄλυτον, τὸν ἀπὸ τῆς ὁμοου-
 σίου Τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῆ φύσει Θεοῦ ἡμῶν. Ἔτι δὲ καὶ τὰ εὕρισκό-
 μενα τῶν ἐν τῷ Ὄρει σταυροπηγίων ἵνα μνημονεύωσι τοῦ πατριαρχι-
 κοῦ ὀνόματος. Ὅθεν ἀναγνωσθέντος παρρησίᾳ τοῦ τοιοῦτου γράμ-
 ματος καὶ τοῦ Πρῶτου ἐρωτηθέντος πῶς μὲν καὶ πρότερον τοῦτο οὐκ
 ἐπεδείξατε ἀλλ' ἐκρύπτετε, διωμολόγησε κρυβῆναι αὐτὸ ὑπὸ τινῶν
 πρὸ χρόνων πολλῶν καὶ νῦν εὕρεθῆναι καὶ παρρησιασθῆναι ἐν τῇ συν-
 ἀξει. Καὶ μὴ φέροντες οἱ μονάζοντες μένειν ὑπὸ ἀφορισμὸν, ἐδήθη-
 σάν τοῦ Πρῶτου παραγενέσθαι ἐν τῇ συνόδῳ καὶ δεῖξαι τὴν γραφὴν,
 αἰτήσασθαι δὲ καὶ συγχώρησιν ὑπὲρ ὧν ἐν ἀγνοίᾳ ἐπλημμέλησαν. Πε-
 σῶν σὺν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου ὁ τιμιώτατος
 Πρῶτος ὁ ἐν ἱερομονάχοις κύρ Κοσμάς, ἐξήτησατο συγχώρησιν ὑπ'
 αὐτοῦ. Ὁ δὲ παναγιώτατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης, ὁ οἰκου-
 μενικὸς πατριάρχης, συνεχώρησεν αὐτὸν τοῦ σφάλματος καὶ τοὺς
 λοιποὺς ὅσοι μετάνοιαν χρήσονται, ἐξερῶνῃσε δὲ καὶ βίρος ἄλυτου
 ἀφορισμοῦ κατὰ τῶν τολμησάντων εἰς τὸ ἐξῆς καταλύσει τὰ γε-
 γραμμένα ἐν σιγγιλίῳ καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν ἐσημειώθη
 ἐν ταύτῃ εἰς ἀσφάλειαν.

ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΙΕΡΑΚΟΣ

Τῶν κατωτέρω δημοσιευμένων δύο ἐγγράφων, τὸ μὲν πρῶτον εὑ-
 ρήται ἐν σελίδι ἐκατοστῇ ὀγδοηκοστῇ ὀγδόῃ, τὸ δὲ δεῦτερον ἐν σελίδι
 ἐκατοστῇ ἐνενηκοστῇ πρώτῃ τοῦ ἡμετέρου κώδικος, ἀμφοτέρω δὲ εἴτι
 γεγραμμένα τῇ χειρὶ τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου Ἰεράκος, ἀνδρὸς ὑπὲρ
 πάντα τοὺς ἀνθρώπους κακογραφοτάτου, δι' ὅπερ καὶ οὐ σμικρὸς ἤ-
 μῦν μόχθος ἐγένετο ὅπως, μαντικῇ που χρώμενοι, νοήσωμεν καὶ ἀντι-
 γράψωμεν αὐτά. Ἐκείνο ὁμῶς ὅπερ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ μαντεύσωμέν
 ἔστι τόδε. Ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἐγγράφων τούτων, τῷ γεγραμμένῳ
 κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους αφ'. δῆλον ὅτι, ὡς ἐπεξηγηματι-
 κώτερον λέγεται, τεσσαράκοντα ἐπτὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἔτη, ὁ Ἰεράξ
 μχρτυρεῖ εἶναι ἀληθῆ τὰ ἐν τῷ ἐγγράφῳ λέγων, «καὶ γὰρ παρήμην καὶ
 αὐτὸς σὺν πᾶσι τοῖς πρᾶτυχοῦσι τῶν κληρικῶν». Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ
 ἐγγράφῳ, τῷ γεγραμμένῳ ἐν ἔτει ζρ'. ἀπὸ κοσμογονίας ἦτοι 1592
 ἀπὸ Χριστοῦ, ὁ αὐτὸς Ἰεράξ βεβαιοῖ ὅτι συνέθεσε τὸ γράμμα ἐν
 Πουκουρεστίῳ διαμένων μετὰ τοῦ πατριάρχου Ἰεραμίου· πῶς λοιπὸν
 συμβιβαστέαι αἱ μχρτυρίαι αὐταὶ τοῦ Ἰεράκος περὶ ἐγγράφων συντα-
 γθέντων εἰς δύο ἐποχὰς ἐνενήκοντα καὶ δύο ἔτη ἀλλήλων ἀφεστῶσας,
 καὶ ταῦτα ἐν φ' γινώσκωμεν ὅτι ὁ Ἰεράξ διατέλεσε μέγας Λογοθέτης
 ἀπὸ τοῦ ἔτους 1575—1611'. Ἡ μὲν τὸ πρῶτον ἐγγράφον ἦναι τοῦ
 πατρὸς καὶ τὸ δεῦτερον τοῦ υἱοῦ;

Περὶ δὲ τοῦ Ἰεράκος, οὐ μνημονεύουσι Νεκτάριος τε καὶ Δοσίθεος
 καὶ ὁ τῆς Τουρκοκρατικῆς συγγραφεύς² καὶ οὐ τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ ἐν
 διχοφοροῖς ἐκκλησιαστικαῖς τῶν τότε χρόνων ἐγγράφοις, ὀλίγα σχε-
 τικῶς γινώσκωμεν. Ἐγεννήθη οὗτος ἐν Κωνσταντινουπόλει υἱὸς γενό-
 μινος Θεοδώρου, χρηματίσαντος μεγάλου Οἰκονόμου τοῦ Οἰκουμενι-
 κοῦ Πατριαρχείου, γάμψ δὲ προσομιλήσας γυναικὶ ἐκ τοῦ εὐγενοῦς τῶν
 Καντακουζηνῶν οἴκου, ἔσχεν υἱὸν ἐφάμιλλον αὐτοῦ τὴν παιδείαν καὶ

1. Μ. Γεδεών, Χρονικὰ Πατριαρχικοῦ ναοῦ σελ. 192.

2. Νεκταρίου, Ἱεροσκομικὴ Ἱστορία, Τομ. Γ'. σελ. 216—Δοσιθέου Δωδε-
 κάββλος σελ. 4153 - Crisis Turcoogr. 332—Στάθ Νε.ελ. Φιλολ. σελ. 202.

τὰς θεολογικὰς γνώσεις, Ἀλέξανδρον τὸν ὄνομα, καὶ τῷ τοῦ Λογοθέτου βαθμῶ τιμηθέντα. Ἦτο δὲ ὁ Ἰέραξ εἰς τῶν μᾶλλον λογίων ἀνδρῶν τῶν κατ' αὐτὸν χρόνων, πεπειράμενος τὸ κανονικὸν δίκαιον καὶ ἐχρημάτισε πρωτοκανόναρχος μὲν ἐπὶ πατριάρχου Διονυσίου, μέγας δὲ Λογοθέτης ἐπὶ τῶν πατριαρχῶν Μητροφάνους καὶ Ἰερεμίου· ἔγραψε δὲ χρονικὸν Βυζαντιδὸς περὶ τῆ φράσει, ἀναμιξῆς καὶ ἔμμετρά τινα πολιτικῶ τῷ στίχῳ καὶ ἄλλα τινά.

Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰέρακος δὲ συνταχθέντα σιγγίλια, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλεξάνδρος συνέλεξεν ἐν ἐνὶ κώδικι φέροντι τὴν ἐπιγραφὴν «Σημειώματα πατριαρχικῶν γραμμάτων, συντεθέντων ὑπὸ τοῦ ποτὲ μεγάλου Λογοθέτου Ἰέρακος καὶ καταστρωθέντα ἰδίῃ χειρὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου Λογοθέτου καὶ ἕτερα παλαιγενῆ ὑπομνήματα» ἀποκειμένῳ δὲ ταυῦν παρὰ τῆ οἰκογενεῖα τοῦ αἰοδίδμου Σοφοκλέους Οἰκονόμου Ἀθήνησι!

† Μέρους ἕκ τινος γράμματος τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωάννου, τοῦ ἄχρι τοῦ νῦν προνοία Θεοῦ ἰθύνοντος τοὺς οἴκους τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, γεγονότος κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον Ἰνδικτιῶνος δ' αψ' ἔτους συνεδριαζόντων τῶν ὑπ' αὐτὸν καθευρεθέντων πανιερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων.

(Ὡστε τὸ παρὸν 47 παρῆλλον ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν Κωνσταντινουπόλεως ὅτε τοῦτο ἐγένετο).

Δεύτερον ζήτημα προετέθη ἐν, λαβὼν τις δύο νομίμους γυναῖκας, λαβὼν δὲ καὶ τρίτην παρανόμως καὶ ἀπὸ ταύτης ἐκ γάμου οἶα παράνομος χωρισθεῖς, ἐν δύναται ἔλθειν εἰς τρίτον νόμιμον γάμον. Ἀποφαινόμεθα οὖν καὶ τούτῳ συνοδικῶς ὅτι δύναται τρίτην νόμιμον λαβεῖν γυναῖκα· τὸ γὰρ παρανόμως στεφανωθὲν ἀνδρόγγυον ὡς μὴ στεφανωθὲν λογίζεται, ὅτι τὰ παράνομα, φησὶν ὁ νόμος, οὐκ ἔρρωται, καὶ κατὰ τοῦτο ἢ παρανόμως γαμηθεῖσα δύναται διαλύειν τὸν γάμον καὶ γαμῆσθαι ἑτέρῳ ὑστερον. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ παρανόμως γαμησας.

Τρίτον ζήτημα προετέθη ἐν ὁ αὐτὸς ἀνὴρ δύναται λαβεῖν τὴν ἐμὴν κατὰ σάρκα ἐγγόνην, θετόν, καὶ ἦν . . . ἐκ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἀναδεξάμενος. Ἀποφαινόμεθα καὶ αὐτῷ συνοδικῶς ὅτι δύναται. Τέταρτον ἐζητήθη ὅτι τῆς ἐμῆς πενθερᾶς ἀναδεξαμένης παῖδα ἐκ

τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ἀναδεξιμένου κήμου τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς ἕ-
τερον παῖδα, ἐάν οὗτοι οἱ δύο παῖδες, ὁ μὲν ἄρρην ὦν, ἡ δὲ θήλεια
δύνανται εἰς γάμον νόμιμον συναφθῆναι. Ἀποφαίνομεθα καὶ τούτω
ὅτι δύνανται συναφθῆναι, ὡς μηδεμίαν ἔχοντες συγγένειαν ἢ πνευμα-
τικὴν ἢ σαρκικὴν. Οὕτω γοῦν συνοδικῶς ἐν ἀγίῳ ἀποφακινόμεθα Πνεύ-
ματι.

Ἐάν βαπτίσω παιδίον, δύναται λαβεῖν μετὰ τοῦ σαρκικοῦ μου
παιδὸς δύο ἀδελφούς ἢ ἀδελφάς; Γίνεται ἀκωλύτως.

Δύο παῖδες βαπτισθέντες ὑπὸ ἐνὸς ἀναδόχου δύνανται δύο ἀδελ-
φός ἢ δύο ἀδελφούς; Ναί.

Ἐάν βαπτίσω παιδίον, δύναται ὁ ἐμὸς ἀδελφός καὶ ὁ ἀνεψιός λα-
βεῖν αὐτὸ εἰς γυναικα διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς πλαγίους, καὶ μὴ ἀμφίβαλλε.

Ἐλαβέ τις θυγατέρα σαρκικὴν τινος εἰς νόμιμον γάμον· θανούσης
σὺν αὐτῆς, βούλεται πάλιν λαβεῖν τὴν πνευματικὴν θυγατέρα τοῦ πεν-
θεροῦ αὐτοῦ; Ναί.

Ἱεραξ ὁ Μέγας Λογοθέτης

Ἱεραξ ὁ Μέγας Λογοθέτης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μαρτυρῶ
εἶναι ἀληθῆ τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τῆς συνόδου ἀποφανθέντα
πάντα· καὶ γὰρ παρήμην καὶ αὐτὸς σὺν πᾶσι τοῖς παρατυ-
χοῦσι τῶν κληρικῶν.

Τὸ πρῶτον γράμμα συνετέθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου Ἱερακος
ἐν Πουκουρεστίῳ δικιμένοντος μετὰ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου ἐν ἔτει
ζρ'. —μητι Μαρτίῳ λα'.

Σωφροσύνη μὲν ἀνδράς τε καὶ γυναῖκας βιοῦν καὶ παρὰ βασιλείων
ἀπάντων νεομοθέτηται καὶ θείων πατέρων ἐντάλματα τὸ σεμνὸν καὶ
φιλοσῶφρον τούτοις ἐκύρωσαν. Καὶ ἐπεὶ τοῖς ἀζύγοις τούτο νεομο-
θέτηται, πολλῶ πλέον τοῖς εἰς γάμον ἐλθοῦσιν, ὅσῳ καὶ ἕκτοτε τοῦ ἰ-
δίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζουσιν, ὡς φησὶν ὁ θεὸς ἀπόστολος· ἀλλ' ὁ
πειράζων πάντας ἀρχέκακος καὶ πρὸς τὸ χεῖρον σπεύδων ἀπάγει καὶ
πολλοὺς τῶν συνεζευγμένων νομίμως γυναιξὶν ἐν ἀσέμνῳ τρόπῳ περι-
πατεῖν ἀναπαίθει. Καὶ γὰρ εἰσὶ τινες καὶ τῶν ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐπαρ-
χιῶν ἐπιδημησάντων ἐν Πουκουρεστίῳ, οἱ ἄλλοτριαις συναπτόμενοι γυ-
ναιξί, τῶν νομίμων ἐπιλανθάνονται· ἕτεροι δὲ αὐθις, ἀζυγοὶ ὄντες
καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ εἰς οὐδὲν ἠγούμενοι,

αἰροῦνται συνεισάχτους, ἔχειν γυναῖκας, ἀσπερνῶτους, μὴ διχαρί-
νοντες τὰς ἐνόμους τῶν παρνόμων καὶ τῶν ἄλλω; . . . ἐται-
ρικῶς κακῶς καὶ ἀσέμνως βιούντων, ἔργον ποιούντες ἀπρόσδεκτον
πρώτως τῷ τε Θεῷ καὶ τοῖς νομικοῖς θεοῖς προστάγμασι, καὶ ταῦτα
πρὸ χρόνων παραινέοντες λόγοις καὶ γράμμασιν ἡμετέροις ἀπο-
στῆναι οὐδόλως ἐπίσθησκον, ἀλλ' ἀναισχύοντες πρὸς τὰ αἰσχρὰ ταῦτα
πάθη ἡττημένοι, οὐκ αἰσθάνοντι οἷα οἱ ἄλλοι τεύζονται κατακρί-
σεως ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς τοῦ θεανθρώπου Χριστοῦ. Διότοι τοῦτο ἡ
μετριότης ἡμῶν δεδοικυῖα ἵνα μὴ ἐκπέσῃ ἐν τῷ κρίματι καὶ κοί-
νωνός γένηται πλημμελείας ἐτέρων ἀμετανοήτως βιούντων, μὴ τὴν
προσῆκουσαν αὐτοῖς παιδεῖν ἀποφαινομένην, γράφει καὶ παρακαλεῖ-
ται ἐν ἀγίῳ Πνεύματι. Ἐπειδὴ οἱ τοιοῦτοι πάντες μοιχοὶ τε καὶ πόρ-
νοι, οἱ τὰς συνεισάχτους προφανῶς ἔχουσι γυναῖκας, ἐμμένοντες τῷ
τῆς μοιχείας καὶ πορνείας ἐγκλήματι, οὐ καταισχύονται ἀφοριζόμε-
νοι καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωθούμενοι, ἀλλ' ὡς περ τινὲς μανιώδεις
ἄνδρες ἐν κακῶν ἀμφαγαπῶντες, συνήδονται χοιρῶν ταῖς μυσκαρῖς
καὶ βδελυραῖς ταύταις γυναίξι, πρόσκομμα, σκάνδαλον καὶ ἀπώλεια
γινόμενοι τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς, ἀπὸ τῆς σήμερον αὐτοὶ μὲν ἔ-
στωσαν ὡς πρότερον ἀφορισμένοι, ὡς προφανῶς μοιχοὶ καὶ πόρνοι,
ὁ δὲ κατὰ τόσον μπερκαλάμπος! ἐγέτω ἄδειαν πρὸ ἡμῶν ἐρευνᾶν καὶ
ἐξετάζειν ἀκριβῶς τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, εἴθ' οὕτω συλλαμ-
βάνειν αὐτοὺς ἐπ' αὐτοφώρῳ καὶ παιδεῖν πρέπουσαν ἐπάγειν αὐτοῖς,
ὡς τοῖς κανόσι τῶν θεῶν πατέρων μὴ πειθόμενοις. Πρὸς ἐπιτούτους
δὲ μὴ ἄλλως ἀπολύειν αὐτοὺς, εἰ μὴ πρότερον τὸ ἱκανὸν λάβῃ, ὅπερ
ἐν τῇ ποιότητι τῶν προσώπων ἀρμόζη! καὶ γὰρ ὅστις ἂν τῶν μπερ-
καλάμπων, ὁ νῦν τὴν ἐπιστάσιαν τούτων ἔχων ἢ ὁ μετ' αὐτὸν ἐσόμε-
νος, δι' αἰσχροκέρδειαν ἢ φιλοτιμίαν προσώπων ἀξιοματικῶν παρα-
θεωρήσῃ τὸ τοιοῦτο ψυχοφελὲς ἔργον καὶ ἀμελῶς διατεθεῖς συγχωρή-
σῃ τινὲ τῶν τούτων κρυφίως τὸ παράπτωμα τῆς μοιχείας καὶ τῆς
προφανοῦς πορνείας, χωρὶς τῆς προσηκούσης ποινῆς, ὁ τοιοῦτος ἀφο-
ρισμένος ἔστω καὶ τὰ ἐξῆς. Εἰς δὲ τὴν περὶ τούτου δήλωσιν . . .

Ι'.

Ἡ ἐπομένη διήγησις φέρουσα τίτλον « Ἀληθεστάτη διήγησις ἀνα-
μέσον τῶν Ρώσων καὶ Λεχῶν καὶ τοῦ πολέμου αἰμάτων ὅπου ἔγεινεν
διὰ τὴν ὀρθοδοξίαν » ἀνεγράφη ἐκ χειρογράφου τῆς ἐνταῦθα ἱερᾶς

1. Μπερκαλάμπος ἄρχων τῆς πόλεως, ταῦτον εἶπε, ἔπαχος.

Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Εἶναι δὲ αὐτὸ χαρτῶν, ἀποτελούμενον ἐκ σελίδων τριακοσίων τριάκοντα, καὶ ἀντὶ παντὸς τίτλου φέρει ἐν ἀρχῇ γεγραμμένα τὰδε: «Ὁ παρὼν νομοκάνονας ἀντεγράφηκε ἀπαρallάκτως ἐκ τοῦ ἱεροῦ νομοκάνονος τῆς ἁγίας Λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, ἀγκαλιὰ καὶ θὰ ἦναι ἐν συντομίᾳ· ἀλλὰ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ὅσα τούτους τοὺς καιροὺς πρέπει οἱ πνευματικοὶ πατέρες νὰ μεταχειρίζονται εἰς τοὺς πρὸς αὐτοὺς ἐρχομένους ἐξομολογηθῆναι. Ἔως φύλλα 99 καὶ ἐκεῖθεν εἶναι γεγραμμένα πολλὰ ὠφέλιμα πατερικὰ ἐκ τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων, πρᾶκτινοῦντα τόσον τοὺς ἱερωμένους, ὡς καὶ τοὺς μοναχοὺς πρὸς διόρθωσιν τὰ ἥθη καὶ πολιτείας αὐτῶν, πρᾶκτινῶντ' αὐτοὺς εἰς τελείαν μετένοιαν ὅπου μὲ κάθε λογῆς τρόπον ἤθελαν ἐπιχειρηθῆ. Ὅρα καὶ ἀνάγνωσον καὶ τὸν πίνακα καὶ θέλεις καρποφορηθῆ· ἐγράφη δὲ ἀπ' ἐξω τῆς ἁγίας Λαύρας εἰς τὸν πύργον τοῦ ἁγίου Συμεῶν 1786». Περιλαμβάνει δὲ τὸ χειρόγραφον αὐτὸ μέχρι μὲν σελίδος ἐκατοστῆς δωδεκάτης κανόνας καὶ ποινὰς ἐπιβλητέας τοῖς εἰς διάφορα παραπτώματα ἐκπίπτουσιν, ἀπὸ δὲ σελίδος ἐκατοστῆς δεκάτης τρίτης, «Συναγωγὴν τῶν θεοφόρων ρημάτων καὶ διδασκαλιῶν τῶν θεοφόρων ἁγίων πατέρων ἀπὸ πάσης γραφῆς θεοπνεύστου συναθροισθεῖσαν καὶ οἰκείως καὶ προσφόρως ἐκτεθεῖσαν εἰς ὠφέλειαν τῶν τυγχανόντων εὐλαθῶν ἱερομονάχων καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν καὶ μοναχῶν». Ἀπὸ δὲ σελίδος τριακοστῆς ἐβδόμης ἄχρι τέλους, ἀντιρρήσεις κατὰ λατίνων ἥτοι περὶ τοῦ καθαρτήρου πυρός, περὶ βαπτίσεως, περὶ ἄζυμων καὶ ἐνζύμων, περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὴν κατωτέρω δημοσιευομένην διήγησιν, περὶ ἡγιασμένου ὕδατος καὶ περὶ συγχορηγιῶν ἀμρτημάτων.

Τὸ ὄνομα τοῦ γράψαντος τὸ χειρόγραφον τοῦτο γνωρίζεται ἐκ τῶν ἐπομένων στίχων τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τῇ προτελευταίᾳ σελίδι αὐτοῦ. «Ἐγράφθη τὸ πρὸν ἔνδον εἰς τὸν πύργον τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλίου, κείμενον ἐξω τῆς ἁγίας Λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ ἐσταχῶθη ἐκ χειρὸς τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἡμῶν πνευματικοῦ κυροῦ Ἰωαννικίου Γκιουμλεσχναλῆ. Ἐν ἔτει 1786, νοεμβρίου μηνός καὶ ἔρρωσθε σὶ ἀναγινώσκοντες», ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ τοῦ χειρογράφου σελίδι ἀναγινώσκονται τὰῦτα.

Ὡσπερ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν πατρίδα
καὶ οἱ θαλαττεύοντες ἰδεῖν λιμένα
καὶ προσκυνηταὶ ἰδεῖν φῶς τῷ ἁγίῳ,
οὕτω καὶ οἱ γράφοντες ἰδεῖν βιβλίου τέλος.
Γέγραπται ταῦτα ὑπὸ χειρὸς σοῦ δούλου
οὐ οἶδας αὐτὸς καὶ ἐπέταξας, πάτερ.
Εἰ δὲ καὶ τοῦ ὀνόματος ἐνθυμεῖσθαι ἐθέλεις,
Διονυσίου μέμνησο ἐν προσευχαῖς ἀπάσαις,
ὅς καθ' ἐκάστην ἐκτενώς προσφέρει τῷ δεσπότη
Χριστῷ τῷ γλυκυτάτῳ μου δεσπότη καὶ κυρίῳ
καὶ τῇ πανάγῳ μητρὶ αὐτοῦ τῇ παντανύσση,
ἧς ἄνευ, πάτερ, πώποτε οὐδεὶς ἔχει σωθῆναι
ἐν ἀμαρτίαις, ὡς ἐγώ, τὸν βίον διχνύων.
Ταύτην καὶ γὰρ προβάλλομεν μεσίτριαν οἱ πάντες
καὶ δι' αὐτῆς εὐέλπιδές ἐσμεν τῆς βασιλείας
τυχεῖν ποτε τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς θείας δόξης,
εἰς ἣν συνόντες χαίρουσιν ἄγγελοι μεθ' ἁγίων,
τῶν ἀπ' αἰῶνος ἐν Χριστῷ ζησάντων καὶ θυνόντων.
Μέμνησο τοίνυν, μέμνησο τοῦ δούλου σου προφρόνως,
ἵνα καὶ γώ, ταῖς σαῖς εὐχαῖς, πάντων τῶν ἐντυγχόντων
ἀξιωθῶ ὁ ἄθλιος τυχεῖν τῆς σωτηρίας
καὶ τῶν πολλῶν μου τῶν δεινῶν μὴ λάβω τὰς παιδείας,
αἷς πέρ εἰμι ὑπεύθυνος ἐκ πρώτης ἡλικίας.

Ἐγράψεν ἄρα τὰ ἐν τῷ χειρογράφῳ ὁ Διονύσιος, ἐστάχωσε δὲ ἡ ἔ-
δεσεν αὐτὸ ὁ Ἰωαννίκιος καὶ ἡ κατωτέρω διήγησί· ἐστὶ τοῦ Διονυσίου.
Ἡ δὲ Ἐλιόβη, ἐνθα τὸ γεγονός συνέβη, εἶναι ἡ πολωνιστὶ λεγομένη
Lwow ἢ γερμανιστὶ Lemberg καὶ ἑλληνιστὶ Λεοντόπολις ἢ Λεόπο-
λις, πολλὴν ἄλλοτε ἔχουσα πληθυσμὸν ὀρθόδοξον καὶ ἴδιον μητροπολί-
την. Ὅτε ἐν ἔτει 1586 ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωακείμ, ἀπε-
στάλη εἰς Ρωσίαν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμί-
ου Β'. διερχόμενος τῆς Λεοντοπόλεως, προέτρεψε τοὺς αὐτόθι ὀρθο-
δόξους εἰς σύστασιν σχολῆς καὶ τυπογραφείου. Πρὸς τὸν Λεοντοπό-
λεως δὲ Γεδεῶν, γράφων ἐν ἔτει 1597 ὁ Ἀλεξανδρείας Μελέτιος Πη-
γᾶς, ἔλεγε! «Φροντίσατε δὲ σπουδαστήριον συστήναι καὶ παρ' ὑμῖν

1. Ἐν ἐπιτ. βῆ τῷ κώδικος τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.

καὶ τυπογραφείου ἀσκεῖσθαι, ὅπως ἀνοθεύτως παρ' ὑμῖν τὰ ὑμέτερα ἐκτυπῶται. Καὶ τοῦτο δὲ μὴ παρίδητε, τὴν καθ' ἡμᾶς ταλαιπωριάν· δεινὴ γὰρ αἰχμαλωσίᾳ συνεχόμεθα, ἧς ἀνωτέρους διαφυλάττοι ὑμᾶς ἢ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία». Τῷ αὐτῷ Γεδεών καὶ τῷ ὑπ' αὐτὸν κληρῷ ὁ πατριάρχης Μελετίος ἔγραφε τῷ 1597 καὶ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὰςδε·¹ «Ὁρίζομεν καὶ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι παρακελευόμεθα, Ἀκαδημίας συστήσαι εἴτ' οὖν διδασκαλεῖα, παρὰ πάσῃ τῇ ἐπαρχίᾳ, ἐξ-όχως δὲ ἐν Λεοντοπόλει, διὰ τὸ ἐμπόριον οὖσαν τὴν πόλιν καὶ δεχομένην ἐπιμιξίαν πολλῶν καὶ διαφορῶν δεῖσθαι καὶ ἐπιστημόνων ἀνδρῶν, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπισταμένων, ὥστε καὶ ρῆον πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἀναγράφειν καὶ μηνύειν τὰ συμβαίνοντα καὶ οὕτω συμφερόντως καὶ μετὰ ρωστῶν δικοικεῖσθαι τὰ τῆς Ἐκκλησίας». Ὁ φιλόμουσος ἱεράρχης Γεδεών καὶ τὸ ποιμνιον αὐτοῦ εὐμενὲς ἔτεινον οὐς εἰς τὰς τοιαύτας παρακελεύσεις καὶ τῇ αἰτήσει αὐτῶν ἀπεστᾶλη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου εἰς Λεοντόπολιν ὁ Ἐλασσῶνος Ἀρσένιος, ὅστις ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν τῶν ἑλληνικῶν ἐν τῇ αὐτόθι νεοσυστάτῳ σχολῇ καὶ ἐδίδαξεν ἐπὶ ἔτη δύο.² Διότι, περὶ τῆς διανοητικῆς μορφώσεως οὐ μόνον τῶν ἀμέσως ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν δικαιοδοσίαν διατελούντων ἐμερίμνησαν αἰετοπερὶ ἐν μέσῳ πλείστων δυσχερειῶν οἱ αἰμνηστοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχαι, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τῶν ἀπκνταχοῦ ὀρθοδόξων, λόγοις τε αὐτοῦς πρὸς ἐδραῖωσιν ἐν τοῖς πατρίοις καὶ πρὸς ἐπίδοσιν εἰς πᾶν ἀγαθὸν παρακελεύοντες, καὶ διδασκάλους πρὸς παιδείωσιν ἀποστέλλοντες. Οὕτως ἐν Βίλνῃ τῆς Πολωνίας διευθυντῆς τοῦ Γυμνασίου τῶν ὀρθοδόξων καὶ καθηγητῆς τῶν ἑλληνικῶν ἐπέμπετο Κύριλλος ὁ Λούκαρις, καὶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἐν ἔτει 1596, ἐξεδίδοδο τὸ σύγγραμμα τοῦ πατριάρχου Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, τὸ ἐπιγραφόμενον «Ὁρθόδοξος Χριστιανὸς» πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν πολεμουμένων ὀρθοδόξων· ἔμεινε δὲ ὁ Κύριλλος ἐν Βίλνῃ ἄχρι τοῦ ἔτους 1598, ὅτε προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Μελετίου, κατήλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν.³

1. Ἐν ἐπιστ. ρπ. τοῦ αὐτοῦ κώδικος.

2. Μ. Παρανίκα, Σχεδιάσμα περὶ τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων σελ 181.

3. Ἑλλήν. Φιλολ. Σύλλογος Τόμος ΙΒ'. σελ 145.

ΑΛΗΘΕΣΤΑΤΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ

ΑΝΑΜΕΣΟΝ ΤΩΝ ΡΩΜΩΝ ΚΑΙ ΛΕΧΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΑΥΤΩΝ ΟΠΟΥ ΕΓΓΙΝΕ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΝ

Κατὰ τὸ ἔτος 1759 καὶ 60 καὶ ἕως εἰς τοὺς 70 καὶ ἐπέκεινα, ἔ-
τυχον ἐγὼ ἐκείνους τοὺς καιροὺς, ἔτυχον καὶ ἐγὼ νὰ ἀπεράσω ἀπὸ
μῆαν πολιτεῖαν τῆς Λεχίας Ἐλιόβην καλουμένην, ἣτις ἐστὶ μητρόπολις
τῆς Λιβονίας· καὶ βλέπω εἰς τὴν μέσσην τῆς χώρας πλῆθος βιβλίων
ἀναριθμητῶν στιθασμένα ἕνα ἐπάνω τὸ ἄλλο μὲ ἐπιτηδειότητα ὡσάν
ἕνα μικρὸν ὄρος ἦγουν βουνόν. Ἐρωτῶντας κάποιους ἀπὸ ἐκείνους τοὺς
εὐρισκομένους καὶ παραστεκομένους ἐμεῖ, τί εἶναι ταῦτα τὰ τοσοῦτον
πλῆθος καὶ διατί ὠδε συναθροισμένα; ἀπεκρίθησαν ἐκείνοι πρὸς με
καὶ εἶπαν. Ἐτοῦτα τὰ βιβλία ὅπου βλέπεις ὠδε, πραγματευτῆ, εἶναι
ἐπτὰ ἐπαρχιῶν βιβλία, δῆλα δὴ ὄλων τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἀνατολικῶν
ἐκκλησιῶν καὶ τὰ ἐσύναξαν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ λατίνοι, καὶ μετὰ τῶν
ἀρχόντων καὶ ἡγεμόνων αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὴν αὖριον μέλλουσι νὰ τὰ δώ-
σουν φωτίαν νὰ τὰ καύσουν· οὕτως ἀπεφασίσθη διὰ προσταγῆς τοῦ
πάπα Ρώμης καὶ νὰ γυρίσουν ὅλας αὐτάς τὰς ἐπτὰ ἐπαρ-
χίας εἰς τὸν λατινισμόν καὶ δόγματα αὐτῶν, καὶ θέλοντας καὶ μὴ θέ-
λοντας, τόσοσιν οἱ ἀρχιερεῖς ὡσάν καὶ οἱ ἱερεῖς ὀρθόδοξοι Ρῶσοι, νὰ
δεχθοῦν τὰ δόγματα τοῦ πάπα, καὶ νὰ τὸν ἐγνωρίσουν διὰ κεφαλὴν
τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὅστις ἐξ αὐτῶν τῶν ὀρθοδόξων, ἤθελε σταθῆ ἐν-
αντίον, νὰ τὸν παιδεύωσι κεφαλικῶς καὶ νὰ τὸν καίωσι μὲ φωτίαν,
καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ διαφόρους παιδεύσεις νὰ λαμβάνωιν, ὡσάν εἰς
τοὺς παλαιούς καὶ ἀρχαίους βασιλεῖς τῶν Ἑλλήνων, ὅπου ἐπαίδευ-
αν τοὺς μάρτυρας. Καὶ ὅσοι δὲν στέρξουν καὶ δὲν ἤθελαν νὰ ξυρίσουν
τὰ γένειά τους ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων θεληματικῶς, οἱ Λέχοι οἱ
ἄνομοι βιαστικῶς τοὺς ἐξοράφιζαν μέσα εἰς ἕνα θέατρον ὅπου εἶχαν
τοὺς συνάξει. Καὶ οὐ μόνον τὰ γένεια, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ὅπου ἐστέ-
κονταν ἐνάντιοι, ἐγδερναν τὰ γένειά τους μαζῆ καὶ μὲ τὸ δέρμα, καὶ
ταῖς διηγῆσεται τὰς φωνὰς καὶ κραυγὰς τῶν ὀρθοδόξων ἱερέων, καὶ
περισσοὺς ἀπ' αὐτοὺς ἐθανάτωσαν, ρίχνωντάς τους ζωντανούς, ὅσοι
δὲν ἔστεργαν, ὑπὸ κάτω εἰς τὴν γῆν, ὅπου ἐπιταυτοῦ εἶχαν σκάψει
βαθυτάτους λάκκους, ὡσάν πηγάδια, καὶ ζωντανούς τοὺς ἐσκέπαζαν
μὲ τὸ χῶμα, ὡς ἄλλοι κοπρώνιοι, εἰκονομάχοι καὶ χριστιανομάχοι,
καὶ τοὺς ἐθανάτωναν, ὡς καὶ ὁ κοπρώνιος τοὺς ὁμολογητάς. Καὶ
μὲ τοιοῦτον σκληρὸν καὶ παρῆνομον τρόπον καὶ δυναστείαν τοὺς ἐ-
γύρισαν εἰς τὰ ψευδῆ δόγματα αὐτῶν, καὶ ἐξεκλήρωσαν τὴν ὀρθοδό-

ξίαν ἐξ ὅλης τῆς Poloniae, ἤγουν Λεχίας καὶ τοὺς ἐστάμπωσxn
 ἄλλα βιβλία πάλιν ρωσικά, ἀλλὰ κατὰ τὰ ψευδοδόγματα αὐτῶν.
 Πλὴν εἰς τὰ ἄνω μέρη τῆς Λεχίας ὀνόματι Λήτσα, ὑπ' αὐτῶν δὲ
 Lituania ρωσικά πελὰ ρώσια, ρωμακικὰ Λευκὴ Ρωσία, εἶναι πριτζη-
 πάτον μέγιστον ἤγουν Renio Magno, ἡ ὁποία καίτοι εἰς τὰ σύνορα
 τῶν μοσχόδων τῆς λεγομένης Σμυλένσκας. Εἰς τὸ αὐτὸ πριτζηπά-
 τον, ἤγουν τῆς Λήτσας, εὐρισκόμενός τις ἀρχιερέυς, ἤγουν μητροπο-
 λίτης τοῦ αὐτοῦ τόπου, ὀνομαζόμενος κύριος Γεώργιος Κονέβσκις
 ἄνθρωπος ὀρθοδοξότατος, σοφός, ἐπιστήμων, ἄκρος μαθηματικός,
 Ἕλλην εἰς τὸ ὀμιλεῖν τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον, κοινὰ ὁποῦ ὀμιλοῦ-
 μεν ἡμεῖς τὴν σήμερον δὲν ἤξευρεν, ἀλλὰ κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Ἱε-
 ροῦ Εὐαγγελίου, εἰς τὰ λατινικὰ θαυμαστότατος, ρωσικὰ, γερμανι-
 κά, φραντζεζικὰ, ἰταλικὰ καὶ λεχικὰ τέτοιον ἄνδρα οὐκ εἶδον πώ-
 ποτε οἱ ὀφθαλμοὶ μου. Πρακτικὸς καὶ θεωρητικὸς ὡς οὐδεὶς ἄλλος,
 ἕως σαράντα ἢ καὶ σαράντα πέντε χρονῶν ἡλικίας ἄνθρωπος, περιβό-
 ητος καὶ εἰς τὰς ἀρετὰς του καὶ κατορθώματα κατὰ τὸν ἀπόστολον,
 τοιοῦτον ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερέα, καὶ τὰ ἐξῆς, μετὰ τὸν ὁποῖον εὐρήκα
 καὶ γὰρ χάριν ἐνώπιόν του καὶ ἐσυνομίλησα εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ.
 Πάνυ καὶ αὐτὸν τὸν ὀρθοδοξότατον ἀρχιερέα τὸν ἐνοχλοῦσαν οἱ λατί-
 νοι, μᾶλλον δὲ καὶ τὸν ἐφθονοῦσαν εὐρισκοντας τὸν καιρὸν ἔ-
 στείλαν καὶ εἰς αὐτὸν διὰ τὰ δεχθῆ τὴν οὐνίαν καὶ ὀρισμούς τοῦ
 πάπα καὶ ποσῶς δὲν ἔκλινεν· πλὴν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του ἐσύγγιζαν
 τὰς ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων οἱ φλάροι, καὶ τῶν λατινοφρόνων παί-
 δες εὐγαίνοντες ἀπὸ τὰ σχολεῖα αὐτῶν, καὶ ὅποταν αὐτοὶ ἐλειτουροῦ-
 σεν ἔριχναν πέτρας καὶ ξύλα εἰς τὰ παράθυρα τῆς μητροπόλεως, καὶ
 μετὰ κίνεσαν τρόπον δὲν ἔστεργεν εἰς τὰ δόγματα καὶ νεωτερισμούς τοῦ
 πάπα, ἀλλὰ ἐστέκονταν ἀνδρείως καὶ τοὺς ἐκταπολεμοῦσεν ὡς μα-
 θηματικὸς καὶ ἄκρος θεολόγος ὁποῦ ἦτον στολισμένος. Οἱ δὲ παμπό-
 νηροι φραγκοπατέρες καὶ οἱ λοιποὶ συνεργοὶ αὐτῶν ἐβουλήθησαν νὰ
 στείλουν νὰ τὸν πιάσουν λάθρα καὶ ἐξαφνικῶς καὶ δυναστικῶς νὰ τὸν
 φέρουν εἰς τὴν ἄνομον καὶ ὀλέθριον αὐτῶν σύνοδον δῆλα δὴ εἰς τὸ ρηθὲν
 Ἑλιόθον, διὰ τὰ τελειώσουν καὶ μετὰ αὐτὸν τὸ θέλημα τοὺς εἰς τὴν
 παρανομίαν τοὺς. Ἐνας δὲ πάλιν ρωμαῖος ὀρθόδοξος εὐρισκόμε-
 νος εἰς ἐκείνην τὴν πολιτείαν Ἠλιόβι διὰ μέσου τινῶν αὐτοῦ φίλων
 ἐγνώρισε τὴν ἐπιβουλὴν ὁποῦ εἶχαν εἰς αὐτὸν τὸν καλὸν ἀρχιερέα
 καὶ τί θέλει ἀκολουθήσει εἰς αὐτὸν τὸν ἀρχιερέα τοῦ Χριστοῦ ἢ θά-
 νατος ἢ νὰ προσκυνήσῃ καὶ νὰ δεχθῆ τὰ τοῦ πάπα ὡς καὶ οἱ ἄλλοι,
 καὶ εὐθὺς πρὶν νὰ στείλουν ἐκεῖνοι ταῖς προσταγαῖς των διὰ τὰ τὸν
 πιάσουν οἱ ζακῆτιδες τῆς Λήτσας καὶ νὰ τοὺς τὸν στείλουν, ἐπρό-

λαβεν ὁ καλὸς ρωμῆσις καὶ τὸν ἐπρόφθασε μὲ αὐτὰς τὰς πικρὰς εἰδήσεις. Ὁθεν καὶ ὁ καλὸς ἀρχιερεὺς, λαμβάνοντας τὰς εἰδήσεις τῆς ἐπιβουλῆς αὐτοῦ, τὴν νύκτα ἐκείνην ἐκαβαλίκευσε τὴν ἁμαξάν του καὶ διὰ μέσου ἄλλης ἀγνωρίστης ὁδοῦ τρεχάμενος κατέφυγε, καὶ μόλις ἐπρόφθασε καὶ εἰσέβη εἰς τὰ σύνορα τῆς Ρωσίας, ἦγον εἰς τὴν Σμολένσκην, ἰδοὺ καὶ οἱ ἀντικείμενοι οἱ καταδιώκοντες ὀπίσω αὐτὸν εἰς ὀλίγον νὰ τὸν πιᾶσιν, τοῦ δὲ Θεοῦ θέλοντος καὶ βοηθοῦντος, ἐσώθη εἰς τὸ Σελεμετ, δεξάζοντας τὸν Θεὸν ὅπου τὸν ἐλευθέρωσεν ἐκ τὰς χείρας καὶ παιδεύσεις τοῦ πάπα· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἦγον τὴν Σμολένσκην, κατελαβε μετὰ πάσης εἰρήνης καὶ ἐλευθερίας τὴν Πετρούπολιν. Ὁθεν λαμβάνοντας τὴν Ἀστέντζιαν πρὸς τὴν μεγάλην κυρίαν Ἰμπερατρίτζαν, καὶ τῆς ἀγίας συνόδου, ἀνήγγειλε πάντα τὰ γενομένα συμβεβηκότα· μὲ ὅλον ὅτι καὶ ἐκεῖνοι εἶχον ἐξ ἀκοῆς τινα τῶν ἐξ αὐτῶν γενομένων, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τοσαύτην καταφρόνησιν καὶ στενοχωρίαν. Τότες δὲ τότες, διὰ προσταγῆς τῆς αὐτοκρατορίσσης, ἄρχισαν οἱ Ρῶσοι νὰ ἐρευνοῦν καὶ νὰ ἐξετάσιν τὰ παλαιὰ συγγράμματα καὶ νακτιναμέδες ὅπου εἶχαν ἀναμεταξὺ τῶν Ρωσῶν καὶ Λεσχῶν καὶ εὐρέθησαν εἰς τὰ συγγράμματα τῆς ἀγάπης αὐτῶν κατὰ τὸ 1685, ὅτι τὸ ρηθὲν καὶ δόγματα τῶν ρωμῆσιων ὅπου κατοικοῦσιν εἰς τὴν Πολωϊάν ἦγον Λεσχίαν νὰ ἦναι πάντες ἐλεύθεροι, τόσον οἱ ἀρχιερεῖς των, ὡσάν καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ ὅλος ὁ ἐκκλησιαστικὸς κληρὸς νὰ ἦναι ἀπειρακτοὶ καὶ ἀνεόχλητοι, καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ σχολεῖά τους καὶ ὁ κοινὸς λαὸς νὰ ἔχουν τὰ δικαίωμάτα τους. Τότε δὲ ἡ μεγάλη Ρωσία ἔγραψεν εἰς τὸν Ρήγαν τῆς Λεσχίας Στανισλάβω Πανοτόβσκη, καὶ εἰς ὅλους κοινῶς τοὺς μεγαλοσιάνους τῆς ἀριστοκρατίας, ἀπαξ καὶ δις, διὰ νὰ παύσων καὶ νὰ εἰρηνεύσων ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἀνάρμοστα σκάνδαλα, καὶ νὰ ἀθετοῦν ἀναίτιως τὰ συγγράμματα καὶ τοὺς νακτιναμέδες τῆς συμφωνημένης ἀγάπης καὶ εἰρήνης· δικαί ὅτι εἰς τὸ ὑστερον ἀκολουθήσει, νὰ δώσων λόγον εἰς τὸν Θεόν, ὅτι αὐτὴ ἡ κατασχυνὴ νομιζέται εἰς ὅλον τὸ βασίλειον τῆς μεγάλης Ρωσίας καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἶναι ἀνυπόφοτος. Μόνον νὰ δώσων εἰρήνην εἰς τοὺς ὀρθοδόξους κατὰ τὰς παλαιὰς καὶ ἀρχαίας συμφωνίας· αὐτοὶ δὲ, τὸ ὑπερήφανον γένος ἀντέγραψαν ὅτι ἀρκετὸν τόπον ἔχει ἡ Ρωσία νὰ ὀρίξη καὶ νὰ προστάξη, καὶ διὰ ξένα βασίλεια οὔτε νὰ τὴν μέλλη οὔτε νὰ ἐγνοιάζηται, μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχη κανένα δίκαιον. Γράψουσι καὶ φανερώνουσιν οἱ ἔνδοξοι ἀρχιερεῖς, μητροπολίται τῶν Λεσχῶν καὶ μὲ τὰς πρώτους τῆς ἀριστοκρατίας, πρὸς τὸν πάπαν Ὁταπὶ σφένταγο: « Ἡ Ρωσία μᾶς φοβερίζει εἰς αὐτὸ τὸ κάμωμα ὅπου ἐκάμαμεν εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐκκλησιαστικὸς τῶν γραικῶν»· ὁ δὲ μακχάριος πατὴρ

πάπας ἀποκοιίνεται ὅ τι καὶ ἂν ἐκάμετε καλὰ κηρωμένα, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἰς ὄλον τὸ βασιλείον σας, ἐκκλησίαι τῶν Γρηκῶν νὰ μὴν εὐρέθῃ οὔτε νὰ ἀκουσθῇ εἰς ὄλον τὸν τόπον σας καὶ ἐπικρατείας σας καὶ ἡ εὐχή του θέλει ἐξολοθρεύσει τοὺς πολεμίους καὶ ἐναντίους Ρώσους, ὅτι ἕνας Δέσπης νὰ διώχῃ χιλίους Ρώσους καὶ κανέναν φόβον ἀπ' ἐκείνους νὰ μὴν ἔχουν ὥστε μόνον ἡ εὐχή του καὶ ἡ εὐλογία του φθάνει νὰ ἀντιπολεμήσῃ καὶ νὰ ἀποδιώξῃ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. Ἀκούοντας καὶ ἀναγινώσκοντας τὰ τοιαῦτα ἡ μεγάλη Ρωσία, ἠναγκάσθη νὰ στείλῃ πρέσβυν εἰς Βαρσοβίαν πρὸς τὸν Ρήγαν καὶ εἰς τοὺς πρώτους ἄρχοντας τῆς ἀριστοκρατίας, καὶ ἐσυναθροίσθη μεγάλη σύνοδος εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Ρηγός, καὶ ὅλοι οἱ πρῶτοι καὶ ἀξιωματικοὶ καὶ ἀρχιερεῖς καὶ μητροπολίται τῶν λατίνων ἀπὸ ταῖς ἐπαρχίαις των εἰς τὴν Βαρσοβίαν, καὶ ἄρχισε μεγάλη σύνοδος. Ἐπρόβλεψε λοιπὸν ὁ ἀπεσταλμένος πρέσβυς κύριος Νικόλαος Ρεπνὶν πρίντζιπας ἦγουν κνιάζος τὰ ζητήματα καὶ δικαιώματα τῆς Ρωσίας· ὁ μὲν κρῆλης τὰ εἰδέχονταν, ὑπόσχονταν καὶ τὰ ἐπροσκυνοῦσεν, ὡς δίκαια καὶ νόμιμα ζητήματα, οἱ δὲ λοιποὶ προεστῶτες ἅπαντες ἔλεγον μεγαλοφώνως, ὅτι κἄλλιον μεταχειρίζονται τὴν εὐχὴν τοῦ πάπα παρὰ τοὺς φοβερισμοὺς τῆς Ρωσίας. Ταῦτα πάντα γράψας καὶ φανερώοντας ὁ πρέσβυς εἰς τὴν μεγάλην κυρίαν του, ἐπαραινθήθη νὰ στείλουν πέντε χιλιαρχίας στρατιῶτας μέσα εἰς τὰ σύνορα τῆς Λεχίας πρὸς φοβερισμόν τους, ἴσως καὶ ἀλλάξουν γνώμην· αὐτοὶ δὲ ποσῶς, ἀλλὰ ἐμεταχειρίζονταν καὶ ἀπεκρίνονταν τὰ ἐνάντια. Ἴδου εἰς ὀλίγας ἡμέρας διὰ προσταγῆς τοῦ πρέσβεως, ἐπρόφθασαν δύο χιλιαρχίαι εἰς τὴν Βαρσοβίαν· καὶ πάλιν συναθροισθέντες εἰς τὴν σύνοδον, οἱ πρῶτοι ἄρχισαν νὰ διαλέγωνται διὰ τὰ ζητήματά τους καὶ δικαιολογήματά τους. Ἐνας δὲ ὁ πρῶτιστος μητροπολίτης Κρακοβίας καὶ καστελάνισκη ἐτόλμησε καὶ εἶπεν ἐνάντια λόγια καὶ βλασφημίας κατὰ τῆς μεγάλης κυρίας τοῦ πρέσβεως Ρεπνὶν καὶ μετὰ τὴν ἄπρακτον τελείωσιν τῆς συνάδου αὐτῶν, ἀνεχώρησε καθ' εἰς εἰς τὰ ἴδια. Ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ὁ καλὸς πρέσβυς ἐπάτησε τὸ σεράγιον τοῦ Πίσπηκ Κρακοβίας ἐκείνου ὅπου ἐτόλμησε νὰ βλασφημήσῃ καὶ μετὰ μερικῶν στρατιωτῶν ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός, καὶ ἀρπάξαντες αὐτόν, ὡς εὔρον κοιμώμενον, βάνοντάς τον εἰς ἕνα παλαιαμάξιον μὲ ψάθιον σκεπασμένον, καὶ εὐθὺς πρᾶξ τῶν Ρώσων ἐξορία ἐγένετο εἰς τὴν Κουρλάντια εἰς τὸ κάστρον Ρήγα ὀνομαζόμενον, (τὸ ὅποιον κάστρον ὁ τρισμακχίριτος καὶ αἰδιμιος Πέτρος ὁ Μεγάλος τὸ ἐπῆρεν ἀπὸ τοὺς Σφέτζους μὲ μεγάλην αἱματοχυσίαν) διὰ νὰ φυλάγηται ἐκεῖ. Γενομένης δὲ ἡμέρας, οὐκ ὀλίγος θόρυβος καὶ ταραχὴ γέγονεν μέσα εἰς τὴν Βαρσοβίαν ἐκ τῶν Λεχῶν· καὶ

εὐθύς ἐσκορπίσθησαν ὡς ὑπὸ πυρὸς διακόμενοι ἅπκντες οἱ προεστῶτες τῶν Λεχῶν καὶ ἄρχισαν καὶ αὐτοὶ νὰ ἐτοιμάζωνται ἐναντίον τῶν Ρωσῶν οἱ λεγόμενοι Κομριδράτζια, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἐσυναθροίσθησαν, ὡς αὐτοὶ ἔλεγον, ἕως διακόσιαις χιλιάδες ἀρματωμένοι. Εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν πηγαίνοντας αἱ αὐτὰ εἰδήσεις εἰς τὴν Πετρούπολιν, ἔστειλαν καὶ ἄλλα ἀρκετὰ στρατεύματα καὶ ἄρχισαν τοὺς πολέμους ἀπὸ τὰ δύο μέρη. Ὁ ἀρχηγὸς καὶ πρῶτος τοῦ πριτζηπάτου Λήτφας, ὁ ὀνομαζόμενος Ξέντζα Ραζηβήλα, ὄντας εἰς τὰ σύνορα τῆς Ρωσίας, κοντὰ εἰς τὴν Σμολένσκην μὲ ἐδικὸν του στρατεύματι σαρῖντα χιλιάδες μαθημένον καὶ ἀμάθητον, ἐναντιώθη τὰ ρωσικὰ στρατεύματα καὶ ἄρχισαν τὸν πόλεμον, καὶ τόσον τὸν ἐβοήθησεν ἡ εὐχὴ τοῦ πάπα, ὅτι μόλις καὶ μετὰ βίας κατέφυγεν, ὡς ὑπὸ πυρὸς διακόμενος, εἰς τὰ σύνορα τῆς Μολδαβίας καὶ ἐκεῖ ἐπήρην τὸν ἀνασασμόν του. Καὶ ἀφ' οὗ ἀπέρασε τὸν Ἰστρον ποταμόν, τότε ἐθχυμάζονταν ποῦ καὶ πῶς εὐρίσκεται καὶ ἂν οἱ Ρῶσοι ἀκόμη τὸν κυνηγοῦν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου ἔγεινεν ὁ πόλεμος ἕως τὰ σύνορα τῆς Μολδαβίας λεγομένης χώρας Μογελόβι, εἴκοσιν ἡμερῶν διάστημα, ἔσπερνε καὶ τὴν γυναικὰ του μαζὴ του καὶ ἕως ἑκτον στρατιώτας ὅπου τὸν ἠκολούθησαν ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του, οἱ δὲ ἄλλοι κακὴν κακῶς ἄλλοι μὲν ἔφυγαν, ἄλλοι δὲ διεσκορπίσθησαν ἔνθεν κἀκεῖθεν, οἱ πλεῖστοι δὲ μετὰ τοὺς στρατηγούς αὐτῶν ἐσκαλάβωθησαν ὑπὸ τῶν Ρωσῶν. Τυχόντας καὶ ἐγὼ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, ἀξιώθηκα νὰ τοῦ γένου διερμηνευτῆς καὶ παρηγορητῆς του· καὶ ἀπ' ἐκεῖ μετὰ τινὰς ἡμέρας ὡς τε ἐδόθη ἡ εἰδήσις τοῦ Πογδᾶν Πέη, ἐμίσεισεν διὰ τὸ Γιάσι καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπάτησεν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ ἐσκορπίσθη ἔνθεν κἀκεῖθεν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ θησαυρὸς του, καὶ ὁ τόπος του ἦγουν ἡ Λήτφα καὶ τὴν σήμερον εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Μοσχόβων ὅλη ἡ Λευκὴ Ρωσία, τὸ μεγαλύτερον καὶ πρῶτον Ρένιον τῆς Λεχίας. Καὶ οὕτως ἐκράτησεν ὁ πόλεμος αὐτῶν ἐννέα χρόνους καὶ περισσὰ αἵματα τῶν Ρωσῶν ἐχύθησαν· ὅμως καὶ ἀπὸ τοὺς Λέχους, δι' εὐχῶν τοῦ πάπα, τελείως ἐξωλοθρεύθησαν. Ἐβλεπες καὶ τοὺς ἐκουβαλοῦσαν οἱ Μοσχόβοι ἡμέρα τῆ ἡμέρα τοὺς μεγαλοσιάνους καὶ στρατιώτας των ὡσάν καταδίκους καὶ τεθλιμμένους σκλάβους, ὥστε ἐγέμισαν ὅλα τους τὰ κάστρα ἀπὸ Λέχους σκλάβους. Ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐγνώρισα καὶ ἐγὼ τινὰς, ἔχοντας τὴν ἐλευθερίαν νὰ τοὺς ἀνταμῶνω εἰς τοὺς κεκλεισμένους τόπους καὶ φυλακὰς ὅπου τοὺς εἶχαν. Καὶ παρηγορῶντάς τους λέγοντάς τους, πῶς ἔχουν, πῶς εὐρίσκονται μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ πάπα, καὶ εἰς τί χάλι καὶ δυστυχίαν τοὺς ἔφερην ἡ εὐχὴ του, οἵτινες ἀποκρίνονταν, καταρῶντάς τον καὶ βλασφημῶντάς τον καὶ ἀνθεματίζοντάς τον, ὅτι ὄλο τὸ πᾶν καὶ ἡ αἰτία αὐτῆς ἦτο

καὶ εἶναι ὁποῦ ἔπεσαν καὶ ἦλθον εἰς τέτοιον ὀλέθριον ἀφηνισμόν·
1360 χρόνους ἔχοντας τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀριστοκρατίας τῶν καὶ
τώρα διὰ τῆς ψευδοῦς καὶ πεπλανημένης αὐτοῦ εὐχῆς, ὅλα τὰ ἔχα-
σαν καὶ ἀνέμειναν εἰς τὸσούτην κατὰφρόνησιν καὶ στενοχωρίαν καὶ
παντέλειον ἀφηνισμόν.

ΙΑ΄.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Ὁ Ἀντώνιος ἦν Βυζάντιος τὴν πατρίδα, ἐγεννήθη δὲ περὶ τὰ τέλη
τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος καὶ μαθητεύσας εἰς τὴν ἐν Κων-
σταντινουπόλει μεγάλην τοῦ Γένους σχολήν, διδάσκοντας Ἰακώβου
τοῦ Ἀργείου, ἐσπούδασε κάλλιστα περὶ τὴν ἑλληνικὴν καὶ περὶ
τὴν λατινικὴν παρὰ Νικολάω τῷ Μαυροκορδάτῳ, ὡς ἀπομνημονεύει ἐν
ἰδιοχειρῷ αὐτοῦ σημειώσει οὕτως ἔχουσα.

« Ἰδιοχειροὶ ἀποσημειώσεις τοῦ αὐτοῦ (Ἀντωνίου)

αψγ ἔτει φεβρουαρίου ιζ΄. ἠρξάμεθα τῆς ρητορικῆς τέχνης ἐπὶ Ἰακώ-
βου διδ(ασκάλου) καὶ αψδ ἔτει φεβρουαρίου ιη΄. Θεοῦ συνακροουμένου,
πέρας ἐπιθέμεθα. Ἰστέον μὲντοι ὅτι ἀπὸ ἰουλίου 1ης μέχρι 20ης τοῦ
ὀκτωβρίου ἐκεχειρίαν εἶχομεν καὶ πῦλιν τοῦ ἀναγκινώσκειν διὰ τὴν
τότε τοῦ δήμου πρὸς τὸν κρατοῦντα ἀνταρσίαν». Εἰς τὸ τέλος τοῦ
περὶ ψυχῆς τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματος τοῦ Κορυδαλ(έως).

« Τῇ παναθειουργῷ Τριάδι δόξα ἔστω
κράτος ἅμα τε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας·
δώρον Προνοίας καὶ πόνοσ Ἀντωνίου.

Ἐν ἔτει αψε, πυκανεψιδνος τὴν πρώτην δεκάδα παραλλάξαντας.

» Ἐν τῇ ἀπαριθμῆσαι τῶν ὦν ἀνέγνω ὁ αὐτός λατινικῶν βιβλίων.

+ αψθῷ ἔτει φεβρουαρίου ιγ΄. ἄρχισα τὴν λατινικὴν παρὰ τῷ ἐν-
δοξοτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ μεγάλῳ ἐρμηνεῖ τῆς κραταιᾶς βασιλείας κυ-
ρίῳ Νικολάω Μαυροκορδάτῳ καὶ μεγάλῳ Λογοθέτῃ τῆς Μεγάλης Ἐκ-
κλησίας.
Ἀντωνίου».

Ὁ Ἀντώνιος ἐν ἔτει 1709 διωρίσθη διδάσκαλος τῶν γραμμα-
τικῶν ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, ὅτε φαίνεται ὅτι προεχειρίσθη
καὶ Λογοθέτης γενικοῦ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, διότι ἐν τῇ ἐκδο-

θειση κατὰ τὸ ἔτος 1710 ἐν Τεργοβίστῳ Δογματικῇ Πανοπλίῳ Εὐθυμίου τοῦ Ζυγαδινοῦ, ἀπαντῶμεν προτασσόμενα τρεῖς ἐπιγράμματα, ἐν οἷς ὑπογράφεται «Λογοθέτης γενικοῦ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς». Ὁ Γεδεὼν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημείας ἀναγράφει ὅτι ὁ Ἀντώνιος ἦν διδάσκαλος τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1705, ὅτε προσεφώνησε τὸν πατριάρχην Γαβριὴλ γ'. τὸν ἀπὸ Χαλκηδόνος· ἀλλὰ τοῦτο δὲν φαίνεται ἀληθείας ἐχόμενον, διότι ἐν δημοσιευθέντι ἀποσπάσματι τῆς προσφωνήσεως αὐτῆς, ἐν ᾧ λέγει «κοινὸν ἡμῖν προὔθηκε πρυτανεῖον τῶν λόγων καθηγητᾶς ἡμῖν τοὺς μηδένα πόνον ἀποσειομένους, ὅπως τι ὄφελος προπαιδείας γένοιτο, ἐπιστήσασα κλ.» παρίσταται οὐχὶ διδάσκαλος, ἀλλὰ μαθητῆς· ὥστε ἴσως προσεφώνησε τὸν πατριάρχην ὡς ἐκ μέρους τῆς τῶν μαθητῶν ὀμηγύρεως μᾶλλον ἢ ὡς διδάσκαλος αὐτῆς. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐδίδαξεν ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντα ἐν ἔτει 1720, διότι ἐν τέλει καταλόγου τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀντωνίου ἐξ ἀνεκδότου χειρογράφου, ὑπὸ Π. Ζερλέντη μνημονευομένου, σημειοῦται ὅτι ἡ Χρηστοθήεια αὐτοῦ ἐσχεδίασθη τὸν νοέμβριον αἴψα· καθ' ὃ ἔτος φαίνεται καὶ ἐτελεύτησεν.

Ὁ Ἀντώνιος, κατὰ Δημήτριον τὸν Προκοπίου, ἦτο «ἀνὴρ ἐλλόγιμος, φιλόπονος, φιλομαθῆς, δαήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος τὴν τε θύραθεν φιλοσοφίαν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεράν θεολογίαν· πολλῆς δ' ἂν εἴη ὠφελείας πρόξενος τοῖς φιλόλογοις τῶν νέων τῇ προόδῳ τοῦ χρόνου, εἰ μὴ γε κομιδῇ νέος ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο». Ἐγράψε δὲ πολλά, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Χρηστοθήεια αὐτοῦ τὸ πρῶτον Ἐνετίησιν ἔτει 1780, εἴτα δὲ καὶ κατ' ἐπανάληψιν τύποις ἐξεδόθη. Περὶ τῆς Χρηστοθήειας δὲ ταύτης μνεῖα γίνονται ἐν τῷ ὑπὸ Π. Ζερλέντη ἀναγραφόμενῳ χειρογράφῳ ὡς ἐξῆς. «Χρηστοθήεια συντεθεῖσα παρὰ τοῦ τιμιωτάτου καὶ λογιωτάτου, ἀρίστου ἔν τε γραμματικῇ καὶ φιλοσοφίᾳ καὶ πάσῃ ἄλλῃ παιδείᾳ διδασκάλου τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου». Μετὰ δὲ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἔπεται ἐν τῷ χειρογράφῳ τὸ ἐπίγραμμα τὸδε·

Τοῦτο λοιπὸν τὸ σύγγραμμ, ἐτοῦτο τὸ βιβλίον
λέγεται Χρηστοθήεια, καλῶν ἠθῶν σχολεῖον·

ὅτι χρηστότητα ἠθῶν αὐτὸ μᾶς ἐρμηνεύει,
ὄλους μεγάλους καὶ μικροὺς ἄριστα συμβουλεύει.
Αὐτὸ ἀπ' τὴν λατινικὴν διὰλεκτον καὶ στάσιν
ἕνας τὸ ἐμετάφρασεν εἰς τὴν ἀπλὴν μας φράσιν.
Ἔπειτα ὁ Ἀντώνιος, σχολῆς τῶν ἐγκυκλίων
τῆς Κωνσταντινουπόλεως διδάσκαλος καλλίων,
ἄλλα αὐτὸς προσθέτοντας, ἄλλα δὲ ἀφαιρῶντας,
ἀκόσμητον καὶ ἀτελὲς τὸ πρῶτον ἀπλοῦν ὄντας
τὸ ἔκαμεν ἑλληνικὸν καὶ ὑπερεπαινεῖται
ὅθεν καὶ παρὰδίδεται μᾶθημα κ' ἐξηγεῖται.

Ἔτερα δὲ συγγράμματα τοῦ Ἀντωνίου εἰσὶ· Περὶ φιλίας, οὗ ἡ
ἐπιγραφὴ Πῶς χρηστέον τοῖς φίλοις. Τοῦτο δ' ἐτυπώθη μετὰ τῆς
Χρηστοθεΐας καὶ περιέχεται ἐν τῇ ἐσχάτῃ κεφαλαίῳ αὐτῆς.

Ἀνθῶν ὕλης ἠθικῆς εἰς διαφόρους ἠθικὰς ὑποθέσεις συμβαλλούσας
ἐσοδίους μονωδίας, παννυχίῳ πόνῳ σχεδιασθεΐσας.

Ἀνθολογικόν.

Σημειώματα πρὸς τοὺς ἱεροκλήρουκας χρήσιμα.

Φιλοχρηματιστής ἢ φιλορρήμων, ἤτοι σύνοψις περὶ τοῦ σχηματισμοῦ
τῶν κατὰ τὰ ρήματα χρόνων, εἰς ἀπλὴν διὰλεκτον ἐκτεθεῖσα κατὰ
πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν, ἐκδοθεῖσα ἐν ἔτει ἀψῆ κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον.

Περὶ ἐγκλιτικῶν, ἐγκλινομένων τε καὶ συγκλιτικῶν πρὸς τὸν αἰτή-
σαντα, ἔτει ἀψῆ ἐν μεταγεινιῶνι.

Περὶ μέτρων ἀψῆ.

Κατάλογοι τῶν ὧν ἀνέγνω ὁ αὐτὸς ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν βι-
βλίων μετ' ἐπικρίσεως ἐκάστου συγγραφέως.

Ἐγκώμια εἰς πατριάρχας.

Θέματα εἰς τὴν γραμματικὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων.

Ἐπιστολιμῆς γραμματικὴ διατριβὴ πρὸς τινα φίλον.

Ἐπιστολαὶ πρὸς διαφόρους, ἃ ὧν μία ἐστὶ καὶ ἡ κατωτέρω δημο-
σιευομένη πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν Πρωταποστολόχαριον.

60
Πρὸς δὲ τὸν ἀπὸ αὐτῆς ἐπιστολῆς ἐκδοθέντος ἀποστολῆς ἑαυτοῦ

Κωνσταντῖνος Πρωταποστολάριος, κληρικὸς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐξ ἄλλων τε τυγχάνει γνωστὸς ἡμῖν καὶ ἐξ εὐεργετηρίου ἐγγράφου τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β'. ὅστις ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ πατριαρχείᾳ (1580—1584) ἀμείβων τὰς πολυχρονίους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσίας τοῦ ρηθέντος Κωνσταντῖνου παρεχώρησεν αὐτῷ πρὸς ζώσκειαν τὰς ἐκκλησιαστικὰς προσόδους τῆς Σάμου, ὡς καὶ τῶν νήσων Ἰακρίας, Ἀστυπλαιῆς καὶ Ψαρῶν τὴν εὐεργεσίαν δὲ προσπεκυῶσατε καὶ ὁ πατριάρχης Θεόκλητος Β'. δι' ἑτέρου ἐγγράφου ἐν ἔτει 1585 ἐκδοθέντος καὶ ἐν τῇ τοῦ Δοσιθέου Νομικῆ Συναγωγῇ ἀποτεθησχυρισμένου, πρῶτον δὲ ὑπὸ κ. Σάββα ἐν βίῳ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου ἐκδοθέντος ἐν αὐτῇ ὁ Κωνσταντῖνος Πρωταποστολάριος ἀναγράφεται ἀνὴρ τιμιώτατος καὶ λογιώτατος, παιδισθέν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ δουλεύσας καὶ πιστῶς καὶ ἀόκνως ὑπηρετήσας τῷ τε Ἱερεμίᾳ καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ πατριαρχαῖς». Ἡ δ' ἐπιστολὴ ἔχει οὕτω

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΡΩΤΑΠΟΣΤΟΛΑΡΙΟΣ

«Ἐξ ὧν ἐρωτᾷς ἐμὲ πλεῖον ὠφελῶν ἴσθι, ἢ σαυτὸν ὠφελοῦμενον, ὥστε χάριτας εἰδέναι σοὶ δίκαιός εἰμι καὶ τῆς νῦν ἐρωτήσεως, ἧς ἐξ ὑπογίου τὴν λύσιν δεξιόμενος, συνεχεστέρας μοι τὰς ἐρωτήσεις, εἰ μᾶλλον με ὠφελεῖν αἰρῆ, μὴ παῦε προτείνων, ἐξεγγυον γὰρ τοῦτο τῆς περὶ ἡμᾶς σου εὐνοίας μαρτύριον παρ' ἡμῖν ἀποκείσεται. Ἀκούεις οὖν ἤδη τοῦ ἀρτίως ἠπορημένου τὴν λύσιν. Εἰς δύο τὴν ἀρχὴν τῶν ρημάτων διαιρουμένων, ἡ μὲν τῶν ἀπροσώπων μετὰ ἀπαρεμφάτων συντάξις αἰ τὴν αἰτιατικὴν ἀπαιτεῖ ἀναγκαιώς, χρὴ σε φιλοσοφεῖν, προσήκει τοὺς ἀγαθοὺς ἐπιμηκιστὸν βιοῦν, εἰ μὴ που τὸ ἀπρόσωπον ρῆμα δοτικῆ συντάξειτο, οἷον ἔξεστί σοι σκοπεῖν, ἀρκεῖ σοὶ εἰδέναι ἐπὶ δὲ τῆς προσωπικῆς, οὐχ ἀπλοῦς τις ὁ λόγος τῶν αὐτῶν μετὰ τῶν ἀπαρεμφάτων συντάξεως. Ἐπιστήσασι γὰρ δεῖ, ὡς εἰ μὲν ἄμφω, τό τε ὀριστικὸν δὴλα δὴ ρῆμα καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἐπὶ ἓν καὶ ταῦτο πρόσωπον τείνει, τηνικαῦτα οὐδεμίαν ἢ ὀρθὴν προσίεται μεταποίησιν, ἵνα μὴ τὸ προσωπικὸν ρῆμα χωρὶς εὐθείας καλυφθῆ, ὅπερ οὐκ ἐνδέχεται παράδειγμα τοῦ λόγου. Οἱ φιλομαθεῖς φιλοῦσιν χεῖ τοῖς σοφοῖς συνείναι, ἰδοὺ ἡ εὐθεία παρ' ἄμφω φερομένη μένει ἀμεταποίητος. Εἰ γὰρ φαίης, φιλοῦσι τοὺς φιλομαθεῖς τοῖς σοφοῖς συνείναι, τὸ προσωπικὸν ρῆμα τῆς οικείας ἀφήρηται εὐθείας, ἧς οὔτε προκειμένης, οὔτ' ἐννοεῖσθαι δυναμένης, τα τοῦ λόγου ἀκαταλλήλως ἔχει. Δικφόρων δὲ τῶν προσώπων ὄντων, ἡ τοῦ ἀπαρεμφάτου πτώσις εἰς αἰτιατικὴν ἀναγ-

κρίως μετεσείται. Βούλομαι εἶναι σε ἀγαθόν. Ἴδου δὶκφορα πρόσωπα, ἐγὼ μὲν γὰρ εἶμι ὁ βουλόμενος, σὺ δὲ ὁ ἀγαθὸς ἐσόμενος. Εἰ οὖν φαίμεν βούλομαι εἶναι σὺ ἀγαθός, σολοικίζομεν. Οὗτος ὁ κανὼν ἐπὶ πάσης τῆς τῶν ἀπαρεμφάτων συντάξεως φυλακτόμενος, πᾶν τὸ ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀμφοτέροις περιαιρεῖ· κἄν γὰρ τοῖς ἀπτικοῖς ἔστιν ἃ καινοτομεῖται, ἀλλὰ γε τὰς αὐτοῦ χρήσεις εὐχρίθιμους οὕτως ἔνεστιν ἐκ τῆς ὁσημέραι πείρας ἀποσημειώσασθαι. Ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἴσως χαρίζεσθαι σὺ βουλόμενος· εἰ θεῖ συναίρειτο ἐν ἰδίῳ λόγῳ μερήσει διὰ συντόμων ἐκθεῖναι σοι τὰς τοιαύτας χρήσεις, ὅτε καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἡ τοῦ ἀπαρεμφάτου πτώσις εἰς αἰτιατικὴν μεταποιεῖται σοι γράψωμεν.

Ἐρωσο

Ἀντώνιος».

IB'.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἡ ἐπομένη ἐπιστολὴ ἐγράφη ὑπὸ Θεοφίλου τοῦ αἰδίδιμου πατριαρχου Ἀλεξανδρείας πρὸς Ἀπολλῶ τὸν μοναχόν. Ὁ δὲ Θεόφιλος ἦν Πάτριμος τὴν πατρίδα, ἀνὴρ εὐσεβής, εὐμαθής καὶ εἰς ἄκρον φιλογενής· μητροπολίτης Λιβύης ὢν, διεδέξατο ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας θρόνου τὸν θεῖον αὐτοῦ Παρθένιον, θανόντα ἐν Ρόδῳ τῷ 1805, καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων προέστη ἄχρι τοῦ ἔτους 1825, ὅτε, ἀποχωρήσας αὐτῆς, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γεννέτειραν νῆσον Πάτριον, αὐτόθι δὲ πολλαχῶς τῷ γένει ὠφελίμος γενόμενος, ἀπεβίωσε τῇ 24 Ἰανουαρίου 1833 ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομάδος τρίτῃ, ἐν ἡλικίᾳ ἑτῶν ἐβδομήκοντα. Τούτου εὐρηται χειρόγραφον, φέρον τίτλον «Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν Βλαχούτζην, εὐγενέστατον ἄρχοντα, Ἱστορία ὑπομνηματικὴ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Αἰγύπτου, συλλεγεῖσα παρὰ τοῖς ἐνδοξότεροις τῶν συγγραφέων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, καὶ ὡς οἶόν τε συντεθεῖσα χάριν τοῖς φιλομαθοῦσι τῶν νέων»· πολλαὶ δὲ αὐτοῦ ἐπιστολαὶ περιωζόμεναι μαρτυροῦσιν τὴν μεγίστην τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ φιλογένειαν. Ὁ δὲ Ἀπολλῶς, πρὸς ὃν ἡ δημοσιευομένη κατωτέρω ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται, ἦν μοναχὸς ἐκ Πελοποννήσου, ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη ἐν τινι τῶν τῆς νήσου Πάτριου καθισμάτων τὸν μοναστικὸν ἀγωνισάμενος δίκυλον καὶ ἀποβιώσας αὐτόθι τῇ εἰκοστῇ ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεν-

τηκοστού ἔτους, ἀνὴρ εὐσεβῆς καὶ μοναστικώτερος πάντων τῶν συγ-
 χρόνων αὐτοῦ γενόμενος. Ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἔχει ὡς ἑξῆς

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

« † Τῷ ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ τῆς Λεμονέας τῆς νήσου ταύτης ὑπὲρ Χρι-
 στοῦ τὴν ἐρημικὴν διαίταν ποιουμένῳ ὁσιωτάτῳ ἀββᾶ Ἀπολλῶ, τὰ
 πρὸς σωτηρίαν ἐξαιτούμενά σοι παρὰ Θεοῦ. Ἦκεν ἡμῖν ὁ τιμιώτα-
 τος γέρον Ἀνδρέας, φέρων τὸ ποθεινὸν τῆς σῆς συνέσεως γράμμα, δι'
 οὐ ἐγνωρίσαμεν ὅσα ἡμῖν σημειοῦς μετὰ δεινοπαθείας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ
 παρ' ἡμῶν αἰτεῖς οἷον ὄπλα ἐγχειρισθῆναι σοι, οἷς ἂν ράδιον τοὺς
 ἀνταγωνιστὰς ἀντιπυλαίσαι λογισμούς, οὐκ ἐσμὲν ἱκανοὶ τὸν ἐνόντά
 σοι τρόπον ἐξυπηρετήσαι· οὔτε ὁ νῦν καιρὸς συγχωρεῖ τὰ ἐκ τοῦ προ-
 χείρου εἰπόντα παρῆσθαι. Εἰ μὲν οὖν παίζεις, ἀγαπητέ μου, ὅταν
 ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα αἰτῆς παρ' ἡμῶν, πρίζε' ὑπ' ἀγάπης γὰρ καὶ
 τοῦτο προέρχεται. Εἰ δὲ σπουδαίως λέγεις, οὐπω μοι δοκεῖ εἶδέναι
 Θεόφιλον τὸν σόν. Ἀλλὰ γὰρ, ἀββᾶ, τί χαλεπὸν ἢ παράδοξον εἰ ἀ-
 σθενοῦμεν καὶ πάσχουμεν οἱ ἀσθενεῖς; Τί δὲ ἕτερον ἐσμὲν ἢ ἀσθένεια,
 τῇ θεῖα καὶ μόνῃ χάριτι καὶ ἀνακαλούμενοι τῆς φθορᾶς καὶ περικρα-
 τοῦμενοι καὶ κηδόμενοι καὶ ἐπὶ κρείττοσι ταῖς μεταβολαῖς ποδηγούμε-
 νοι; ὧν ἔμοιγε ἐλπίς πᾶσαν ἐφηδύνει τὴν βίου δυσπραγίαν, ἢ εἰπεῖν
 κυριώτερον, πάντα βίον τὸν δυσπραγῆ· τοιοῦτος γὰρ, ὡς καὶ Ἰώβ
 καταφθάνεται, πᾶς ὁ περῶν. Κἀκεῖνο δὲ προστίθημι πότε ἢ ποῦ πάν-
 τες οἱ τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος ἀρχόμενοι ἔμειναν στενοχωριῶντε κιν-
 δύνων καὶ πειρασμῶν ἐκτός; Καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ Σωτὴρ τοιοῦτου τινὸς
 ποτηρίου οὐκ ἄγευστος, καὶ οἱ τοῦ Σωτῆρος μαθηταὶ καὶ ὅσοι τού-
 τοις ἐπέσθαι ἠγωνίσθησαν. Οἷσι σὺ τοιοῦτον εἶναι τοῦ Εὐαγγελίου τὸν
 ἀγωνιστὴν οἶοις ὄρας τὰς μυριάδας τῶν παρ' ἡμῖν ψευδομοναχαιορο-
 μονάχων; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ· παιδιαὶ τινές εἰσι τοῦ σχήματος μᾶλ-
 λον ἢ σχῆμα ἐν σκιᾷ, ἀκονητεῖ μελετώμεναι, καὶ μονονουχί μέχρις
 ἡγού τὸ τῆς καρδίης ἡγούσαι πρόθυμον καὶ μέχρι ψόφου ἰστώσαι τὴν
 σπουδὴν. Ἐπὶ τούτοις κλαίειν ἐγωγά σοι λέγω, εἰ δὲ γε δεῖ πάντως
 λυπεῖσθαι καὶ κλαίειν· ὁρᾶσι γὰρ σου οἱ ὀφθαλμοὶ οἷσι ἀφ' οἷων γεγό-
 ναμεν οἱ τοῦ Χριστοῦ, σοφώτεροι κατεστάθημεν τοῦ Θεοῦ. Καὶ περ
 παρὰ Θεοῦ οὐδὲν ἰσχύει σοφία, οὐδὲ θαυμάτων καὶ μέχρις ἀναστάσεως
 νεκρῶν τερατουργίαι, ὧν καὶ Ἰουδαὶ Ἰσκαριώται ἐπλούτησαν, οὐ
 μελλόντων πρόρρησις ἦς καὶ Καίψας ἀκούομεν ἤξιωμένους, οὐδὲ πί-
 στις αὐτῇ ὄρη μεθιστάνουσα, οὐδὲ πᾶν ὅτιοῦν, ἐκτός τῆς ἀγάπης τῆς
 τε πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν πέλας· ὧν τὴν μὲν πρὸς τὸν Θεόν, ἢ

τῶν τοῦ Θεοῦ προσταγμάτων εὐκρινῆς καὶ ἀκριβῆς ὑπακοῇ χαρ-
κτηρίζει, τὴν δὲ πρὸς τὸν πλησίον, τὸ μὴ ποιεῖν ἄλλοις ὃ αὐτὸς μι-
σεῖς. Σὺ δὲ, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, πρὸς τοῖσδε καὶ ὃ δουλεύεις, ὃ πρε-
σβαύεις, ὃ κηρύττεις εὐαγγέλιον, ἔργοις καὶ σταυροῦ πάθει κύρωσον.
Ἐκεῖνοι γὰρ εὐαγγελικῶς πολιτεύονται, οἳ καὶ πειράζονται, οἳ καὶ
διώκονται κατὰ Παῦλον, οἳ καὶ περιπεσόντες τούτοις χαίρουσιν· οἷ-
δασι γὰρ τὰς θλίψεις προξενούσας στέφανον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σωτὴρ
ὑπαγορεύει ὅτι ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται· ἔσο γὰρ,
φησὶν ἀλλαχῆθι, πιστὸς μέχρι τέλους καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς
ζωῆς. Διὰ γὰρ πολλῶν ἐλλείψεων εἰσάγει τοὺς οἰκείους ὁ Χριστὸς εἰς
τὴν βραδείαν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ὀφείλομεν ταῖς ἀλγηδόσιν ἡδέως
ἐμφιλοχωρεῖν, μὴ ὡς τινες Κυρηναῖοι ἀγκαροφοροῦντες τὸν σταυρὸν
τοῦ Κυρίου· εἰσηῆθες, φησί, δουλεύειν τῷ Κυρίῳ, ἐτοιμασον σεαυτὸν
εἰς πειρασμόν, εἰς ἀγῶνας καὶ σκῆμματα. Οὐκ ἔστι γὰρ ἡμῖν ἡ πάλη
πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς
τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἐλέγχει γὰρ καὶ τοὺς ἀν-
δρείους καὶ τοὺς ἀνάνδρους ὁ πόλεμος· ἀλλὰ τοῖς μὲν δέους καὶ ἡτ-
της γίνεται ἀφορμὴ, τοῖς δειλάνδροις, μεγαθύμοις δὲ καὶ μέγα ὀνί-
νησιν ἐλλαμπρύνων. Τοὺς γὰρ τοῦ Χριστοῦ στρατιώτας δεῖ ἀνδρεί-
ους εἶναι, καρτερικούς, κεκοσμημένους ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἡρεμίᾳ θεοσεβει-
αν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην τε ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν ἄλλην ἀ-
ρετήν, ἐν δὲ ζῆλῳ καὶ τάρachῳ ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν. Ἐγὼ, ἀθ-
βᾶ, οὐ πολλὰ περὶ τούτων διαλέγομαι, οἷδα γὰρ σου τὴν θεοφιλή καὶ
ιεράν ψυχὴν ἀκριβῶς καὶ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἐν πειρασμοῖς φιλοσοφοῦσαν.
Οὐκ ἔστι τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀ-
ποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ψυχῇ οὖν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα φιλοσο-
φοῦση καὶ τὴν τοῦ Παρακλήτου ἐχούσῃ παρηγορίαν, ἀλλὰ πᾶσα
παράκλησις περιττή, εὐ οἰδιῖα πόσον ὑπερβολῆς βάρος παρακλήσεως
ἐργάζεται τὸ τῆς ἐνταῦθα θλίψεως ἐλαφρόν, μὴ σκοπούση τὰ βλεπό-
μενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ μὲν γὰρ πρόσκαιρα, τὰ βλεπόμε-
να, τὰ δὲ αἰώνια, τὰ μὴ βλεπόμενα. Οἶσει δὲ γενναίως καὶ εὐέλπις
τὰ παρόντα δεινὰ ὡς αἰώντων ἀγαθῶν πρόξενα, προνοίας νομίζων εἶ-
ναι ἔργον εἰς εὐδοκίμησιν ἀλειψούσης τὴν βασιλικὴν σου ψυχὴν διὰ
τῶν τῆς καρτερικῆς καὶ ὑπομονῆς ἀγῶνων, ἅμα δὲ καὶ τὰ τῆς ἐπίδος
δοκιμαζούσης, ἂν δῆλον ὅτι διατελεῖς ἀρρεπῶς ἐνατενίζων τῷ κατὰ-
γοντι εἰς ἄδου καὶ ἀνάγοντι Θεῷ. Τὸ δὲ λέγειν βοηθοῦ σοι χρειαί,
μεγάλῃς ἐστὶ βοηθείας ἀπόδειξις· ὀλίγον γὰρ δεῖται βοηθοῦ καὶ συν-
αλίτου ὁ οὕτως βοηθούμενος παρὰ Θεοῦ· ὡς ἐπιγινώσκει ἑαυτὸν βο-
ηθεῖ δεόμενον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο προσκάνθη τῷ τὰ πάντα οἰδοῦτι, ὅς,

εἰ καὶ καθ' ἑαυτῶν δοκεῖ εἰς ἀπόπειραν τῆς ἡμετέρας καὶ σπουδῆς καὶ πίστεως, ἀλλ' οὖν μεθ' ἡμῶν ἐστί· τοῖς ἀγγέλοις γὰρ αὐτοῦ ἐντέλειται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάττειν σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. Ἄλλ' οἷα ταῦτά σοι πρὸς παράκλησιν Θεόφιλος; Οὐδ' αὖτως. Ἐχοντα γὰρ σε γνώσκω τὸ πνεῦμα ἐνδυσχυοῦν τὸ Παράκλητον, κἀκεῖθεν ἀρούμενον πᾶσαν παρηγορίαν καὶ δύναμιν· ἐν ταῖς ἡμετέραις γὰρ ἀσθενείαις τὸ δυνατόν τοῦ Θεοῦ γνωρίζεται, αὐτοὶ δὲ καὶ αὐτοὶ συμπιλοσοροῦμεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος, σοὶ τε τῷ ἀσθενεστέρω ποι διακειμένῳ περὶ σεαυτοῦ, καὶ ἡμῖν καθ' ἡμᾶς τοῖς οὐχ ἥττον γεγενημένοις νοσήλοις. Ἐχου δὲ τῆς καλῆς προθέσεως ἀγαπητέ, ἔπου προθύμως τῇ προαγωγῇ σε χάριτι, τρέχε προθύμως τὸ σοὶ προκειμένον στάδιον, ἀνδρίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῶν καλῶν καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου. Περιζῶσαι τὴν ρομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου ὁ δυνατός, ἐντεῖνα καὶ κατευσδοῦ καὶ βρασίλευε· ὀδηγήσει γὰρ σε θυμαστώσως ἡ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ οὗ καὶ ἀθλεῖν προτεθύμησαι. Περιζῶται ὡπερ ἀνὴρ τὴν ὄσφυν σου καὶ χώρει γενναίως τὸν δίαυλον, τῶν μὲν ὀπισθεν ἐπιλανθάνομενος, ἐπὶ δὲ τὰ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος. Κἄν μοι τις ὅσας σοι τὰς ἀπειλὰς οἷ τε νοητοὶ καὶ αἰσθητοὶ ἐχθροὶ ἐπισείωσιν, ἀλλὰ σὺ μηδὲν αὐτῶν φοβηθῆς, ἰσχυρῶν ῥωννύμενος. Μὴ φοβηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι τοῦ ἐξικρεῖσθαί σε, λέγει Κύριος, ὁ δὲ τὰ μὲν ταπεινὰ ἐφροῶν, τὰ δὲ ὑψηλὰ κηθαίρων, καὶ διδοῦς τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ χάριν, ἦτις καὶ εἶη σοὶ διὰ βίου παντός.

Ἐν Πάτμῳ καὶ Δεκεμβρίου δρ.

Ὁ σὸς ἐν Χριστῷ ἀγαπητός

† Ὁ Ἀλεξανδρεὺς Θεόφιλος

ΕΓ΄

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΑΜΟΥ ΔΑΝΙΗΛ

Συμπληροῦντες τὰ Ἐκκλησιαστικά ταῦτα Σύλλεκτα δημοσιεύομεν καὶ ἐγκύκλιον τοῦ αἰδιμίμου ἀρχιεπισκόπου Σάμου Δανιὴλ ἐπιστολὴν, ἀπολελυμένην ἐν ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ δωδεκάτῳ ὑπὲρ τοῦ ἐν οικονομικῇ δυσχερεῖα διατελοῦντος παναγίου τάφου καὶ μαρτυροῦσαν τὴν εὐσέβειαν καὶ χρηστότητα, ὧν ἐνεφορεῖτο ὁ ἱεράρχης ἐκεῖνος. Δανιὴλ ὁ τοῦπίκην Κομνηνός, πατρίδα εἶχε τὰ Κομμαστὰ τῆς Λακεδαιμόνιος καὶ διετέλεσεν ἀρχιεπίσκοπος Σάμου ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου

1784 μέχρι τῆς 3 Μαΐου 1815, ὅτε ἀπεβίωσεν ἐν ἡλικίᾳ ἐβδομηκοντα καὶ δύο ἐτῶν, ποιμένας ὁσίως καὶ θεοφιλῶς τὴν ἐκτουτοῦ ἐπαρχίαν ἐπὶ ἑτῆ τριάνοντα ἐν καὶ μῆνας τρεῖς, ἡ δὲ μνήμη αὐτοῦ λίαν σεβαστὴ παρὰ τοῖς νεωτέροις Σαμίοις ὑπάρχει.

« † Εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, τιμιώτατοι δημογέροντες, χρήσιμοι οἰκοκύριοι καὶ λοιποὶ ἀπαξίπκντες, εὐλογημένοι χριστιανοὶ ἐκάστου χωρίου τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἀπασιν, εἰρήνη τε ἀπὸ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν εὐχὴ, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Γνωστὸν ὑμῖν ἔστω ὅτι ὁ θεὸς καὶ ἀγιώτατος ναὸς τοῦ παναγίου καὶ ζωοδόχου τάφου τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ τὴν καλλιωτέραν καὶ εὐπρεπεστέραν ἀνοικοδόμησιν ὅπου ὠκοδόμηθη ὕστερον ἀπὸ τὴν ὀλόκληρον σχεδὸν φθορὰν ὅπου ἔλαθε διὰ τῆς μεγάλης ἐκείνης πυρκαϊᾶς, ὡς ἔγινε γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ διὰ τὴν συνεχῆ καταδρομὴν τῶν ἐναντίως πρὸς ἡμᾶς φερομένων εἰς κατακυρίευσιν ἐδικὴν τους αὐτοῦ τοῦ πρώτου καὶ κορυφαίου ἡμῶν προσκυνηματος, τόσα πολλὰ ἐξόδα ἐχρειάσθη καὶ χρειάζεται δι' αὐτὰς τὰς αἰτίας, καὶ εἰς τόσον περισσὸν χρεὸς καὶ ἀνοικονόμητον ὑπέπεσεν αὐτός ὁ θεὸς ναὸς τοῦ παναγίου τάφου (μὲ ὄλον ὅπου ἐβουθήθη ἀρκετὰ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀπανταχοῦ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς, καθὼς καὶ ἀπ' ἐδῶ πέρυσιν) ὥστε ὅπου βιαζόμενος κατὰ πολλὰ καὶ ἀναγκαζόμενος ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ καὶ δάνεια ἄσπρα ἀπὸ ὅλας τὰς κατὰ τόπους ἀγίας Ἐκκλησίας καὶ τὰ σεβασμικὰ μοναστήρια ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων. Διὰ τὸ ὅποιον γράφουσι κοινῶς καὶ παρακινουῖσιν εὐχετικῶς τόσον ὁ μακαριώτατος πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ὅσον καὶ ὁ παναγιώτατος δεσπότης ἡμῶν καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης με ὅλην τὴν ἀγίαν καὶ ἱερὰν σύνοδον διὰ νὰ συντρέξουν καὶ εἰς τοῦτο ὅλαι αἱ ἀγίαι Ἐκκλησίαι καὶ τὰ ἱερὰ μοναστήρια με πᾶσαν προθυμίαν καὶ με τὸ ἀζήμιόν τους· διότι, ἀπ' οὗ διδουσιν ὁμολογίας χρεωστικὰς περὶ τούτου, ὑπόσχονται νὰ πληρώσων κατ' ἔτος καὶ διάφορον ὀκτώ εἰς τὰ ἑκατὸν ἕως ὅτου νὰ ἐξοφλήσωσιν. Ἡμεῖς δὲ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν σεβασμιῶν καὶ προσκυνητῶν πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν τούτων γραμμῶν, συνδιασκεψάμενοι ἐπὶ πολὺ μετὰ τῶν τιμιωτάτων προεστώτων καὶ ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ καὶ μετὰ τῶν προκρίτων οἰκοκυρῶν τῆς Χώρας, ἐστοχάσθημεν κελῶς καὶ εἴπομεν συμφώνως ὅτι χρεωστικῶς πρέπει νὰ κλίνωμεν τὸν ἀγῆνχ εἰς τοῦτο. Καὶ οὕτως ἐκρίναμεν εὐλογον, δικαίον τε καὶ συμφέρον ὅπως τόσον αἱ Ἐκκλησίαι ἅπασιν τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν

ταύτης, ὅσον καὶ τὰ ἱερὰ μοναστήρια, μὲ ὅλην τὴν ἀδυναμίαν ὅπου ἔχουσι καὶ κοντὰ εἰς τόσον χρέος ἄσπρων χρεωστοῦσι, νὰ μὴ λείψουν ἀπὸ τοῦ νὰ εὐρεθοῦν ἐκ μέρους των βοηθῆσαι καὶ εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην τοῦ παναγίου τάφου, καθὼς ἕκαμιν καὶ οἱ ἄλλοι χριστιανικοὶ τόποι· διότι αὕτη ἐστὶν ἡ μήτηρ ἀπασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ πρῶτον καὶ ἀνώτερον προσκύνημα ἡμῶν ἔχομεν τὰς ἀρχὰς τῆς ἀγίας καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως καὶ ἐκεῖθεν ἐξεχύθησαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὰ γλυκύτατα νάματα τῆς εὐσεβείας καὶ σωτηρίας, ψυχικῆς ἡμῶν ἀθανασίας καὶ μακαριότητος. Μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὁμολογίας χρεωστικὰς αὐτοῦ τοῦ παναγίου τάφου εἶπομεν νὰ μὴ δεχθῶμεν μετὰ τὴν δόσιν, ἐπιλέγοντες καὶ τὸ παράδειγμα τοῦτο, ὅτι πολλὰ ἄπρεπον εἶναι ἐὰν τὰ παιδιὰ βοηθοῦντα τὴν μητέρα τους εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς, ζητήσωσι καὶ λάθωσι παρ' αὐτῆς χρεωστικὴν ὁμολογίαν. Λοιπὸν κατὰ τὸ ἀπαραίτητον ἡμῶν χρέος κινούμενοι, στέλλομεν ἐπὶ ταύτου τοὺς ἐπιφέροντας τὸ παρὸν μας κοινὸν γράμμα εὐλαβεστάτους ἐν ἱερεῦσι κυρίους Χ. Παπᾶ Γεωργίους διὰ νὰ περιέλθωσι τὰ χωρία εἰς φανέρωσιν αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως καὶ συναξιν αὐτῆς τῆς ἱκανότητος, μὲ τοὺς ὁποίους εὐχετικῶς γράφοντες, ἀποφασιστικῶς σὰς λέγομεν ὅτι ὅλαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν χωρίων, χωρὶς προφάσεως ἢ ἀντιλογίας, νὰ δώσουν ἐκ μέρους των βοήθειαν τοῦ παναγίου τάφου ὅσα γρόσια εἶναι σημειωμένα εἰς τὸ κατάστιχον ὅπου κρατοῦσιν οἱ ἴδιοι, διὰ νὰ πληρῶσῃ ἡ κάθε μία, κατὰ τὴν δύναμιν ὅπου κοινῶς ἐστοχάσθημεν ὅτι ἔχει, διότι δὲν εἶναι πρᾶγμα νὰ τὸ ἀποφύγῃ καὶ ἀνίσως κάμμια ἀπὸ αὐτὰς δὲν εὐπορῇ κατὰ τὸ παρὸν ἢ καὶ εἰς χρέος ἂν εὐρίσκηται, θέλει δανεισθῆ ἕξ ἄπαντος διὰ νὰ δώσῃ τὸ ἀνάλογον ταύτης τῆς βοηθείας τῆς μὲ πᾶσαν προθυμίαν καὶ ἰλαρότητα, καθὼς ἕκαμιν καὶ τὰ ἱερὰ μοναστήρια· διότι ἀνίσως τινὰς ἤθελε φερθῆ ἑναντίος εἰς ταύτην τὴν δικαίαν καὶ θεάρεστον ἀπόφασιν, ὁ τοιοῦτος ἂς ἠξέυρῃ ὅτι ἀμαρτάνει βαρῶς καὶ θέλει ὑποπέσει εἰς ἀγανάκτησιν ἐκκλησιαστικὴν διὰ τὴν παρακοὴν αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν περὶ τὴν ἁγίαν ἡμῶν πίστιν ψυχρότητά του. Ποιήσατε τοίνυν ὡς ἀνωτέρω σὰς γράφομεν, ἵνα καὶ ἡ χάρις τοῦ ζωοδόχου τάφου καὶ αἱ θεοπέθεις εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι τῶν μακαριωτάτων καὶ παναγιωτάτων πατριαρχῶν εἰήσαν βοήθεια καὶ ἀντίληψις πάντων ὑμῶν. αῤβ'· σепτεμβρίου δ'.

† Σάμου Δανιὴλ καὶ ἐν Χω εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Τοὺς ἀνωθεν ἀπεσταλμένους δύο ἱερεῖς θέλετε τοὺς ξεμπερδεύει χωρὶς ἀργοπορίαν καὶ νὰ τοὺς ἐξαποστέλλετε ἐν εἰρήνῃ μὲ ζῶα ἐκ μέρους σας. »

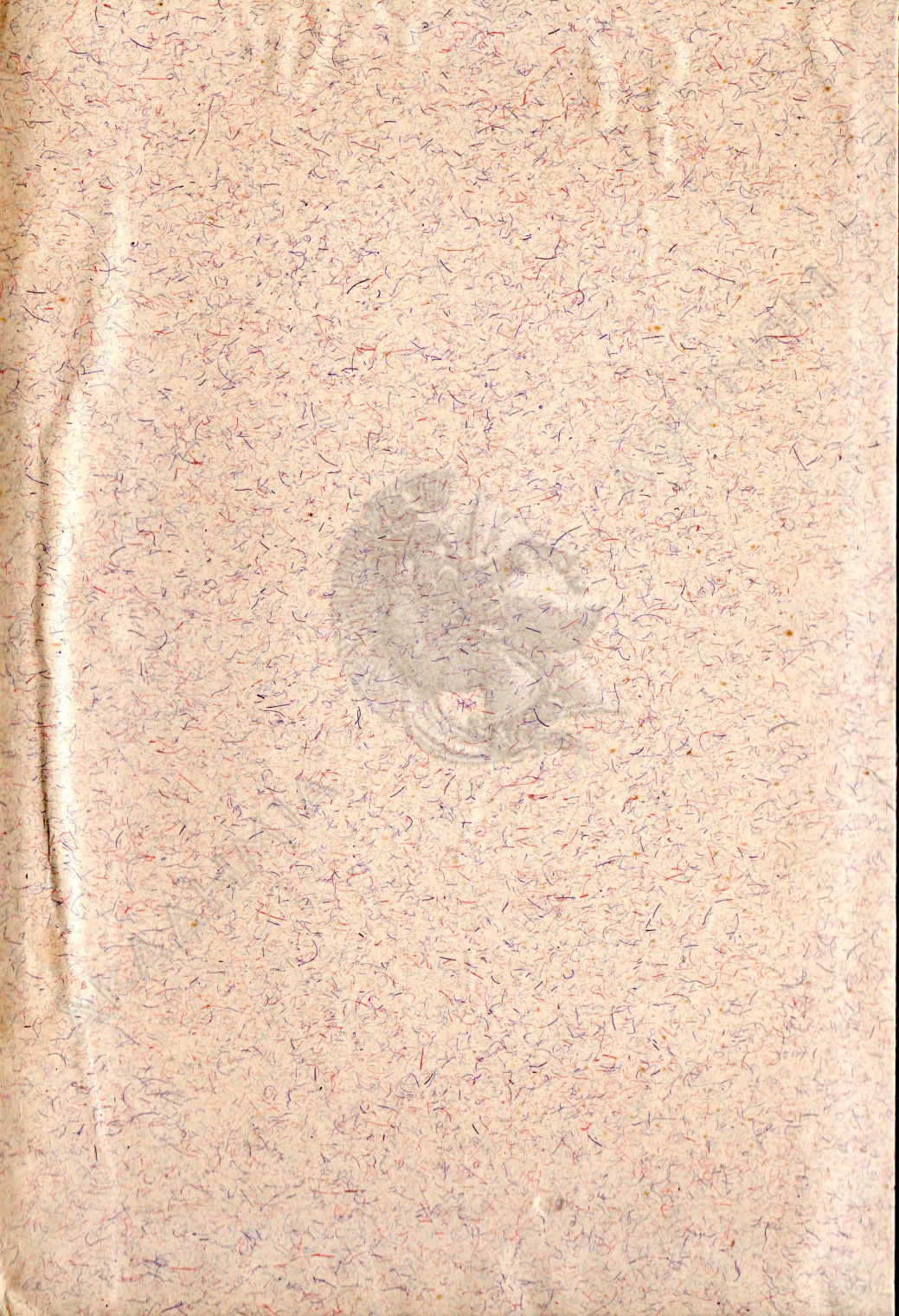

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000029331

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ε
ΕΥ